

VÝZKUMNÝ
ÚSTAV
BEZPEČNOSTI
PRÁCE

BOZP pro cizince

Textová část odborného obsahu pro webovou aplikaci z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci určenou zaměstnancům – cizincům

Tematické okruhy 1–7

Projekt Svazu průmyslu a dopravy ČR „Zvýšení úrovně informovanosti zaměstnavatelů a zaměstnanců-cizinců o prevenci rizik a zajištění BOZP u zahraničních pracovníků v České republice“

Návrh opatření v oblasti prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání financovaných z příspěvku podle § 320a písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů v roce 2024

Zpracovali:

Ing. Jana Ranglová

Ing. Petr Mrkvička

Mgr. Josef Senčík

Mgr. Veronika Měrková, DiS., MBA (grafika)

Petra Růžičková (grafika)

Říjen 2024

Obsah

ÚVOD	3
1 Tematický okruh 1 – PRACOVNÍ ÚRAZY CIZÍCH STÁTNÍCH PŘÍSLUŠNÍKŮ V ČR (2013–2023)	6
1.1 Absolutní ukazatele – celkový počet pracovních úrazů cizinců v letech 2013–2023 (List 1)	6
1.2 Relativní ukazatele – míra výskytu (četnost) pracovních úrazů cizinců (List 2)	6
1.3 Podíl cizinců na celkovém počtu smrtelných pracovních úrazů v ČR (List 3)	7
1.4 Státní příslušnost cizinců postižených pracovním úrazem (List 4)	7
1.5 Podrobná analýza smrtelných pracovních úrazů cizinců (List 5).....	7
1.6 Úrazový děj a následky u vybraných smrtelných pracovních úrazů cizích státních příslušníků v ČR v letech 2013–2023	10
2 Tematický okruh 2 – ÚVOD DO BOZP.....	14
2.1 Práva a povinnosti zaměstnance.....	14
2.2 Povinnosti zaměstnavatele	18
2.3 Školení BOZP.....	24
2.4 OSVČ (osoby samostatně výdělečně činné) bez zaměstnanců a BOZP	27
2.5 Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti.....	28
2.6 Pracovnílékařské prohlídky.....	31
2.7 Bezpečnostní značky, barvy a signály	35
3 Tematický okruh 3 – PRÁCE MLADISTVÝCH ZAMĚSTNANCŮ, PRÁCE TĚHOTNÝCH A KOJÍCÍCH ZAMĚSTNANKYŇ A ZAMĚSTNANKYŇ-MATEK DO KONCE DEVÁTÉHO MĚSÍCE PO PORODU	43
3.1 Mladiství zaměstnanci	43
3.2 Těhotné a kojící zaměstnankyně, zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu.....	46
4 Tematický okruh 4 - HLÁŠENÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ, UZNÁVÁNÍ NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ, ODŠKODŇOVÁNÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ	48
4.1 Pracovní úrazy a nemoci z povolání	48
4.2 Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	52
5 Tematický okruh 5 – OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY („OOPP“)	58
6 Tematický okruh 6 – PRVNÍ POMOC NA PRACOVIŠTI	65
7 Tematický okruh 7 – BOZP na staveništi	76
7.2 PRÁCE VE VÝŠKÁCH A NAD VOLNOU HLOUBKOU.....	77
7.3 PRÁCE NA ŽEBŘÍCÍCH (PŘENOSNÝCH)	82
7.4 BOURACÍ PRÁCE	85
7.5 SKLADOVÁNÍ	88
7.6 PRÁCE VE VÝKOPECH.....	90
8 VYBRANÉ RIZIKOVÉ FAKTORY PRACOVNÍCH PODMÍNEK	93

8.1	Hluk	93
8.2	Vibrace.....	94
8.3	Zátěž teplem	94
8.4	Prach.....	95
8.5	Azbest	96
8.6	Ruční manipulace s břemeny.....	96
9	PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY – nepřekládat!.....	97
9.1	Registrace domény.....	97
9.2	Hlavní menu	97
9.3	Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu.....	97
9.4	Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince.....	99
	Zdroje informací:	102
	Seznam zkratk:.....	103
	Seznam příloh:.....	104

ÚVOD¹

Každá kultura má své vlastní normy a zvyklosti týkající se bezpečnosti, které se mohou lišit od těch, které jsou standardem v České republice. Jedním z důležitých aspektů je vnímání rizika. V některých zemích může být riziko přijímáno jako nedílná součást práce a životního stylu, což může mít za následek tendenci k nedodržování bezpečnostních předpisů.

Značné rozdíly kulturní rozdíly panují také v oblasti hierarchie a vnímání autorit. V některých kulturních okruzích může být zvykem bezpodmínečně poslouchat nadřízené bez zpochybnování jejich rozhodnutí, což může být výhodné pro rychlé zavádění bezpečnostních opatření, ale také může vést k tomu, že pracovníci nebudou upozorňovat na potenciální rizika či nedostatky v BOZP.

Dalším faktorem je komunikace a školení. Jazykové bariéry a odlišné komunikační styly mohou ovlivnit, jak pracovníci rozumí bezpečnostním pokynům a jak je poté aplikují. Je důležité zajistit, aby školení a informace o BOZP byly dostupné v jazyce, kterému pracovníci rozumí, a aby byly přizpůsobeny jejich zvyklostem. Efektivní komunikace může zahrnovat nejen verbální instrukce, ale také obrazové a audiovizuální materiály.

Následující dokument obsahuje odborný obsah pro přípravu webové aplikace z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci určené zaměstnancům – cizincům ve stanovených tematických okruzích s důrazem na jasnost a srozumitelnost předkládaných informací. Cílem je zvýšení obecného povědomí a osvěty cizinců o otázkách BOZP v České republice a umožnění získání základních a obecných informací touto formou cizincům případně i v předstihu ještě před příjezdem do České republiky ve fázi vyřizování pobytových oprávnění a před započatím práce pro konkrétního zaměstnavatele v ČR.

Text je členěn na jednotlivé tematické okruhy a byl převážně zpracován formou FAQ (nejčastěji kladené otázky). FAQ (případně jiné textové bloky) jsou očíslovány. Doporučujeme toto číslování zachovávat i ze strany překladatele do jazykových mutací, bez očíslování nebude možné se v přeloženém textu dále orientovat a přiřazovat ho v rámci webu do správných kategorií. Zejména se to týká ukrajinštiny a bulharštiny, které nejsou psány latinkou.

1. Tematický okruh 1 – Pracovní úrazy cizích státních příslušníků

Tematický okruh 1 obsahuje podrobnou analýzu pracovní úrazovosti cizinců v ČR za období 2013–2023, zvláštní pozornost je věnována smrtelné pracovní úrazovosti, pro kterou byly analyzovány jednotlivé ukazatele podrobně (pohlaví a věk postiženého, odvětví, zdroj, příčina,

¹ Úvod slouží pro orientaci zadavatele v následujícím textu a přílohách, z našeho pohledu **není třeba jej překládat.**

zaměstnání postiženého, místo úrazu, typ nehody). V rámci tohoto bloku je také uveden popis úrazového děje u 25 vybraných smrtelných pracovních úrazů cizinců, k nimž v daném období došlo. Nedílnou součástí tematického bloku 1 je přiložený soubor ve formátu xls. se zdrojovými daty ve formě tabulek a grafů.

2. Tematický okruh 2 – Úvod do BOZP

Tematický okruh 2 je nejobsáhlejší, proto je rozdělen do 7 podkategorií: Práva a povinnosti zaměstnance, Povinnosti zaměstnavatele, Školení BOZP, OSVČ, Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti, Pracovnílékařské prohlídky, Bezpečnostní značky, barvy a signály. U některých podkategorií je uveden odkaz na video s postavičkou Napo² – jedná se sérii animovaných filmů vytvořených v koprodukcí malé skupiny evropských organizací s cílem představit důležitá témata bezpečnosti a ochrany zdraví při práci dobře zapamatovatelnou a odlehčenou formou. Ve videích není použita řeč, proto není třeba překonávat žádnou jazykovou bariéru. Je však nutné uvádět odkaz a loga autorského konsorcia, podrobnosti jsou uvedeny vždy u každého jednotlivého odkazu na video. Přílohou ve formátu png. k podkategorii 2.7 (Bezpečnostní značky a signály) je série ilustrací k signálům dávaným rukou, která byla vytvořena pro tento projekt SP ČR.

3. Tematický okruh 3 - Práce mladistvých zaměstnanců/ práce těhotných, kojících zaměstnankyň, zaměstnankyň do devátého měsíce po porodu

Tematický okruh 3 obsahuje dvě podkategorie se základním přehledem o pracovních podmínkách a ochraně mladistvých zaměstnanců a těhotných, kojících zaměstnankyň, zaměstnankyň do devátého měsíce po porodu.

4. Tematický okruh 4 – Hlášení pracovních úrazů, uznávání nemocí z povolání, odškodňování pracovních úrazů

Tematický okruh 4 zahrnuje základní informace k terminologii pracovních úrazů a nemocí z povolání, postup při vzniku pracovního úrazu, povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů v souvislosti se vznikem pracovního úrazu, postup uznávání nemocí z povolání a informace o tom, za jakých podmínek vzniká nárok na odškodnění z pracovního úrazu a nemoci z povolání.

5. Tematický okruh 5 – Osobní ochranné pracovní prostředky

Tematický okruh 5 obsahuje základní terminologii ve vztahu k osobním ochranným pracovním prostředkům, informace o tom, v jakých případech jsou zaměstnavatelem poskytovány, otázky související s úhradou OOPP, povinnosti zaměstnance ve vztahu k OOPP, apod. Přílohou

² Toto platí i pro další tematické okruhy.

k tematickému okruhu 5 jsou ilustrativní fotografie vybraných OOPP pro ochranu jednotlivých částí těla ve formátu jpg., případně png.

6. Tematický okruh 6 – První pomoc na pracovišti

Tematický okruh 6 obsahuje informace týkající se základů poskytování první pomoci na pracovišti a postupy první pomoci při následujících situacích: zástava dechu a bezvědomí (kardiopulmonální resuscitace, kardiopulmonální resuscitace s použitím AED), masivní krvácení, bezvědomí, popáleniny, zlomeniny, autonehoda, dušení cizím předmětem. Texty jsou doplněny odkazy na videa se znázorněním postupu první pomoci v těchto situacích. Pro projekt SP ČR byly k videím vytvořeny titulky v následujících jazycích: angličtina, ukrajinština, polština, rumunština, bulharština. Titulky jsou součástí souboru ve formátu xlsx.

7. Tematický okruh 7 – BOZP na staveništi

V rámci tematické okruhu 7 byly zpracovány základní informace k zajištění bezpečnosti při výkonu vybraných pracovních činností v odvětví stavebnictví, které se z hlediska úrazovosti řadí mezi vysoce rizikové. Jedná se o práce ve výškách a nad volnou hloubkou, práce na přenosných žebřících, bourací práce, skladování materiálu a výkopové práce. Pro projekt SP ČR byla vytvořena série ilustrací k podkategoriím: práce ve výškách; žebříky; bourací práce; skladování. Ilustrace jsou ve formátech png. s transparentním pozadím a ve vektorovém formátu EPS. K podkategorii výkopové práce navrhujeme připojit ilustrace z již realizovaného projektu³, je však nezbytné uvádět všude dedikaci projektu tak, jak je uvedeno dále.

Mimo hlavní tematické okruhy obsahuje následující text kapitoly:

8. Vybrané rizikové faktory pracovních podmínek – Pro projekt SP ČR byly vytvořena série osvětových plakátů ve formátu pdf. k těmto vybraným rizikovým faktorům.

9. Podklad pro dodavatele webové stránky – Jedná se o návrh VÚBP obsahující možná doménová jména pro budoucí web, možné grafické zobrazení podkladů v rámci webu, struktury a řazení kategorií v rámci budoucího webu. Výsledné řešení a grafický design je nutno konzultovat a zvolit po dohodě s vybraným dodavatelem webové stránky.

Poslední výše neuvedenou pro projekt SP ČR zpracovanou přílohou je Cvičný test z BOZP ve formátu docx., který obsahuje obecnou část BOZP (10 otázek) a část týkající se BOZP na staveništi (10 otázek). Po překladu je možné vytvořit elektronické verze v příslušných jazycích, např. v rámci aplikace Google Forms.

Viz **Seznam příloh**..

³ Jedná se o [Projekt č. TIRSMPSV701 „Inovativní řešení skupiny potřeb v oblasti optimalizace předpisů, postupů a opatření BOZP včetně diseminačních opatření“ financovaný se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci projektu BETA.](#)

1 Tematický okruh 1 – PRACOVNÍ ÚRAZY CIZÍCH STÁTNÍCH PŘÍSLUŠNÍKŮ V ČR (2013–2023)

Řazení do kategorií v rámci webu: [bozp-cizinci.cz/Pracovní úrazy cizinců v ČR](http://bozp-cizinci.cz/Pracovní_úrazy_cizinců_v_ČR)

Tabulková a grafická část je obsahem souboru xls. Pracovní úrazovost cizinců.⁴

Metodika je uvedena v listu 1 výše uvedeného xls. souboru.

Textová (popisná) část k tabulkové a grafické části:

1.1 Absolutní ukazatele – celkový počet pracovních úrazů cizinců v letech 2013–2023 (List 1)

Celkový počet pracovních úrazů cizinců mezi lety 2013–2023 vzrostl téměř 2,5x (tab. 1.1, graf 1.1). Tento nárůst souvisí s kontinuálně se zvyšujícím počtem cizinců v České republice (viz kap. 1.2). Dočasný pokles celkového počtu pracovních úrazů byl zaznamenán v letech 2020 a 2021, zřejmě v souvislosti s útlumem ekonomické aktivity během pandemie covid-19. V následujícím roce 2022 se pak celkový počet pracovních úrazů cizinců naopak prudce zvýšil. Při podrobnějším pohledu na vývoj u jednotlivých druhů pracovních úrazů vidíme, že počet smrtelných pracovních úrazů (tab. 1.1., graf 1.2) od roku 2017 do současnosti kolísá mezi 14 a 17 smrtelnými pracovními úrazy ročně, s výjimkou roku 2018 (31 smrtelných pracovních úrazů), kdy byl zaznamenán výkyv, v tomto roce však došlo k důlní havárii velkého rozsahu, při které v jeden den zahynulo 12 horníků polské státní příslušnosti.

Mezi lety 2013 a 2023 došlo v průměru k 67,7 závažných pracovních úrazů cizinců ročně (tab. 1.1, graf 1.3). Nejméně těchto úrazů bylo zaznamenáno v roce 2021, nejméně naopak v roce 2014. Vývoj počtu ostatních pracovních úrazů (tab. 1.1, graf 1.4) kopíruje křivku vývoje celkového počtu pracovních úrazů cizinců.

1.2 Relativní ukazatele – míra výskytu (četnost) pracovních úrazů cizinců (List 2)

Relativní ukazatel míra výskytu (četnost) pracovních úrazů udává počet pracovních úrazů na 100 000 zaměstnaných cizinců (občané z jiných zemí EU + občané ze třetích zemí mimo EU) evidovaných úřady práce, živnostenská oprávnění nejsou zahrnuta. Dat jsou k dispozici od roku 2015 dále. Křivka míry výskytu (četnost) všech pracovních úrazů (tab. 2.1, graf 2.1) a pracovních úrazů ostatních (tab. 2.1, graf 2.3) na 100 000 zaměstnaných cizinců byla v období 2015–2023 relativně stabilní s mírným propadem v letech 2020 a 2021 v období pandemie covid-19. Z toho vyplývá, že ačkoliv absolutní počet pracovních úrazů cizinců trvale roste,

⁴ Excel soubor obsahuje jak zdrojová data ve formě tabulek, tak grafické vyjádření formou grafů různého typu. V rámci webu doporučujeme pouze zobrazení grafů s doprovodným textem, nikoliv zdrojových tabulek. Grafická podoba v rámci webu by měla být řešena s dodavatelem webové stránky.

incidence vzhledem k počtu zaměstnaných cizinců se výrazně nemění. Míra výskytu (četnost) smrtelných pracovních úrazů na 100 000 zaměstnaných cizinců se od roku 2019 pohybuje v rozmezí hodnot 2,0 a 2,5. V roce 2018 četnost skokově vzrostla na 5,45, důvodem je již zmíněná důlní nehoda (tab. 2.1, graf 2.2).

1.3 Podíl cizinců na celkovém počtu smrtelných pracovních úrazů v ČR (List 3)

Cizinci se v roce 2023 podíleli na celkovém počtu smrtelných pracovních úrazů v České republice více než 23 % (tab. 3.1, graf 3.1). Tento podíl setrvale roste od roku 2017, v roce 2018 došlo k prudkému nárůstu z důvodu již zmíněného hromadného důlního neštěstí s větším počtem úmrtí. Naopak k poklesu došlo v roce 2020.

1.4 Státní příslušnost cizinců postižených pracovním úrazem (List 4)

V období 2013–2023 připadalo nejvíce pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 kalendářní dny (kromě smrtelných) na státní příslušníky Ukrajiny a Slovenské republiky (shodně přes 28 %). Na třetím místě jsou občané Polska (více než 15 %), následováni státními příslušníky Bulharska a Rumunska (tab. 4.1, graf 4.1).

U smrtelných pracovních úrazů se v daném časovém období jedná o stejné státní příslušnosti, nicméně je zde výraznější převaha občanů Ukrajiny, na které připadá 35 % všech smrtelných pracovních úrazů cizinců. (tab. 4.2, graf 4.2).

Relativní ukazatel míra výskytu (četnost) pracovních úrazů udává počet pracovních úrazů na 100 000 zaměstnaných cizinců dané státní příslušnosti evidovaných úřady práce, živnostenská oprávnění nejsou zahrnuta (tab. 4.3, graf 4.3). Míra výskytu (četnost) pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 kalendářní dny (kromě smrtelných) je nejvyšší u občanů Polska, následují občané Ukrajiny (tab. 4.4, graf 4.4). Míra výskytu (četnost) smrtelných pracovních úrazů v období 2015–2023 u jednotlivých státních příslušností kolísá, v roce 2023 byla nejvyšší u občanů Ukrajiny (tab. 4.5, tab. 4.5.).

1.5 Podrobná analýza smrtelných pracovních úrazů cizinců (List 5)

1.5.1. Pohlaví a věk pracovníka postiženého pracovním úrazem – Tab. 5.1, tab. 5.2, graf 5.2

Pracovníci, kteří utrpěli smrtelný pracovní úraz, jsou v drtivé většině muži (ve sledovém období méně než 2 % smrtelných pracovních úrazů připadalo na ženy). Dominantní věkovou kategorií je 46–55 let, následována věkovou kategorií 36–45 let, tyto dvě dohromady zahrnují více než

50 % všech smrtelných pracovních úrazů cizinců. Mladí zaměstnanci do 25 let se podílí na smrtelných pracovních úrazech méně než 10 %.

1.5.2. Hlavní činnost (CZ-NACE), v jejímž rámci došlo ke smrtelnému pracovnímu úrazu – Tab. 5.3, tab. 5.4, graf 5.3, graf 5.4

Nejčastější odvětví CZ-NACE, ve kterém byl ve sledovaném období vykázan smrtelný pracovní úraz cizince, bylo F - Stavebnictví (téměř 35 % smrtelných pracovních úrazů). Následuje odvětví B - Těžba a dobývání, C - Zpracovatelský průmysl a H - Doprava a skladování. Tato 4 odvětví zahrnují téměř 70 % všech smrtelných pracovních úrazů ve sledovaném období. Ostatní odvětví CZ-NACE jsou zastoupena v menším rozsahu. Z hlediska podrobnějšího členění na oddíly CZ-NACE jsou nejčastější oddíly 41 - Výstavba budov, 43 - Specializované stavební činnosti a 05 - Těžba a úprava černého a hnědého uhlí.

1.5.3. Činnost, při které ke smrtelnému pracovnímu úrazu došlo – Tab. 5.5, graf 5.5

Procentuálně nejvyšší zastoupení mezi činnostmi má „Zacházení, manipulace a zpracování hmotných věcí, živých rostlin a živočichů“ – celkem 33,5 % případů. Následuje činnost „Chůze“ a „Doprava zboží“.

1.5.4. Zdroj smrtelného pracovního úrazu – Tab. 5.6, graf 5.6

Nejčastějším zdrojem smrtelného pracovního úrazu ve sledovaném období byly budovy, konstrukce, povrchy nad úrovní země (uvnitř i vně), a to ve 22,8 % případů. V procentuálním zastoupení následuje zdroj materiály, předměty, výrobky, součásti, strojů a vozidel, úlomky, prach (18 %), pozemní vozidla (12 %) a fyzikální jevy a přírodní živly (10,8 %).

1.5.5. Příčina smrtelného pracovního úrazu (proč k úrazu došlo) – Tab. 5.7, graf 5.7

Ve více než 50 % případů je jako příčina smrtelného pracovního úrazu uváděno špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko. Z dlouhodobých statistik vyplývá, že tato příčina je uváděna zaměstnavateli v záznamech o úrazech nejčastěji. Příčina nebyla zjištěna v téměř 17 % případů. Používání nebezpečných postupů nebo způsobu práce včetně jednání bez oprávnění, proti zákazu, prodlévání v ohroženém prostoru bylo uvedeno jako příčina v 12,6 % případů.

1.5.6. Klasifikace zaměstnání pracovníka postiženého smrtelným pracovním úrazem podle CZ-ISCO/KZAM⁵- Tab. 5.8, graf 5.8

Zaměstnání bylo v téměř 30 % případů klasifikováno jako Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů). Ve 14 % zaměstnání není známo. Následuje zaměstnání Řidiči a obsluha pojízdných zařízení a Pomocní pracovníci v oblasti těžby, stavebnictví, výroby, dopravy a v příbuzných oborech. Obě zaměstnání byla shodně zaznamenána u 13,2 % případů.

1.5.7. Místo smrtelného pracovního úrazu – Tab. 5.9, graf 5.9

Ve třetině případů bylo místem smrtelného pracovního úrazu průmyslové odvětví. Stejně tak staveniště, povrchové lomy, povrchové doly byly místem smrtelného pracovního úrazu téměř ve 30 % případů. Veřejný prostor (který zahrnuje i dopravní prostředky a prostory trvale otevřené pro veřejnou dopravu) byl místem úrazu v 15,6 % případů.

Typ nehody, při které vznikl smrtelný pracovní úraz – Tab. 5.10, graf 5.10

Nejčastěji se v případě smrtelného pracovního úrazu jednalo o pád z výšky/ do hloubky/ na rovině (27 % případů). Následuje pád předmětu z výše (překlopení na osobu) v 15,6 % případů, dopravní nehoda (10,8 %) a důlní nehoda (9 %).

1.5.8. Modelový příklad smrtelného pracovního úrazu cizince

Na základě vyhodnocení dat za sledované období let 2013–2023 můžeme sestavit modelový případ typického smrtelného pracovního úrazu cizince:

- Jedná se o muže ve věkové kategorii 46–55 let s ukrajinskou státní příslušností.
- Hlavní činnost (CZ-NACE), v jejímž rámci došlo ke smrtelnému pracovnímu úrazu je sekce F - Stavebnictví, oddíl 41 - Výstavba budov.
- Zaměstnání postiženého je klasifikováno (CZ-ISCO) jako „Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů)“.
- Činnost, při které došlo ke smrtelnému pracovnímu úrazu je „Zacházení, manipulace a zpracování hmotných věcí, živých rostlin a živočichů“.
- Zdrojem pracovního úrazu byly „Budovy, konstrukce, povrchy nad úrovní země (uvnitř i vně)“.
- Místem pracovního úrazu bylo průmyslové odvětví.
- Příčinou nehody bylo špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko.
- Typ nehody je klasifikován jako pád osoby z výšky/ do hloubky/ na rovině.

⁵ Státní úřad inspekce používá klasifikaci CZ-ISCO pro statistická vykazování od roku 2019, v letech 2012–2018 byla používána původní klasifikace KZAM. Klasifikace KZAM byly převedeny na současné CZ-ISCO.

1.6 Úrazový děj a následky u vybraných smrtelných pracovních úrazů cizích státních příslušníků v ČR v letech 2013–2023⁶⁷

1.6.1. Pád z výšky

Pracovník z Ukrajiny (†46) prováděl práce ve výšce poblíž pádové hrany. Nepoužil helmu ani přidělený OOPP (zádržný systém proti pádu). Pracovník spadl z výšky 5 metrů, při pádu došlo k jeho smrtelnému zranění úderem hlavy o ocelovou konstrukci.

1.6.2. Propadnutí světlíkem

Pracovník s ukrajinskou státní příslušností (†18) prováděl úklidové práce na ploché plechové střeše. Z neznámých důvodů se odepnul z bezpečnostního lana a odsunul krycí desku, která chránila prostor budoucího světlíku. Došlo k pádu pracovníka z výšky 14 metrů do prostoru haly. Způsobená poranění hlavy a těla byla neslučitelná se životem.

1.6.3. Přejetí vysokozdvihným vozíkem

Pracovník ukrajinské státní příslušnosti (†58) šel venku po chodníku a náhle vstoupil do vozovky, kde právě projížděl vysokozdvihný vozík, který ho srazil a nabral na vidlice. Rozsáhlá mnohačetná zranění nebyla slučitelná se životem.

1.6.4. Vysoké napětí

Řidič z Polska (†34) zvedal korbu návěsu, když došlo k zachycení o dráty elektrického vedení vysokého napětí, pod kterým bylo vozidlo odstavené. Řidič vystoupil a dotkl se země, čímž došlo k propojení s návěsem a elektrickým vedením a následnému smrtelnému zranění řidiče vozidla.

1.6.5. Pád z mostní konstrukce

Pracovník z Ukrajiny (†48) spolu s dalšími kolegy prováděl betonáž horní části pilíře pro mostní konstrukci. Pracovníci byli dopravováni na horní část pilíře pomocí závěsné jeřábové klece určené pro dopravu osob. Po dokončení betonáže se postižený pracovník rozhodl nečekat na jeřábovou klec a svévolně sestoupit po věžovém lešení postaveném v blízkosti pilíře. Mezi lešením a místem práce v horní části pilíře byla mezera cca 80 cm. Postižený se zřítíl do volné hloubky cca 15 metrů a utrpěl zranění neslučitelná se životem. Kolegové slyšeli pouze jeho křik během pádu.

⁶ Doporučujeme zobrazení na webu typu „carousel“ ve formě interaktivního prvku, který umožňuje zobrazení více položek (často používáno u recenzí) v omezeném prostoru tím, že je postupně rotuje nebo posouvá. Tento prvek může být nastaven tak, aby se položky automaticky měnily po určitém čase, nebo může umožňovat uživatelům manuálně přepínat mezi jednotlivými položkami.

⁷ Zdroj informací: Databáze pracovních úrazů VÚBP, v. v. i. shromažďující záznamy o úrazech zasílaných zaměstnavateli.

1.6.6. Pád při výstupu z kladkového výtahu

Pracovník ze Slovenska (†51) spolu s dalšími pracovníky měli namontovat tepelná čidla na ocelovou konstrukci regálu. Pro dopravu využili kladkového výtahu (plošiny). Při výstupu z kladkového výtahu vstoupil postižený na krajní ocelový plech, který nebyl nosný. Plech se mu pod nohama ohnul a protiváhou druhé nohy odtlačil kladkový výtah, kde vznikla mezera, kterou postižený propadl z výšky cca 20 metrů na betonovou podlahu haly. Zranění byla neslučitelná se životem. Pracovník nepoužil bezpečnostní lano postroje pro zabránění pádu z výšky.

1.6.7. Zavalení v nezapaženém výkopu

Zaměstnanec z Ukrajiny (†38) prováděl ruční začištění výkopu. Strojně byl vyhlouben výkop o rozměrech 2 x 3 m do hloubky cca 2,5 m. Měla být provedena oprava požárního potrubí. Zaměstnanec vstoupil do výkopu, který nebyl zapažený, následně došlo k sesuvu stěny výkopu a zavalení zaměstnance. Zavalení způsobilo zranění neslučitelná se životem.

1.6.8. Pád z lešení

Při demontáži přechodné stavební konstrukce (podpěrné lešení) se část konstrukce uvolnila a stáhla pracovníka z konstrukce z výšky cca 3 metry. Pracovník ze Slovenska (†35) se při pádu udeřil do hlavy a způsobil si frakturu lebky se smrtelnými následky.

1.6.9. Pád během úklidových prací na střeše

Pracovník ze Slovenska (†19) prováděl dokončovací a úklidové práce po pokládce tepelné izolace na střeše. Při úklidu si nevzal OOPP jako je úvaz a lano a nepřipoutal se ke kotvicímu bodu. Následně zakopl o nainstalovaný světlík a propadl se do dolního patra. Pád nepřežil.

1.6.10. Odhození pod nákladní vůz

Zaměstnanec s ukrajinskou státní příslušností (†59) prováděl frézování vozovky. Došlo k tzv. zakousnutí frézy do komunikace a odskočení vzad, čímž byl postižený odhozen do levého jízdního pruhu, kde došlo k zachycení projíždějícím nákladním vozidlem s následnými zraněními, která byla neslučitelná se životem.

1.6.11. Nebezpečný sestup

Poškozený zaměstnanec z Ukrajiny (†30) vykonával úklidové a dokončovací práce. Z neznámých důvodů poškozený přešel stěnové bednění ve 3. nadzemním podlaží a slézal po konstrukci bednění, které již nebylo uchyceno (bylo demontováno a mělo se přesunout na jiné místo betonáže). Deska se s ním převrátila, prolomila staveništní zábradlí a poškozený spadl na betonovou podlahu v úrovni 1. nadzemního podlaží, přičemž bednicí deska dopadla na něj. Ostatní pracovníci desku pomocí věžového jeřábu odstranili a zahájili první pomoc, resuscitace

bohužel však nebyla úspěšná ani po přivolání záchranné služby a pracovník na následky úrazu zemřel.

1.6.12. Robotický manipulátor

Po vstupu zaměstnance se slovenskou státní příslušností (†47) do pracovního prostoru robotického otočného manipulátoru došlo k přimáčknutí hlavy zaměstnance robotickým otočným ramenem k přepravníku. Zaměstnanci byl tímto způsoben úraz s následkem smrti.

1.6.13. Pád materiálu do výkopu

Řidič řádně nezajistil pásové rypadlo na podmáčeném svahu. To se samovolně sesunulo a odstrčilo plynovou trubku o váze 2,5 tuny do výkopu, kde se nacházel postižený pracovník slovenské státní příslušnosti (†52). Ten byl trubkou zavalen, zranění byla neslučitelná se životem.

1.6.14. Odstranění zábradlí u lešení

Při provádění šterkování během prací na fasádě bytového domu odstranil pracovník z Ukrajiny (†53) boční zábradlí lešení a spadl z šestého podlaží na chodník z výšky 13 metrů. Pád nepřezil.

1.6.15. Pád břemene

Postižený pracovník z Rumunska (†38) prováděl příčný přesun ocelového nosníku o délce 14 metrů pomocí řetězového zvedáku do polohy pro zavěšení na pilíři. Během tohoto přesunu došlo ke ztrátě stability nosníku a k pádu na pracovní podlahu, na které stál i postižený. Nosník přirazil postiženého k podlaze a způsobil mu smrtelná zranění.

1.6.16. Převržení vysokozdvížného vozíku

Postižený pracovník z Ukrajiny (†34) vykonával práci v třídírně odpadů, ke které užíval vysokozdvížný vozík. Vlivem nesprávného užívání VZV došlo k jeho převržení na boční část, kde postiženého přimáčkl v oblasti hlavy a krku. Utrpěl zranění neslučitelná se životem, kterým na místě podlehl.

1.6.17. Pád z okraje střechy

Pracovník se slovenskou státní příslušností (†37) vylezl po návratu z oběda na konstrukci střechy, kde s kolegy připevňovali krycí plechy. Nepřipoutal se ke kotevnímu bodu a následně se odebral k okraji konstrukce pro odloženou AKU vrtačku, načež z neznámých příčin spadl z okraje střechy.

1.6.18. Pád z lešení pod vlivem alkoholu

Úrazem postižený zaměstnanec ze Slovenska (†35) spadl ze stavební konstrukce z výšky cca 7 metrů na zem. Později bylo prokázáno, že v době úrazu byl zemřelý pod vlivem alkoholu, hladina alkoholu v jeho krvi činila 3,0 promile.

1.6.19. Úraz elektrickým proudem při sběru chmele

Pracovnice z Bulharska (†22) sbírala na chmelnici chmel, při tom došlo ke kontaktu s drátem – chmelovým vodičem a následnému zasažení pracovnice elektrickým proudem se smrtelnými následky.

1.6.20. Výbuch miny při práci ve výkopu

Zaměstnanec ze Slovenska (†49) chtěl na staveništi bruskou odstranit čnicí kovovou část ze dna výkopu. Kovová část však byla nevybuchlá válečná munice a při řezání došlo k výbuchu. Zranění byla neslučitelná se životem.

1.6.21. Dotyk s vysokým napětím

Poškozený se slovenskou státní příslušností (†47) měl rozřezat starou konstrukci plotu a ručně kopat základy pro patky sloupků nového plotu. Při plánované odstávce proudu byl areál prázdný. V rozporu s pokyny vylezl na bagr a při práci s bagrem se pravděpodobně dotkl vedení vysokého napětí. Později byl nalezen na cestě vedle bagru bez známek života. Poškozený trpěl epilepsií, k úrazu však došlo beze svědků, přesné okolnosti úmrtí jsou tedy neznámé.

1.6.22. Přimáčknutí ocelovými rámy

Při zavážení ocelového rámu zaměstnancem jiné firmy došlo k převrácení řady asi 6 stejných za sebou stojících ráků. Tato sestava přimáčkla poškozeného zaměstnance z Ukrajiny na rám dopravníku, který zde byl použit jako záchytný prvek v případě převrácení uvedených ráků. Poškozený si z rámu dopravníku vytvořil dočasné pracoviště, kde v době úrazu stál uvnitř rámu a svařoval. Způsobená zranění byla smrtelná.

1.6.23. Pohyb v místě vyhrazeném pro vysokozdvizný vozík

Během přestávky přecházel operátor z Bulharska (†42) do kuřáckého prostoru před výrobní halou. Pro přesun v rozporu s pokyny nepoužil vyhrazené místo pro pěší, ale zkrátil si cestu přes roh, který byl vyhrazený pro jízdu vysokozdvizného vozíku. V místě se v tu chvíli s vysokozdvizným vozíkem otáčel skladník. Ten si zkontroloval prostor za vozíkem a zahájil manévr. Přesně v tu chvíli zpoza rohu vyšel postižený zaměstnanec, který byl vozíkem sražen a upadl hlavou na zem. Ani přivolaná zdravotnická záchranná služba už nedokázala postiženého oživit.

1.6.24. Pád traverzy na osobu

Při přepravě traverzy dlouhé 12 metrů vysokozdvizným vozíkem došlo k pádu traverzy z výšky cca 3 metrů na pracovníka. Zaměstnanec převážel traverzu na přepravním vozíku zdviženou ve výšce cca 6 metrů. Při náhlém a prudkém sešlápnutí brzdového pedálu došlo k převážení vozíku a sesunutí traverzy z vidlic, která postiženého pracovníka ze Srbska (†24) při pádu zasáhla a způsobila mu smrtelná zranění.

1.6.25. Pád ze žebříku

Poškozený s rumunskou státní příslušností (†48) prováděl pod dohledem a podle pokynů kvalifikovaných pracovníků pomocnou činnost na stavbě. Měl za úkol provést úklid materiálu ze stavby v 1. nadzemním podlaží a při chůzi používat schodiště v objektu. Z neznámých důvodů použil pro výstup na terasu ve 2. nadzemním podlaží přistavený hliníkový žebřík. Při sestupování z terasy pomocí tohoto žebříku došlo k podklouznutí žebříku a pádu postiženého z výšky cca 2,9 metrů se smrtelnými následky.

2 Tematický okruh 2 – ÚVOD DO BOZP

Řazení do kategorií v rámci webu: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/ZÁKLADY BOZP](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/ZÁKLADY_BOZP)

2.1 Práva a povinnosti zaměstnance

2.1.1. Úvodní video Napo – obecná rizika

<https://www.youtube.com/watch?v=U4b8lKtsFew>

Další filmy s postavíčkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– AUVA (Rakousko), CIOP (Polsko), DGUV (Německo), EU-OSHA (Bilbao, Španělsko), INAIL (Itálie), INRS (Francie), SUVA (Švýcarsko) a TNO (Nizozemsko).⁸

⁸ VÚBP, v. v. i. má uzavřenou dohodu s konsorciem produkující filmy Napo o používání filmů i postavíčky Napo. Je však nutné u všech videí uvádět informace o konsorciu včetně log institucí zapojených do konsorcia.

2.1.2. Co bych měl udělat ještě předtím, než začnu pracovat v České republice?

Základem je vykonávat práci v České republice (ČR) v souladu s právními předpisy a ověřit si zákonnost vašeho pobytu na území ČR. Nestačí pouze to, že pobýváte na území ČR na základě platného pobytového oprávnění, musíte mít zároveň oprávnění vykonávat v ČR pracovní činnost. Výkon nelegální práce znamená řadu rizik nejen pro zaměstnavatele, ale i pro nelegálního pracovníka (v případě občanů ze třetích zemí mimo EU hrozí např. i vyhoštění z Evropské unie). Neměli byste se spoléhat pouze na informace ze strany zaměstnavatelů, zprostředkovatelů nebo dalších osob, tyto informace mohou někdy být zavádějící a vzbudit falešnou představu, že v ČR pobýváte legálně a jste oprávněni tu vykonávat práci. Doporučujeme ověřit si, že na území ČR pobýváte na základě platného pobytového oprávnění, a seznámit se s právy a povinnostmi, které jsou s tím spojeny.

- Chcete se dozvědět víc o podmínkách vstupu na území ČR a výkonu práce v souladu s právními předpisy?
- Zajímá vás, co vám hrozí, když v ČR budete pracovat nelegálně?
- Nejste si jisti, jestli v ČR vykonáváte práci v souladu s právními předpisy?
- Hledáte informace o právech cizinců v oblasti zdravotní péče (včetně účasti cizinců na veřejném zdravotním pojištění) a sociálního zabezpečení?

Pokud jste občan třetí země mimo Evropskou unii: www.pracecizincu.cz

Pokud jste občan z jiného členského státu Evropské unie nebo jeho rodinný příslušník: www.eu-citizens.cz

2.1.3. Proč bych se měl vůbec zajímat o bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP)?

Protože jde o váš život a zdraví, tedy o to nejcennější, co máte.

V každé práci existují určitá rizika a mohou vzniknout nebezpečné situace, ať už sedíte za počítačem v kanceláři nebo jezdíte s bagrem na stavbě. Vaší činností můžete ohrozit nejen sebe, ale i další lidi kolem vás. Za poslední tři roky se v ČR při práci zranilo více než 1500 cizinců – někteří z nich vážně a někteří se z práce už nikdy nevrátili. Více se dozvíte v záložce **Pracovní úrazy cizinců v ČR⁹**

2.1.4. Pokud jsem cizinec, vztahují se na mě v České republice stejná pravidla BOZP jako na občany ČR?

Ano.

Na cizince se vztahují stejná práva a povinnosti spojené s BOZP jako na občany ČR.

⁹ Vložit hypertextový odkaz na jednotlivé záložky na stránce.

Jako zaměstnanec máte právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Tuto povinnost vůči vám jako zaměstnanci má váš zaměstnavatel. O dalších právech, ale i povinnostech se dozvíte v následujících FAQ.

[§ 106, odst. 1 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.1.5. Zaměstnavatel po mě chce, abych udělal práci, o které jsem přesvědčen, že je nebezpečná a ohrožuje mě na zdraví. Můžu to odmítnout?

Ano.

Jako zaměstnanec jste oprávněn odmítnout výkon práce, o níž máte důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje váš život nebo zdraví, případně život nebo zdraví jiných osob (např. kolegové, kolemjdoucí apod.). Pokud v těchto případech práci odmítnete vykonat, nejedná se o nesplnění povinnosti zaměstnance.

[§ 106, odst. 2 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.1.6. Od zaměstnavatele jsem nedostal žádné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Je to v pořádku?

Ne.

Jako zaměstnanec máte právo na informace o rizicích vaší práce. Zaměstnavatel by vám dále měl sdělit, jaká opatření přijal, aby vás před riziky ochránil. Informace pro vás musí být srozumitelná. To znamená, že pokud vůbec nemluvíte česky nebo máte v češtině problém s dorozuměním, zaměstnavatel musí zajistit, abyste informace pochopil – překladem do vaší mateřské řeči nebo jiného jazyka, který dobře ovládáte. Důležité je, abyste předložené informace v plném rozsahu pochopil. Více informací v tématu **Školení BOZP**¹⁰

[§ 106, odst. 1 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.1.7. Mám také nějaké povinnosti, co se týče bezpečnosti práce a ochrany zdraví?

Ano.

Základní povinnosti zaměstnance v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

- Dodržovat právní a ostatní předpisy BOZP vztahující se k výkonu práce, se kterými byl řádně seznámen.
- Dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost a zdraví.
- Dbát podle svých možností o bezpečnost a zdraví dalších osob (např. kolegové, veřejnost).
- Dodržovat stanovené pracovní a technologické postupy, s nimiž jste byl řádně seznámen

¹⁰ Vložit hypertextový odkaz na jednotlivé záložky na stránce.

- používat při práci osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení (ochranná zařízení nesmíte svévolně měnit a vyřazovat z provozu).
- Oznamovat nadřízenému nedostatky a závady BOZP a podílet se na jejich odstraňování.
- Nepožívat na pracovišti alkoholické nápoje, případně jiné návykové látky, pod jejich vlivem nenastupovat do práce.
- Dodržovat zákaz kouření na pracovišti.
- Účastnit se školení BOZP.
- Absolvovat pracovnělékařské prohlídky, případně vyšetření nebo očkování, které souvisí s vaším pracovním zařazením.
- Podrobit se vyšetření na přítomnost alkoholu nebo jiných návykových látek.
- Oznámit svému nadřízenému, že se vám stal pracovní úraz, pokud to dovolí váš zdravotní stav. Pokud se stanete svědkem úrazu vašeho kolegy nebo jiné osoby, jste povinen to vašemu nadřízenému také nahlásit bezodkladně. Musíte také spolupracovat při objasňování příčin úrazu.

Další podrobnější informace ke **školení BOZP, pracovnělékařským prohlídkám, pracovním úrazům, zákazu alkoholu a kouření na pracovišti a OOPP** najdete v samostatných tématech.¹¹

[§ 106, odst. 4 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.1.8. Jak je to s odpovědností za BOZP, pokud jsem na vedoucí pozici?

Za bezpečnost práce odpovídá zaměstnavatel. Péče o BOZP je ale také nedílnou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, na kterém působí. Pokud jste tedy na pozici vedoucího zaměstnance, přebíráte odpovědnost za BOZP na svém pracovišti nebo pracovním úseku a máte povinnost vytvářet příznivé pracovní podmínky a zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Vedoucí zaměstnanec odpovídá za bezpečnost práce nejen svých podřízených, ale všech fyzických osob, které se s jeho vědomím zdržují na pracovišti. Nezapomeňte na to, že jako vedoucí zaměstnanec máte i trestněprávní odpovědnost.

[§ 101, odst. 2 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 101, odst. 5 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 302, odst. 1 písm. c\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.1.9. Můžu se jako zaměstnanec nějakým způsobem podílet na otázkách BOZP na pracovišti a řešit se zaměstnavatelem svoje námítky a připomínky k zajištění BOZP?

Ano.

¹¹ Vložit hypertextový odkaz na jednotlivé záložky na stránce.

Máte nejen právo, ale také povinnost podílet se na vytváření pracovního prostředí, které bude bezpečné a nebude ohrožovat zdraví. Za tímto účelem byste měli dodržovat všechna opatření zaměstnavatele. Na řešení otázek BOZP se zaměstnavatelem se můžete podílet prostřednictvím odborové organizace nebo zástupce pro oblast BOZP nebo přímo z pozice zaměstnanců. Zaměstnavatel vám (nebo odborové organizaci nebo zástupci pro BOZP) musí umožnit účastnit se jednání týkajících se BOZP nebo vám z něj poskytnout informace. Je také povinen vyslechnout si vaše informace, připomínky a návrhy týkající se BOZP. Je povinen s vámi také projednat řadu záležitostí týkající se BOZP: např. opatření, která přijal, vyhodnocení rizik, organizaci školení BOZP, určení odborně způsobilé osoby k prevenci rizik, výběr poskytovatele pracovnělékařských služeb, výběr zaměstnanců určených k organizování první pomoci atd.

[§ 106, odst. 3 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 108, odst. 2 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.2 Povinnosti zaměstnavatele

2.2.1. Jaké povinnosti má v oblasti BOZP zaměstnavatel?

Zaměstnavatelé v oblasti BOZP musí v České republice plnit řadu povinností. Každý zaměstnavatel, i kdyby zaměstnával pouze jediného zaměstnance, má povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Povinnosti se vztahují jak na právnické, tak i na fyzické osoby. Pokud má podnikající fyzická osoba zaměstnance, je považována za zaměstnavatele a vztahují se na ní příslušné povinnosti.

Vybrané základní povinnosti zaměstnavatele vyplývající ze zákoníku práce:

1. Zajištění BOZP

- zajistit BOZP všech zaměstnanců s ohledem na možná rizika ohrožení jejich života a zdraví, které mohou být způsobena při výkonu práce;
- povinnost zajišťovat BOZP se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích.

[§ 101, odst. 1 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2. Zaměstnanci jiného zaměstnavatele

- Pokud na jednom pracovišti plní úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, musí se tyto zaměstnavatelé vzájemně písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních;
- koordinovat činnost svých zaměstnanců tak, aby byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele.

[§ 101, odst. 3 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3. Náklady na BOZP

- Hradit náklady na BOZP, zaměstnavatel je nesmí přímo ani nepřímo přenášet na zaměstnance.

[§ 101, odst. 6 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4. Prevence rizik

- Vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky;
- prevence rizik vychází z opatření vyplývajících z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP a také z opatření, která zaměstnavatel přijal, aby rizikům předcházel, odstraňoval je nebo minimalizoval, pokud rizika nelze odstranit;
- nebezpečí v pracovním procesu a podmínkách soustavně vyhledávat, zjišťovat jejich příčiny a zdroje, a na jejich základě vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k minimalizaci těchto rizik.

[§ 102 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5. Mimořádné události, první pomoc

- Přijmout opatření pro řešení mimořádných událostí (např. havárie, požáry, povodně, apod.) a evakuace zaměstnanců;
- zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci;
- určit a zajistit potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání složek integrovaného záchranného systému (zdravotnická záchranná služba, hasiči, policie);
- tyto zaměstnance náležitě proškolit a vybavit a spolupracovat s poskytovatelem pracovnílékařských služeb.

[§ 102, odst. 6 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 103, odst. 1, písm. j\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

6. Zakázané práce, zdravotní způsobilost, očkování ve stanovených případech

- Nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti;
- zajistit v případech stanovených zvláštním právním předpisem, aby práci vykonávali pouze zaměstnanci, kteří se podrobili očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze.

[§ 103, odst. 1, písm. a\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 103, odst. 1, písm. c\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

7. Kategorie práce

- Informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena.

[§ 103, odst. 1, písm. b\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

8. Pracovnílékařské služby

- Sdělit zaměstnancům, u kterého poskytovatele jim budou zajištěny pracovnílékařské služby a jakým druhům očkování a jakým preventivním prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit;
- umožnit podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví.

Více informací v záložce **Pracovnílékařské prohlídky**.

[§ 101, odst. 1, písm. d\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

9. Zaměstnanci na dobu určitou, agenturní zaměstnanci, mladiství zaměstnanci

- Zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli a mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o BOZP.

[§ 103, odst. 1, písm. f\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

10. Těhotné zaměstnankyně, kojící zaměstnankyně, zaměstnankyně po porodu

- Jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně;
- seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu a učinit potřebná opatření (snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte);
- přizpůsobovat těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu na pracovišti prostory pro jejich odpočinek.

Více informací v záložce **Mladiství zaměstnanci, těhotné a kojící zaměstnankyně a zaměstnankyně po porodu**

[§ 103, odst. 1, písm. h\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 103, odst. 4 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

11. Způsob odměňování

- Finančně nemotivovat zaměstnance k vykonávání prací, při kterých jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a které by vedly při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců.

[§ 103, odst. 1, písm. k\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

12. Zákaz kouření

- Zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanovených zvláštními právními předpisy.

Více informací v záložce **Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti**.

[§ 103, odst. 1, písm. l\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

13. Zajištění informací a pokynů

- Zajistit informace a pokyny vždy při přijetí zaměstnance, při jeho převedení, přeložení nebo změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů;
- o informacích a pokynech je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci.

[§ 103, odst. 1, písm. l\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

14. Školení BOZP

- Zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Více informací v záložce **Školení BOZP**.

[§ 103, odst. 2 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

15. Zaměstnanci se zdravotním postižením

- Zajišťovat pro zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením, na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními, zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, vyhrazování pracovních míst, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.

[§ 103, odst. 5 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

16. Osobní ochranné pracovní prostředky

- Poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky, není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce.

Více informací v záložce **Osobní ochranné pracovní prostředky**.

17. Pracovní úrazy

- Objasnit příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu;
- bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu;
- o pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele je zaměstnavatel povinen bez zbytečného odkladu uvědomit zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožnit mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámit ho s výsledky tohoto objasnění;
- vést v knize úrazů evidenci o všech úrazech;
- vyhotovovat záznamy a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny nebo k úmrtí zaměstnance.

Více informací v záložce [Jak na pracovní úrazy, nemoci z povolání a odškodňování § 105 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

18. Nemoci z povolání

- Vést evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích;
- uplatnit taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání.

Více informací v záložce [Jak na pracovní úrazy, nemoci z povolání a odškodňování § 105, odst. 6 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

19. Účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP

- Zaměstnanci nesmějí být zbaveni práva účastnit se na řešení otázek souvisejících s BOZP prostřednictvím odborové organizace a zástupce pro oblast BOZP.

[§ 108 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

20. Prověrky BOZP

- Nejméně jednou v roce organizovat prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele.

[§ 108, odst. 5 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.2.2. Z čeho vyplývají další povinnosti zaměstnavatele?

V přechodí FAQ byl uveden pouze výčet základních povinností, které má zaměstnavatel v oblasti BOZP. Povinností je však mnohem více, záleží na tom, o jaký druh vykonávané práce se jedná, jaká jsou rizika práce a rizikové faktory pracovních podmínek, jaké pracovní

prostředky jsou používány atd. Povinnosti vyplývají z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP:

- předpisy na ochranu života a zdraví,
- hygienické a protiepidemické předpisy,
- technické předpisy,
- technické dokumenty a technické normy,
- stavební předpisy,
- dopravní předpisy,
- předpisy o požární ochraně,
- speciální předpisy týkající se zacházení s chemickými látkami a přípravky, výbušninami, hořlavinami, radioaktivními látkami, atd.

2.2.3. Co zaměstnavateli hrozí za porušení povinností při zajišťování BOZP?

K výkonu kontroly dodržování povinností při zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je v ČR oprávněn [Státní úřad inspekce práce](#), respektive oblastní inspektoráty práce. Případné pokuty se liší podle konkrétního porušení, v případě těch nejzávažnějších provinění na úseku BOZP však může být uložena pokuta až do výše 2 milionů Kč. Pokutována může být jak právnická, tak podnikající fyzická osoba.

[§ 17, z. č. 251/2005 Sb., o inspekci práce](#)

Kontrolním orgánem hygieny práce jsou [krajské hygienické stanice \(KHS\)](#). Zastávají funkci státního zdravotního dozoru. Krajská hygienická stanice může provádět kontroly v těchto základních oblastech: ochrana zdraví při práci; hygiena výživy a předmětů běžného užívání; epidemiologie; obecná a komunální hygiena; hygiena dětí a mladistvých. Náplní hygieny práce v rámci státního zdravotního dozoru je kontrolovat, zda podnikatelský subjekt plní zákonné povinnosti a požadavky v oblasti ochrany zdraví při práci.

[§ 78 z. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů](#)

Zaměstnavatel (potažmo vedoucí pracovník) má také trestněprávní odpovědnost. Pokud hrubé porušení zákonů o bezpečnosti práce způsobí úmrtí člověka, může být kvalifikováno jako trestný čin usmrcení z nedbalosti, u kterého hrozí trest odnětí svobody až 8 let (případně 10 let, pokud dojde k úmrtí nejméně dvou osob).

[§ 143, odst. 3 z. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník](#)

2.3 Školení BOZP

2.3.1. Video Napo – Napova dobrodružství, bezpečný start

<https://www.youtube.com/watch?v=7LjTvVKLWik&t=62s>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– **AUVA** (Rakousko), **CIOP** (Polsko), **DGUV** (Německo), **EU-OSHA** (Bilbao, Španělsko), **INAIL** (Itálie), **INRS** (Francie), **SUVA** (Švýcarsko) a **TNO** (Nizozemsko).

2.3.2. K čemu je dobré školení BOZP?

Školení BOZP vám pomůže pochopit, jak vykonávat svou práci bezpečně a bez rizika zranění. Získáte díky němu potřebné informace a praktické dovednosti, díky kterým se při práci vyvarujete nebezpečným situacím. Některé nevhodné pracovní návyky mohou vést ke vzniku pracovních úrazů nebo nemocem z povolání. Školení by vás mělo naučit, jak pracovat bezpečně a chránit své zdraví. Školení by mělo vycházet z posouzení rizik na vašem konkrétním pracovišti, z opatření, která váš zaměstnavatel přijal, aby vás před riziky ochránil, z návodů pro obsluhu strojů a zařízení, z interních předpisů týkajících se BOZP atd.

2.3.3. Jaké informace bych měl od zaměstnavatele obdržet při nástupu do práce?

Zaměstnavatel vás musí informovat o rizicích vaší práce a sdělit vám, jaká opatření přijal, aby vás před riziky ochránil. Při nástupu do práce musíte být seznámen s pracovním řádem a s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které musíte při práci dodržovat. Zaměstnavatel by vás měl seznámit také s kolektivní smlouvou a vnitřními předpisy. Školení musí být provedeno v jazyce, který dobře ovládáte.

[§ 106, odst. 1 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 37, odst. 5 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.3.4. Musím školení BOZP absolvovat?

Ano.

Školení BOZP je povinné pro všechny zaměstnance a jste povinen se ho zúčastnit.

[§ 106, odst. 4, písm. a\) z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.3.5. Kdy musím školení BOZP absolvovat?

Vstupní školení BOZP musíte absolvovat vždy první den při nástupu do nového zaměstnání v pracovní době. Nesmí dojít k situaci, kdy byste zahájili pracovní činnost a nebyli proškoleni z BOZP.

Školení BOZP však budete absolvovat i v dalších situacích během vašeho zaměstnání, když:

- se změní vaše pracovní zařazení nebo druh práce,
- bude zavedena nová technologie nebo se změní výrobní a pracovní prostředky,
- dojde ke změně technologických anebo pracovních postupů,
- v dalších případech, které mohou mít vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci (např. ve vašem podniku dojde k závažnému pracovnímu úrazu),
- opakované (periodické) školení.

2.3.6. Bude se školení BOZP opakovat?

Ano, pokud to vyžaduje povaha rizika na vašem pracovišti a jeho závažnost, musí zaměstnavatel školení pravidelně opakovat. Četnost školení je na rozhodnutí zaměstnavatele.

Obvyklá lhůta pro opakování školení je dva roky.

[§ 106, odst. 3 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.3.7. Je pro mě školení BOZP zdarma?

Ano.

Náklady spojené se zajištěním školení BOZP nese zaměstnavatel.

[§ 101, odst. 6 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.3.8. Dostanu za čas strávený na školení BOZP zapláceno?

Ano.

Pokud bude školení organizováno v pracovní době, jedná se překážku v práci na straně zaměstnance, za kterou vám přísluší náhrada mzdy nebo platu. V případě, že by z provozních důvodů zaměstnavatel nemohl školení zajistit v pracovní době, jednalo by se o práci přesčas. Pak by vám za účast na školení náležela mzda a příplatek za práci přesčas výši nejméně 25 %

průměrného výdělku, nebo po dohodě se zaměstnavatelem náhradní volno v rozsahu doby trvání práce přesčas.

[§ 205, odst. 1 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.3.9. Jak bude školení BOZP probíhat?

Jak přesně bude školení probíhat, záleží na vašem zaměstnavateli, který je odpovědný za určení obsahu, rozsahu, četnosti, formu a způsobu školení, ověření vašich znalostí i vedení dokumentace o školení. Školení může být organizováno prezenčně i vzdáleně nebo kombinovanou formou. V dnešní době se stále častěji můžete setkat také s online formou obecné části školení prostřednictvím e-learningu.

U vstupního školení při nástupu do práce by školení mělo být rozděleno na:

1. Obecnou část, která by vás měla seznámit:

- s právními a ostatními předpisy k zajištění BOZP,
- s předvídatelnými riziky práce a s opatřeními, která zaměstnavatel přijal
- s informacemi a pokyny zaměstnavatele k zajištění BOZP, které musíte při své práci dodržovat

2. Instruktaž na pracovišti bude zaměřena už přímo na vaše pracovní místo a pracovní činnost, kterou budete vykonávat:

Pracoviště a pracovní místo

- Jak je řešeno pracovního místo?
- Kde najdu přístupové a únikové komunikace?
- Kde jsou vypínače přívodu elektrické energie, plynu apod.?
- Co znamenají zvukové a světelné signály, které se používají v provozu?
- Kde najdu místo první pomoci a lékárničku?
- Na koho se mám obrátit v případě zjištění závad nebo nebezpečných situací? Jaká jsou důležitá telefonní čísla?

Pracovní a technologické postupy, obsluha konkrétního stroje nebo zařízení

- Jaké jsou pracovní a technologické postupy a požadavky na zajištění BOZP při obsluze stroje nebo zařízení, u používaného materiálu apod.?
- Jaké osobní ochranné pracovní prostředky jsou pro práci určeny a jak je mám správně používat?
- Jaké nedovolené a nebezpečné pracovní postupy jsou u stroje zakázány?

Další kapitolou školení je pak seznámení se zásadami bezpečné obsluhy elektrických zařízení:

- obsluha elektrických spotřebičů,

- vymezení povolených prací s elektrickými zařízeními osobám bez příslušné elektrotechnické kvalifikace,
- zákaz manipulace s elektrickými zařízeními, další zásady BOZP dle převažujících prací.

K obsluze některých zařízení je požadována zvláštní odborná způsobilost.

[§ 103, odst. 3 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.3.10. Můžu být ze znalostí BOZP zkoušen?

Ano, způsob ověření vašich znalostí z BOZP stanoví váš zaměstnavatel.

Ověření znalostí se provádí např. ústním pohovorem, písemným testem po skončení školení nebo zkouškou. Doklad o ověření znalostí předpisů BOZP se ukládá v osobní složce zaměstnance.

[§ 103, odst. 3 z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.4 OSVČ (osoby samostatně výdělečně činné) bez zaměstnanců a BOZP

2.4.1. Co když jsem OSVČ a pracuji tzv. „sám na sebe“?

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při práci u svých zaměstnanců. Pokud máte živnostenské oprávnění a jste tedy osoba samostatně výdělečně činná (a sám nikoho nezaměstnáváte), odpovídáte za BOZP hlavně sám sobě. Povinnosti byste měli plnit tak, abyste chránili sebe, ale i ostatní osoby, které můžete svojí činností ohrozit. BOZP je pro vás nedílnou součástí podnikání.

2.4.2. Jaké povinnosti z oblasti BOZP se na OSVČ bez zaměstnanců vztahují?

Vztahují se na vás některé povinnosti uvedené v zákoníku práce stanovené v [§ 101 odst. 1 a 2; § 102; § 104 a § 105](#). Jedná se např. o povinnosti při prevenci rizik, používání osobních ochranných pracovních prostředků a také povinnosti při vzniku pracovního úrazu a nemoci z povolání. Týkají se vás také další povinnosti vyplývající z ustanovení [§ 2 až 11 z. č. 309/2006 Sb.](#) a s přihlédnutím k vámi vykonávané činnosti a povinnosti z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP, a to např. v podobě nařízení vlády.

[§ 12 odst. 1 písm. b\) z. č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)

2.4.3. Jaké povinnosti v BOZP se na OSVČ bez zaměstnanců nevztahují?

Pracovnílékařské prohlídky pro vás povinné nejsou. Pozor! Výjimkou jsou např. řidiči, pro které je řízení motorového vozidla předmětem samostatné výdělečné činnosti podle živnostenského zákona. Ti se musí podrobovat pravidelným lékařským prohlídkám. Nevztahuje se na vás ani povinnost provádět kategorizace prací. Stejně tak se nepředpokládá, že budete sám

sebe školit v BOZP. Školení však může (stejně jako zdravotní způsobilost) vyžadovat váš zadavatel prací, např. ve stavebnictví.

[§ 53 a následující z. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách](#)

[§ 87, odst. 1, písm. c\) z. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích](#)

[§ 37 z. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví](#)

2.4.4. Co když se jako dodavatel budu pohybovat po pracovišti jiné firmy? Prostředí neznám a nevím, co mi tam hrozí.

Zaměstnavatel je povinen zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci pro všechny fyzické osoby (tedy nejen pro zaměstnance), které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích. V případě, že vstupujete do areálu jiné firmy, měl byste před vstupem být seznámen s riziky a zásadami pohybu v areálu a s opatřeními za účelem předcházení vzniku nebezpečné události. O tomto seznámení by měla být vedena dokumentace. Pokud budete do firmy docházet opakovaně, seznámení může být provedené jednorázově a nemusí být opakováno, pokud samozřejmě nedojde k nějaké podstatné změně týkající se bezpečnosti. Důležité však je, abyste na pracoviště vstupoval se souhlasem a vědomím dané firmy.

[§ 101, odst. 5 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5 Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti

2.5.1. Video Napo – Plíce v práci

<https://www.youtube.com/watch?v=e3kimLAtPzg>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– [AUVA](#) (Rakousko), [CIOP](#) (Polsko), [DGUV](#) (Německo), [EU-OSHA](#) (Bilbao, Španělsko), [INAIL](#) (Itálie), [INRS](#) (Francie), [SUVA](#) (Švýcarsko) a [TNO](#) (Nizozemsko).

2.5.2. Můžu pít alkohol na pracovišti?

Ne.

V České republice jste jako zaměstnanec povinen nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat ani jiné návykové látky (např. tabák, marihuana, opiáty, plný seznam [zde](#)) na pracovištích zaměstnavatele. Stejný zákaz pro vás platí, pokud jste v pracovní době mimo pracoviště zaměstnavatele (např. na služební cestě).

[§ 106, odst. 4 písm. e\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5.3. Co když jsem pil alkohol ještě před začátkem pracovní doby?

Pod vlivem alkoholu (nebo jiných návykových látek) nesmíte vstupovat na pracoviště zaměstnavatele.

[§ 106, odst. 4 písm. e\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5.4. A co oslava v práci po skončení pracovní doby? Je tam alkohol povolen?

Ne.

Na pracovišti je zakázáno požívat alkoholické nápoje i mimo pracovní dobu. To se týká třeba oslav pořádaných na pracovišti po skončení pracovní doby, které ale řada vedoucích v praxi toleruje. Je to ale v rozporu s právními předpisy ČR.

[§ 106, odst. 4 písm. e\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5.5. Existuje ze zákazu alkoholu v práci nějaká výjimka?

Ano, existují dvě výjimky.

Pivo se sníženým obsahem alkoholu můžou požívat zaměstnanci, kteří pracují v nepříznivých mikroklimatických podmínkách (např. ve velkém horku u vysokých pecí). Alkohol také smí užívat zaměstnanci, u nichž je to součástí jejich pracovních povinností (např. someliéri, degustátoři, apod.).

[§ 106, odst. 4 písm. e\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5.6. Vedoucí pracovník mě nutí dýchnout do alkohol testeru, aby zjistil, jestli nejsem pod vlivem. Musím mu vyhovět?

Ano.

Zaměstnanec je povinen podrobit se zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových, a to na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance, kterého písemně určil zaměstnavatel. Testování může provádět přímo vedoucí zaměstnanec nebo jiná osoba, kterou pověří, například odborně způsobilá osoba v prevenci rizik (v České republice často nazývaný „bezpečák“).

[§ 106, odst. 4 písm. i\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření se musí podrobit osoba, u které je důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek. Vyzvat osobu ke splnění povinnosti podrobit se vyšetření je mimo jiné oprávněn také zaměstnavatel. Pokud odmítnete orientační vyšetření (případně ho nelze provést nebo dokončit), bude provedeno odborné lékařské vyšetření. Pokud i to odmítnete, bude se na vás pohlížet, jako byste byl pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

[§ 20 zák. č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek](#)

2.5.7. Co mi hrozí, když test na alkohol odmítnu nebo se zjistí, že jsem byl pod vlivem alkoholu?

Pokud bez vážných důvodů odmítnete kontrolu, nebo pokud se prokáže, že jste byl na pracovišti pod vlivem návykové látky, můžete být upozorněn na možnost výpovědi. Zaměstnavatel může okamžitě zrušit váš pracovní poměr. Záleží však na okolnostech a na zaměstnavateli, jak se k Vašemu pochybení postaví. Pozitivní výsledek testu neznamená vždy porušení povinností takové intenzity, aby je bylo možné kvalifikovat jako závažné porušení povinnosti, pro které by zaměstnavatel mohl váš pracovní poměr zrušit okamžitě.

[§ 52, odst. 1 písm. g\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5.8. Co když se mi pod vlivem alkoholu stane pracovní úraz?

Pokud se vám v důsledku vaší opilosti (případně pod vlivem jiných návykových látek) stane pracovní úraz a opilost je jedinou příčinou, zaměstnavatel se může zcela zprostit odpovědnosti nahradit vám škodu nebo nemajetkovou újmu za pracovní úraz. Jednoduše řečeno: nedostanete odškodnění. Více informací v záložce [Odškodňování pracovních úrazů¹²](#)

[§ 270, odst. 1 písm. b\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.5.9. Jak je to s kouřením na pracovišti?

Kouření ohrožuje lidské zdraví a může být také příčinou vzniku mimořádné události (např. požár). Jako zaměstnanec jste povinen nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci. Volné kouření na pracovišti je kvůli zaměstnancům – nekuřákům v praxi téměř vyloučené.

Každá fyzická osoba také musí jednat tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru – kouření je rizikové zejména v prostředí, kde se manipuluje s hořlavými materiály či výbušnými látkami.

Váš zaměstnavatel musí zajistit zákaz kouření na určených pracovištích, kde dochází ke styku s veřejností (např. ve veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, v dopravním prostředku

¹² Vložit hypertextový odkaz na místo na webu.

a na nástupišti veřejné dopravy, ve škole, ve vnitřním prostoru restaurace, ve zdravotnickém zařízení, na dětském hřišti atd.).

Váš zaměstnavatel tedy může kouření na pracovišti zcela zakázat nebo zřídit stavebně oddělené prostory pro kouření (tzv. „kuřárny“).

Podrobně viz:

[§ 106, odst. 4 písm. e\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 8 odst. 1 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek](#)

[§ 17, odst. 1 a\) zákon č. 133/1985 Sb.](#)

2.5.10. Můžu kouřit během přestávky?

Ano, mimo pracoviště zaměstnavatele.

Poskytnuté přestávky v práci na jídlo a oddech se nezapočítávají do pracovní doby a většinou můžete opustit areál zaměstnavatele. Mimo pracovní prostory vám zaměstnavatel kouření zakázat nemůže.

2.6 Pracovnílékařské prohlídky

2.6.1. Jaký je účel pracovnílékařské prohlídky?

Účelem pracovnílékařské prohlídky je zjistit, zda máte pro konkrétní pracovní činnost zdravotní způsobilost. Jinými slovy: pracovní lékař zjišťuje, zda vám aktuální zdravotní stav umožňuje vykonávat danou práci nebo zda naopak máte určité nemoci nebo omezení, které by výkon této konkrétní práce znemožňovaly. Pokud například trpíte epilepsií, nebude pro vás vhodná práce ve výškách, protože při záchvatu by mohlo dojít k vážnému úrazu. Každá pracovní pozice má však jiné požadavky na zdravotní stav zaměstnance. Váš zaměstnavatel je povinen nepřipustit, abyste vykonával práci, která neodpovídá vašim schopnostem a zdravotní způsobilosti.

[§ 103, odst. 1 písm. a\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.6.2. Jsem povinen pracovnílékařskou prohlídku absolvovat?

Ano.

Jako zaměstnanec jste povinen podrobit se pracovnílékařským prohlídkám, vyšetřením nebo očkovaním stanoveným zvláštními právními předpisy.

[§ 106, odst. 4 písm. b\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

2.6.3. Dozví se můj zaměstnavatel detaily o mém zdravotní stavu?

Ne.

Zaměstnavatel obdrží z provedené prohlídky lékařský posudek, kde bude uvedeno, zda jste nebo nejste zdravotně způsobilý k práci nebo že jste zdravotně způsobilý s podmínkou,

případně že jste dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost. Důvod nezpůsobilosti nebo vaše onemocnění a zdravotní problémy, které s výkonem práce nesouvisejí, se v posudku neobjeví. I lékař poskytující pracovnělékařské služby musí dodržovat lékařské tajemství.

[§ 43, odst. 3 z. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách](#)

2.6.4. Kdy se provádí vstupní prohlídka?

Vstupní prohlídku absolvujete před nástupem do nového pracovního poměru.¹³ Váš zaměstnavatel by vás na ni měl vyslat ještě před vznikem pracovního poměru (tj. před dnem, který je uveden v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce). U dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce) je nutné ji absolvovat, pokud je práce riziková nebo jsou pro výkon práce stanoveny podmínky zdravotní způsobilosti právními předpisy. Vstupní lékařskou prohlídku dále budete muset absolvovat i v situaci, kdy:

- dojde k vašemu převedení na jinou práci;
- dojde ke změně podmínek vaší práce, např. dojde u vaší práce ke zvýšení rizik nebo budete nově vykonávat rizikovou práci.

[§ 10 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče](#)

2.6.5. Kdy se provádí periodická prohlídka?

Účelem *periodické lékařské prohlídky* je ověřit, zda jste dále zdravotně způsobilý vykonávat vaši práci. Periodické prohlídky jsou povinné u rizikových prací (práce zařazené do kategorie 2. riziková, 3. a 4.) a u zaměstnanců vykonávajících práci nebo činnost, jejichž součástí je profesní riziko. Zaměstnanci absolvují periodickou prohlídku v daných termínech dle kategorie práce. U kategorie práce 1 a 2 jsou sice termíny také stanoveny, ale její absolvování není povinné. Provádí se, pokud to vyžaduje zaměstnanec nebo zaměstnavatel.

Kategorie práce	Lhůty periodických prohlídek					Profesní riziko
	1	2	2 rizik.	3	4	
Věk do 50 let	1x za 6 let	1x za 4 roky	1x za 2 roky	1x za 2 roky	1x za rok	1x za 4 roky
Věk nad 50 let	1x za 4 roky	1x za 2 roky	1x za 2 roky	1x za 2 roky	1x za rok	1x za 2 roky

¹³ Podle aktuálního návrhu by měly být od roku 2025 vstupní prohlídky zrušeny pro kategorii práce 1. Jejich absolvování má zůstat na bázi dobrovolnosti ze strany zaměstnavatele a zaměstnance. Novela v tuto chvíli (srpen 2024) ještě nevstoupila v platnost, znění otázky 2.6.4. by mělo být upraveno dle aktuálního vývoje legislativy.

Výše uvedené lhůty se nepoužijí, pokud jiným právním předpisem nebo [přílohou vyhl. č. 79/2013 Sb.](#) jsou stanoveny jiné.

[§ 11 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče](#)

2.6.6. Kdy se provádí mimořádná prohlídka?

Mimořádná prohlídka se provádí v případě, že hrozí ztráta nebo změna vaší zdravotní způsobilost k práci. Může se jednat o situaci, kdy došlo na delší dobu k přerušení práce:

- z důvodu nemoci na déle než 8 týdnů,
- po úrazu s těžkými následky,
- z jiného důvodu na déle než 6 měsíců.

Mimořádnou prohlídku byste měl absolvovat do 5 pracovních dnů po tom, co jste opět nastoupil do práce. Mimořádná prohlídka se provádí také v případě, že došlo ke zhoršení vašich pracovních podmínek a zvýšila se rizikovitost vaší práce. Požádat o provedení mimořádné prohlídky můžete také z vlastní iniciativy, stejně tak váš zaměstnavatel.

[§ 12 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče](#)

2.6.7. Kdy se provádí výstupní prohlídka?

Výstupní prohlídka se koná po ukončení vaší práce u zaměstnavatele, a to v případě, že jste:

- vykonával rizikovou práci (práce zařazené do kategorie 2. riziková, 3. a 4.),
- byla vám v době výkonu práce u současného zaměstnavatele uznána nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání,
- utrpěl jste u tohoto zaměstnavatele pracovní úraz, kvůli němuž jste byl opakovaně v pracovní neschopnosti,
- v dalších případech.

Z výstupní prohlídky vám bude vydáno místo lékařského posudku potvrzení o jejím provedení. O provedení výstupní prohlídky při ukončení pracovního poměru můžete požádat vy a stejně tak váš zaměstnavatel.

2.6.8. Kdy se provádí následná prohlídka?

Následná prohlídka se provádí proto, aby se včas zachytily změny vašeho zdravotního stavu, a to za účelem včasného zajištění potřebné zdravotní péče, případně odškodnění. Typicky půjde o případy, kdy při práci přijdete do styku s nebezpečnými látkami, jako jsou azbest, oxid křemičitý nebo karcinogenní látky. Zdravotní obtíže se mohou v těchto případech objevit až několik let po expozici. O provedení následné prohlídky nemůžete sám požádat vy ani

zaměstnavatel. O jejím provedení rozhoduje orgán ochrany veřejného zdraví (v ČR krajské hygienické stanice), případně je to stanoveno jiným právním předpisem. Z následné prohlídky se nevydává lékařský posudek.

[§ 14 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče](#)

2.6.9. Můžu absolvovat pracovnělékařskou prohlídku u svého praktického lékaře, kde jsem registrován?

Ano, pokud vás k němu zaměstnavatel vyšle a pokud vykonáváte práci zařazenou do první kategorie (nerizikovou práci). Zaměstnavatel však může mít uzavřenou smlouvu o poskytování pracovnělékařských služeb s jiným konkrétním lékařem a vyslat vás k němu.

[§ 59, odst. 1 a 2 z. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách](#)

2.6.10. Kdo má zaplatit náklady na vstupní lékařskou prohlídku?

Náklady za vstupní lékařskou prohlídku hradí uchazeč o zaměstnání. Zaměstnavatel vám pak náklady proplatí v případě, že s vámi uzavře pracovněprávní nebo obdobný vztah. Můžete se ale také dohodnout, že vám bude prohlídka proplacena, i kdybyste nakonec do zaměstnání nenastoupil. V praxi se někteří zaměstnavatelé snaží se zaměstnanci uzavírat dohodu o proplacení vstupní prohlídky až po uplynutí zkušební doby. Takový postup však je v rozporu s právními předpisy. Vstupní prohlídku pro posouzení zdravotní způsobilosti pro práci v noci hradí vždy zaměstnavatel.

[§ 59, odst. 2 z. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách](#)

2.6.11. Na pracovnělékařskou prohlídku mám přinést výpis ze zdravotní dokumentace, já však v ČR nejsem registrován u žádného praktického lékaře. Jak mám situaci řešit?

Výpis ze zdravotní dokumentace obsahuje informace o dosavadním vývoji vašeho zdravotního stavu a dosud prodělaných nemocech. Lékaři, který provádí pracovnělékařskou prohlídku, slouží jako důležitý zdroj informací o vašem zdraví. V České republice však neexistuje zákonná povinnost mít registrujícího lékaře. Pokud tedy výpis ze zdravotní dokumentace nemůžete dodat, bude to v rámci pracovnělékařské prohlídky zaznamenáno do lékařské dokumentace a vaše vyšetření bude podrobnější, aby lékař získal potřebné informace o vašem zdravotním stavu.

[§ 7, odst. 2, písm. d\), bod 2 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče](#)

2.6.12. S lékařským posudkem nesouhlasím, mohu se proti němu odvolat?

Ano.

Lékařský posudek obdržíte vy i váš zaměstnavatel. Součástí lékařského posudku je poučení o možnosti podat návrh na jeho přezkoumání a o možnosti vzdát se práva na přezkoumání lékařského posudku. Pokud si myslíte, že závěr lékařského posudku je nesprávný, můžete do 10 pracovních dnů ode dne, kdy vám byl předán, podat návrh na jeho přezkoumání poskytovateli, který posudek vydal.

[§ 46, odst. 1 z. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách](#)

2.7 Bezpečnostní značky, barvy a signály

2.7.1. Video Napo – Příběh nejlepšího značení

<https://youtu.be/tYjM84YZgV4?si=Pq1biBGOBFcGgmR->

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– **AUVA** (Rakousko), **CIOP** (Polsko), **DGUV** (Německo), **EU-OSHA** (Bilbao, Španělsko), **INAIL** (Itálie), **INRS** (Francie), **SUVA** (Švýcarsko) a **TNO** (Nizozemsko).

2.7.2. K čemu slouží bezpečnostní značky, barvy a signály?

Bezpečnostní značky (případně zvukové a světelné signály) se umísťují a používají na pracovištích, kde může dojít k poškození vašeho zdraví. Značky vám poskytují instrukce a informace důležité pro vaši bezpečnost a zdraví. Mohou upozorňovat na zákaz určitého chování, dávat výstrahu před nebezpečím, přikazovat, abyste něco udělali, nebo vás informovat o bezpečí (např. o nouzovém východu, únikové cestě apod.) Jejich výhodou je, že jsou dobře

srozumitelné i beze slov. Za jejich umístění a používání zodpovídá váš zaměstnavatel, který je povinen vás s nimi seznámit.

2.7.3. Jak vypadají značky zákazu?

Značky zákazu mají kruhový tvar s černým piktogramem (obrázkem) na bílém pozadí, **červeným okrajem** a šikmým pruhem. Černý piktogram, červený okraj a šikmý pruh zaujímají nejméně 35 % plochy značky.

Obrázek 1: KOUŘENÍ ZAKÁZÁNO – ZÁKAZ VÝSKYTU OTEVŘENÉHO OHNĚ – PRŮCHOD PRO PĚŠÍ ZAKÁZÁN

Obrázek 2: ZÁKAZ POUŽITÍ VODY PRO HAŠENÍ – VODA NEVHODNÁ K PITÍ – NEPOVOLANÝM VSTUP ZAKÁZÁN

Obrázek 3: ZÁKAZ PROVOZU-PRŮJEZDU MOTOROVÝCH VOZÍKŮ – NEDOTÝKAT SE

2.7.4. Jaký vypadají značky výstrahy?

Značky výstrahy mají trojúhelníkový tvar s černým piktogramem na **žlutém pozadí** s černým

Okrajem. Černý piktoqram s černým okrajem zaujímá nejméně 50 % plochy značky.

Obrázek 4: VÝSTRAHA, POŽÁRNĚ NEBEZPEČNÉ LÁTKY – VÝSTRAHA, RIZIKO EXPLOZE – VÝSTRAHA, RIZIKO TOXICITY

Obrázek 5: VÝSTRAHA, RIZIKO KOROZE NEBO POLEPTÁNÍ – NEBEZPEČNÉ RADIOAKTIVNÍ LÁTKY – POZOR NA ZAVĚŠENÉ BŘEMENO

Obrázek 6: NEBEZPEČÍ STŘETU S VOZÍKEM – NEBEZPEČÍ-ELEKTRINA – VÁROVÁNÍ, VÝSTRAHA, RIZIKO, VŠEOBECNÉ NEBEZPEČÍ

Obrázek 7: NEBEZPEČNÉ ZÁŘENÍ – NEBEZPEČNÉ OXIDUJÍCÍ LÁTKY – NEBEZPEČNÉ NEIONIOZUJÍCÍ ZÁŘENÍ

Obrázek 8: NEBEZPEČNÍ-SILNÉ MAGNETICKÉ POLE – NEBEZPEČÍ ZAKOPNUTÍ – NEBEZPEČÍ PÁDU

Obrázek 9: NEBEZPEČÍ-BIOLOGICKÉ RIZIKO – NEBEZPEČÍ-NÍZKÁ TEPLOTA – NEBEZPEČÍ-VÝBUŠNÉ PROSTŘEDÍ

2.7.5. Jaký vypadají značky příkazu?

Značky příkazu mají kruhový tvar s bílým piktogramem na [modrém pozadí](#); bílý piktogram zaujímá nejméně 50 % plochy značky.

Obrázek 10: PŘÍKAZ K NOŠENÍ OCHRANY OČÍ – PŘÍKAZ K NOŠENÍ OCHRANY HLAVY – PŘÍKAZ K NOŠENÍ OCHRANY SLUCHU

Obrázek 11: PŘÍKAZ K NOŠENÍ RESPIRÁTORU – PŘÍKAZ K NOŠENÍ OCHRANY NOHOU – PŘÍKAZ K OCHRANĚ RUKOU

Obrázek 12: PŘÍKAZ K NOŠENÍ OCHRANNÉHO PRACOVNÍHO ODĚVU – PŘÍKAZ K NASAZENÍ OCHRANY OBLIČEJE – PŘÍKAZ K NASAZENÍ VÝSTROJE K UPOUTÁNÍ

Obrázek 13: PŘÍKAZ-PĚSÍ MUSÍ POUŽÍT TUTO CESTU – OBECNÝ PŘÍKAZ (ČINNOST NEBO STAV)

2.7.6. Jaký vypadají informativní značky?

Informativní značky pro označení bezpečí/ úniku/ první pomoci mají obdélníkový nebo čtvercový tvar s bílým piktogramem na **zeleném pozadí**; bílý piktogram zaujímá nejméně 50 % plochy značky.

Obrázek 14: ÚNIKOVÝ VÝCHOD (VLEVO, VPRAVO, DOLŮ)

Obrázek 15: NOUZOVÝ VÝCHOD/ ÚNIKOVÁ CESTA

Obrázek 16: SMĚROVKA (DOLŮ, VLEVO, VPRAVO, NAHORU) K ZAŘÍZENÍ PRO PŘIVOLÁNÍ PRVNÍ POMOCI

Obrázek 17: MÍSTO PRVNÍ POMOCI – NOSÍTKA – BEZPEČNOSTNÍ SPRCHA – VÝPLACH OČÍ

Obrázek 18: POHOTOVOSTNÍ TELEFON PRO PRVNÍ POMOC NEBO ÚNIK

Informativní značky pro věcné prostředky požární ochrany, požárně bezpečnostní zařízení a směr cesty k nim mají obdélníkový nebo čtvercový tvar s bílým piktogramem na **červeném pozadí**; bílý piktogram zaujímá nejméně 50 % plochy značky.

Obrázek 19: POŽÁRNÍ HADICE – POŽÁRNÍ ŽEBŘÍK – HASICÍ PŘÍSTROJ – OHLAŠOVNA POŽÁRU

Obrázek 20: SMĚROVKA (DOLŮ, VLEVO, VPRAVO, NAHORU) K ZAŘÍZENÍ POŽÁRNÍ OCHRANY

Obrázek 21: POŽÁRNÍ VÝTAH

2.7.7. Jak vypadají značky označující riziko střetu osob s překážkami nebo riziko pádu osob a předmětů?

Tyto značky jsou buď střídané červené a bílé nebo žluté a černé pruhy stejné velikosti v úhlu 45 stupňů. Namísto žluté barvy (zejm. pro případy snížené viditelnosti) lze použít fotoluminiscenčního materiálu žlutozelené barvy.

2.7.8. Jak se používají světelné a zvukové signály?

Světelné a zvukové signály určují, kdy má být zahájena a ukončena určitá činnost (např. zavírání a otevírání dálkově ovládaných vrat, spuštění nepřehledného stroje nebo linky apod.), a jsou vydávány po celou dobu provádění činnosti.

Přerušované světlo se používá v případě vyššího stupně nebezpečí nebo naléhavější potřeby činnosti nebo zásahu. Zvukový signál s proměnnou frekvencí se používá k signalizování vyšší úrovně nebezpečí nebo naléhavější potřeby činnosti nebo zásahu. Signál pro opuštění prostoru je nepřerušovaný.

2.7.9. Jak se používají hlasové signály?

Hlasové signály se používají k vyjádření nutné činnosti/ úkonu. Komunikace probíhá formou jednoduchých, srozumitelných krátkých slov nebo vět. Hlasový signál musí být správně vysloven v jazyce, kterému posluchač rozumí, a musí být dostatečně hlasitý.

Příklady a význam hlasových signálů:

START – Začni činnost.

STŮJ – Přeruš, ukonči pohyb.

KONEC – Zastav činnost.

NAHORU – Zvedej zátěž.

DOLŮ – Spouštěj zátěž.

VPŘED, VZAD, VPRAVO, VLEVO – Udává směr ve spojení se signálem rukou.

STOP – Nouzové zastavení.

RYCHLE – Zrychli pohyb, hrozí nebezpečí.

POMALU – Zpomal, blížíš se k překážce/ hrozí nebezpečí.

2.7.10. Jak se používají signály dávané rukou?

Signály dávané rukou musí být přesné, jednoduché, nezaměnitelné. Signalista stojí čelem k příjemci mimo ohrožený prostor. Musí být vybaven rozlišovacími prvky (přilba, vesta, rukávce, pásky na ruku nebo praporky).

Obrázky jsou součástí Přílohy č. 2 tohoto dokumentu.

Všeobecné signály:

A. Start – pozor – začátek povelu (vložit obr. obrazová příloha [signaly-rukou-001](#))¹⁴

B. Stůj – přerušení – konec řízeného pohybu (vložit obr. obrazová příloha [signaly-rukou-002](#))

C. Konec operace (vložit obr. obrazová příloha [signaly-rukou-003](#))

Svislé přemístování:

D. Nahoru (vložit obr. obrazová příloha [signaly-rukou-004](#))

¹⁴ Text v závorce kurzivou nepřekládat.

- E. Dolů (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-005)
- F. Svislá vzdálenost (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-006)

Vodorovné přemístování:

- G. Pohyb vpřed (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-007)
- H. Pohyb vzad (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-008)
- I. Vpravo od signalisty (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-009)
- J. Vlevo od signalisty (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-010)
- K. Vodorovná vzdálenost (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-011)

Nebezpečí:

- L. Stop – nouzové zastavení (vložit obr. obrazová příloha\signaly-rukou-012)
- M. Rychle: všechny pohyby rychleji
- N. Pomalu: všechny pohyby pomaleji

[Nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů](#)

3 Tematický okruh 3 – PRÁCE MLADISTVÝCH ZAMĚSTNANCŮ, PRÁCE TĚHOTNÝCH A KOJÍCÍCH ZAMĚSTNANKYŇ A ZAMĚSTNANKYŇ-MATEK DO KONCE DEVÁTÉHO MĚSÍCE PO PORODU

Řazení do kategorií v rámci webu: vzhledem k tomu, že se jedná o kratší tematický okruh, doporučujeme zařadit jako bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/ZÁKLADY BOZP

3.1 Mladiství zaměstnanci

3.1.1. Za jakých podmínek můžou mladiství vykonávat v ČR práci?

Osoby mladistvé jsou osoby mladší 18 let. Nezletilý, který dovršil 15 let a ukončil povinnou školní docházku, se může zavázat k výkonu závislé práce. Závislá práce nezletilých mladších než patnáct let nebo nezletilých, kteří neukončili povinnou školní docházku, je zakázána. Povolena je jen tehdy, pokud se jedná o uměleckou, kulturní, reklamní nebo sportovní činnost za podmínek stanovených jiným právním předpisem.

[§ 350, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 35 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#)

[§ 121 a násl. zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti](#)

3.1.2. Jaké povinnosti má zaměstnavatel, pokud jde o práci mladistvých zaměstnanců?

Zaměstnavatel je povinen:

- ukládat mladistvým práci, která je přiměřená jejich fyzickému a rozumovému rozvoji;
- poskytovat jim zvýšenou péči a zajistit příslušný dohled;
- vytvářet příznivé podmínky pro všestranný rozvoj tělesných a duševních schopností mladistvých zaměstnanců též zvláštní úpravou jejich pracovních podmínek;
- zajistit mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o BOZP.

Povinnosti zaměstnavatele při zaměstnávání mladistvých zaměstnanců se dále týkají omezení pracovní doby, zákazu některých prací, lékařských prohlídek mladistvých, limitů pro zvedání břemen (viz následující FAQ). Zaměstnavatel je povinen vést seznam mladistvých zaměstnanců, kteří jsou u něj zaměstnáni.

[§ 243, odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 103, odst. 1 písm. f\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 246, odst. 5 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.1.3. Musí mladiství zaměstnanci absolvovat vstupní lékařskou prohlídku?

Ano.

Mladiství zaměstnanci musí být vyšetřeni poskytovatelem pracovnělékařských služeb:

- před vznikem pracovního poměru a před převedením na jinou práci,
- pravidelně podle potřeby, nejméně však jedenkrát ročně.

Pracovníci na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, včetně mladistvých, musí na vstupní prohlídku pouze v případech stanovených zvláštním právním předpisem – práce je riziková (kategorie práce 2. riziková a vyšší) nebo je součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem. Zaměstnavatel může vstupní lékařskou prohlídku vyžadovat v případě, že má pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, i když se nejedná o práci rizikovou.

[§ 247 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 59, odst. 1, písm. b\), bod 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.1.4. Jakou pracovní dobu může mít mladistvý zaměstnanec?

U zaměstnance mladšího 18 let:

- délka směny v jednotlivých dnech nesmí překročit 8 hodin;
- ve více základních pracovněprávních vztazích nesmí délka týdenní pracovní doby ve svém souhrnu překročit 40 hodin týdně;

- odpočinek mezi směnami musí být alespoň 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích;
- nepřetržitý odpočinek v týdnu nesmí činit u mladistvého zaměstnance méně než 48 hodin.

[§ 79a zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 88, odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 90, odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 92, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.1.5. Jaké práce jsou zakázány mladistvým zaměstnancům?

Některé práce jsou mladistvým zaměstnancům zcela zakázány:

- práce pod zemí při těžbě nerostů nebo při ražení tunelů a štol;
- práce přesčas a práce v noci (mladiství starší než 16 let mohou konat výjimečně noční práci nepřesahující 1 hodinu, jestliže je to třeba pro jejich výchovu k povolání za podmínek uvedených v zákoníku práce);
- práce, které jsou pro mladistvé se zřetelem k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem v tomto věku pro ně nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé jejich zdraví;
- práce, při nichž jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných fyzických osob;
- práce v kontrolovaném pásmu, které zaměstnavatel zřizuje pro práci s nebezpečnými látkami a biologickými činiteli;
- obsluha vyhrazených technických zařízení.

Práce a pracoviště, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a podmínky, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání, jsou stanoveny [vyhláškou Ministerstva zdravotnictví](#). Jedná se např. o práce rizikové, práce vykonávané ve vnuceném tempu, práce se zdroji ionizujícího záření, při výrobě a zpracování výbušnin, práce spojené s expozicí některým chemickým látkám, ve výškách nad 1,5 m a nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m atd.

[§ 246 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 11, odst. 2 písm. b\) zák. č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)

3.1.6. Existují nějaká omezení, co se týče zvedání břemen mladistvými zaměstnanci?

Ano.

Mladiství zaměstnanci mají omezené hygienické limity při manipulaci s břemeny. Hmotnost břemene nesmí překročit:

- u chlapců při občasné manipulaci 20 kg, při časté manipulaci 15 kg (vsedě při častém zvedání a přenášení 4,5 kg);
- u dívek při občasné manipulaci 15 kg a při časté manipulaci 10 kg (vsedě při častém zvedání a přenášení 2,5 kg);
- směnová kumulativní hmotnost ručně manipulovaného břemene nesmí překročit u chlapců 5 500 kg a u dívek 4 000 kg za průměrnou směnu.

[§ 5 odst. 1 písm. c\) vyhlášky č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích](#)

3.2 Těhotné a kojící zaměstnankyně, zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu

3.2.1. Kdy musím oznámit svoje těhotenství zaměstnavateli?

Žádný právní předpis v ČR nestanovuje povinnost ani termín, kdy oznámit zaměstnavateli těhotenství. Obecně lze doporučit oznámit těhotenství ve chvíli, kdy je již stabilní, tedy po ukončení prvního trimestru. Dokud zaměstnavateli neoznámíte těhotenství, nemůžete využívat zákonných opatření k ochraně těhotných.

V případě, že vykonáváte práci, která je těhotným zakázána, musíte zaměstnavatele informovat ihned po zjištění těhotenství. Výkon této práce by mohl ohrozit vás i vaše nenarozené dítě.

3.2.2. Jaké povinnosti má zaměstnavatel, pokud jde o práci těhotných, kojících zaměstnankyň, zaměstnankyň do konce devátého měsíce po porodu?

Zaměstnavatel je povinen:

- jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně;
- seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu;
- učinit pro tyto zaměstnankyně potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže;
- přizpůsobovat jim na pracovišti prostory pro odpočinek.

[§ 103, odst. 1, písm. h\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.2.3. Jaké práce jsou zakázány těhotným ženám, kojícím zaměstnankyním, zaměstnankyním do konce devátého měsíce po porodu?

Je zakázáno zaměstnávat:

- zaměstnankyně pracemi, které ohrožují jejich mateřství;
- těhotnou zaměstnankyni, zaměstnankyni, která kojí, a zaměstnankyni-matku do konce devátého měsíce po porodu pracemi, pro které nejsou podle lékařského posudku zdravotně způsobilé.

Práce a pracoviště, které jsou těmto zaměstnankyním zakázány, jsou stanoveny [vyhláškou Ministerstva zdravotnictví](#).

[§ 240 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.2.4. Zjistila jsem, že jsem těhotná, a práce, kterou vykonávám, je pro těhotné zakázána.

Co teď?

Zaměstnavatel vás musí převést na jinou práci v případě, že:

- vykonáváte práci, která je těhotným ženám zakázána;
- vykonáváte práci, která podle lékařského posudku ohrožuje vaše těhotenství;
- vykonáváte noční práci a žádáte zaměstnavatele o zařazení na práci denní.

Pokud zaměstnavatel nemá jinou vhodnou práci, na kterou byste mohla být převedena, jde o překážku na straně zaměstnavatele. Těhotná žena v takovém případě zůstává doma se 100% náhradou mzdy.

[§ 41, odst. 1, písm. c\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 41, odst. 1, písm. g\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.2.5. Může těhotná žena pracovat přesčas?

Ne.

Těhotné zaměstnankyni nesmí být zaměstnávány prací přesčas. Stejně tak zaměstnankyním a zaměstnancům, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok, nesmí zaměstnavatel nařídít práci přesčas.

[§ 240, odst. 3 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.2.6. Můžu v práci kojit svoje dítě?

Zaměstnankyni, která kojí své dítě, je zaměstnavatel povinen poskytnout kromě přestávek v práci zvláštní přestávky ke kojení, které se započítávají do pracovní doby a přísluší za ně náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku.

Pokud pracujete po stanovenou týdenní pracovní dobu, máte nárok:

- u každého dítěte do konce 1 roku jeho věku na 2 půlhodinové přestávky a
- v dalších 3 měsících na 1 půlhodinovou přestávku za směnu.

Pokud pracujete po kratší pracovní dobu, avšak alespoň polovinu týdenní pracovní doby, máte nárok na 1 půlhodinovou přestávku, a to na každé dítě do konce 1 roku jeho věku.

[§ 242 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

3.2.7. Existují nějaká omezení, co se týče zvedání břemen u těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň, které kojí, a zaměstnankyň-matek do konce devátého měsíce po porodu?

Ano, hygienické limity pro manipulaci s břemeny jsou stanoveny [vyhláškou Ministerstva zdravotnictví](#).

4 Tematický okruh 4 - HLÁŠENÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ, UZNÁVÁNÍ NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ, ODŠKODŇOVÁNÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ

Řazení do kategorií v rámci webu: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/JAK NA PRACOVNÍ ÚRAZY, NEMOCI Z POVOLÁNÍ A ODŠKODŇOVÁNÍ](#)

4.1 Pracovní úrazy a nemoci z povolání

4.1.1. Co je to pracovní úraz?

Pracovní úraz je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, pokud k nim došlo nezávisle na vůli zaměstnance:

- krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů
- *při plnění pracovních úkolů* nebo *v přímé souvislosti s nimi*. Vysvětlení těchto pojmů najdete v FAQ níže.
- Jako pracovní úraz bude posuzován také úraz, který se zaměstnanci stal *pro plnění pracovních úkolů* (typicky se uvádí příklad státního úředníka, který je napaden nespokojeným klientem mimo pracovní dobu a pracoviště zaměstnavatele z důvodů související s jeho pracovní agendou).

Příkladem pracovního úrazu může být např. pád ze žebříku při plnění pracovních úkolů a následná zlomenina ruky zaměstnance.

Vždy ale záleží na individuálním posouzení okolností a nelze dopředu říct, zda úraz bude posouzen jako pracovní.

[§ 271k zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.2. Co mám dělat, když se mi stane pracovní úraz nebo jsem svědkem pracovního úrazu kolegy (případně úrazu jiné osoby)?

V případě vzniku pracovního úrazu, ať už se stane vám nebo někomu jinému, je nutné:

- pokud se stanete svědkem úrazu, poskytnout zraněnému první pomoc, volat na tísňovou linku (155 – zdravotnická záchranná služba/ 112 – v případě, že je potřeba více složek

integrovaného záchranného systému; u dopravních nehod, požárů, průmyslových havárií), viz [První pomoc na pracovišti](#);

- pokud vám to dovolí váš zdravotní stav, bez zbytečného odkladu oznámit svému nadřízenému vedoucímu pracovníkovi váš pracovní úraz;
- bez zbytečného odkladu oznámit úraz jiného zaměstnance/ jiné fyzické osoby, jehož jste byl svědkem;
- spolupracovat při objasňování příčin pracovního úrazu.

[§ 106, odst. 4, písm. h\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.3. V případě pracovního úrazu, co se rozumí pod pojmem „při plnění pracovních úkolů“?

Pracovním úrazem je úraz při plnění pracovních úkolů, které zahrnují:

- výkon pracovních povinností, které vyplývají z vašeho pracovního poměru nebo z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPP – dohoda o provedení práce, DPČ – dohoda o pracovní činnosti);
- jinou činnost, kterou vykonáváte na příkaz zaměstnavatele;
- činnost, která je předmětem pracovní cesty;
- činnost konanou pro zaměstnavatele na podnět odborové organizace (příp. rady zaměstnanců, zástupce pro oblast BOZP) nebo ostatních zaměstnanců;
- činnost, kterou konáte pro zaměstnavatele z vlastní iniciativy, pokud k ní jako zaměstnanec nepotřebujete zvláštní oprávnění;
- dobrovolnou výpomoc organizovanou zaměstnavatelem.

[§ 273 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.4. V případě pracovního úrazu, co se rozumí pod pojmem „v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů“?

Pracovním úrazem je úraz, který se stal v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů. Mezi ty patří:

- úkony potřebné k výkonu práce;
- úkony během práce obvyklé nebo nutné před počátkem práce nebo po jejím skončení;
- úkony obvyklé v době přestávky v práci na jídlo a oddech konané v objektu zaměstnavatele;
- dále vyšetření u poskytovatele zdravotních služeb prováděné na příkaz zaměstnavatele,
- vyšetření v souvislosti s noční prací;
- ošetření při první pomoci a cesta k němu a zpět.

Takovými úkony však nejsou cesta do zaměstnání a zpět, stravování (tj. samotná konzumace jídla během přestávky v práci na jídlo a oddech), vyšetření nebo ošetření u poskytovatele zdravotních služeb ani cesta k němu a zpět, pokud není konána v objektu zaměstnavatele.

V přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů je také:

- školení zaměstnanců organizované zaměstnavatelem nebo odborovou organizací, popřípadě orgánem nadřízeným zaměstnavateli, kterým se sleduje zvyšování jejich odborné připravenosti.

[§ 274 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.5. Považuje se za pracovní úraz, který se mi stal na cestě do zaměstnání a zpět?

Ne.

Cesta do zaměstnání a zpět je cesta z místa vašeho bydliště (ubytování) do místa vstupu do objektu zaměstnavatele nebo na jiné místo určené k plnění pracovních úkolů a zpět. Pokud pracujete v lesnictví, zemědělství a stavebnictví je to také cesta na určené shromaždiště a zpět. Jiná situace je však v případě, že vás zaměstnavatel vyšle na pracovní cestu. Cesta z obce bydliště zaměstnance na pracoviště nebo do místa ubytování v jiné obci, která je cílem pracovní cesty (pokud není současně obcí jeho pravidelného pracoviště) a zpět se posuzuje jako nutný úkon před počátkem práce nebo po jejím skončení (tedy je v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů).

[§ 274a zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.6. Kdo rozhoduje o tom, zda bude úraz uznán jako pracovní?

Uznání pracovního úrazu je plně v kompetenci zaměstnavatele, který objasňuje příčiny a okolnosti vzniku úrazu, případně soudu. O této věci by neměl rozhodovat ani váš ošetřující lékař, ani pojišťovna, u které je zaměstnavatel ze zákona pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu v souvislosti s pracovním úrazem a nemocí z povolání.

[§ 105, odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.7. Zaměstnavatel neuznal můj úraz jako pracovní. S tímto rozhodnutím nesouhlasím, můžu s tím něco udělat?

Pokud zaměstnavatel neuzná úraz za pracovní, můžete se obrátit na soud. Počítejte však s tím, že budete muset soudu předložit důkazy k prokázání vašeho tvrzení.

4.1.8. Musím oznámit každý pracovní úraz, i když se jedná o malé zranění?

Ano.

Zaměstnavatel musí vést evidenci úrazů v podobě knihy úrazů, kam se zapisuje každý úraz, i když z něj nevznikla pracovní neschopnost. Oznámit nadřízenému pracovní úraz je ve vašem vlastním zájmu. I ze zdánlivě malého zranění může později vzniknout větší zdravotní problém.

Zpětně budete obtížně prokazovat, že vám vznikl pracovní úraz, a proto je důležité každé poranění hlásit bez zbytečného odkladu a zajistit si také případné svědky úrazu.

[§ 105, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.9. Jaké povinnosti má zaměstnavatel při vzniku pracovního úrazu?

Zaměstnavatel má v souvislosti se vznikem pracovního úrazu celou řadu povinností. Zejména je povinen pracovní úraz vyšetřit, evidovat ho a ohlásit příslušným orgánům.

Co musí zaměstnavatel udělat při vzniku pracovního úrazu:

- **informovat** bez zbytečného odkladu o pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele, dále tomuto jinému zaměstnavateli musí umožnit účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámit ho s výsledky;
- **neměnit stav na místě úrazu** do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu;
- **objasnit příčiny a okolnosti vzniku** pracovního úrazu;
- **zapsat úraz do knihy úrazů**, a to, i v případě, že nebyla úrazem způsobena dočasná pracovní neschopnost přesahující 3 kalendářní dny;
- **ohlásit pracovní úraz příslušným orgánům** – ve všech případech odborové organizaci a zástupci pro oblast BOZP, ve stanovených případech pak i dalším institucím, např. Policii České republiky či oblastnímu inspektorátu práce;
- **vyhotovit a vést záznam o úrazu** v případě smrtelných pracovních úrazů nebo pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny. Tento záznam se pak odesílá institucím stanoveným – např. oblastnímu inspektorátu práce nebo zdravotní pojišťovně zaměstnance;
- **přijmout a provést opatření**, aby se zabránilo opakování pracovního úrazu.

[§ 105 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.10. Musí mi zaměstnavatel předat záznam o úrazu?

Ano.

V případě, že se jedná o pracovní úraz s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny, a tedy je vyhotoven záznam o úrazu, je zaměstnavatel povinen postiženému pracovníkovi předat jedno vyhotovení záznamu o úrazu. V případě smrtelného pracovního úrazu ho předává rodinným příslušníkům zemřelého.

[§ 105 odst. 3 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.11. Co je to nemoc z povolání?

Nemoci z povolání jsou profesionální onemocnění, která vznikají nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů (např. prach, hluk, vibrace, jednostranné přetěžování, infekční onemocnění kůže, atd.) a akutních otrav z chemických látek. Zároveň musí být tato nemoc uvedena v [seznamu nemocí z povolání](#) a musí být splněny podmínky, které jsou v seznamu pro tuto nemoc uvedené.

[§ 1, odst. 1 nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání](#)

4.1.12. Co je to ohrožení nemocí z povolání?

V určitých případech profesionální onemocnění nedosahuje stupně potřebného pro uznání nemoci z povolání, ale lze ho uznat jako ohrožení nemocí z povolání.

[§ 347 odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.1.13. Jaký je postup posuzování a uznávání nemocí z povolání?

Pokud má váš lékař podezření, že trpíte nemocí z povolání, má povinnost odeslat vás k poskytovateli pracovnělékařských služeb, který posoudí váš zdravotní stav v souvislosti s nemocí z povolání (ohrožením nemocí z povolání). Stejnou povinnost má i váš zaměstnavatel, případně se na něj můžete obrátit vy sám jako zaměstnanec. K uznání nemoci z povolání jsou oprávněna na základě územní příslušnosti pouze tzv. [střediska nemocí z povolání](#), která mají povolení Ministerstva zdravotnictví ČR.

Aby mohlo být onemocnění uznáno jako nemoc z povolání, musí být splněny tyto podmínky:

1. Onemocnění být součástí [seznamu nemocí z povolání](#), případně ho musí jít zařadit pod některou z položek seznamu.
2. Zdravotní stav posuzované osoby musí odpovídat diagnóze, a onemocnění musí dosahovat požadovaného stupně závažnosti.
3. Musí se ověřit, že posuzovaná osoba pracovala za podmínek, jejichž vlivem vzniká nemoc z povolání.

Více informací k postupu posuzování a uznávání nemocí z povolání [zde](#).

4.2 Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání

4.2.1. Mám nárok na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání?

Zákonné pojištění odpovědnosti za škodu z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání se vztahuje na všechny zaměstnance bez ohledu na jejich státní příslušnost. Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání se vztahuje na pracovní úrazy a nemoci z povolání zaměstnanců, kteří jsou v pracovním poměru, a to na

základě pracovní smlouvy nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce).

Zákonné pojištění se nevztahuje na členy dozorčích rad, statutárních orgánů, jednatele a společníky.

Pracovní úrazy: Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou pracovním úrazem, pokud vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

[§ 269 odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

Nemoci z povolání: Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou nemocí z povolání, pokud zaměstnanec naposledy před jejím zjištěním pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž vzniká tato nemoc z povolání.

[§ 269 odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.2. Jsou ze zákona pojištěni všichni zaměstnavatelé?

Ano.

Pojištění jsou všichni zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance, a to u jedné ze dvou pojišťoven – Generali České pojišťovny a.s. (pojištění k 31. prosinci 1992) nebo Kooperativy pojišťovny, a.s. (ostatní zaměstnavatelé). Není třeba zjišťovat, zda má váš zaměstnavatel uzavřenou pojistnou smlouvu. Žádná se totiž neuzavírá, zákonné pojištění vzniká automaticky uzavřením prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele.

4.2.3. Jaké druhy náhrad můžu dostat v případě pracovního úrazu?

- Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti;
- Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti;
- Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění;
- Náhrada za účelně vynaložené náklady spojené s léčením;
- Náhrada věcné škody;
- Jednorázová náhrada nemajetkové újmy při zvlášť závažném ublížení na zdraví zaměstnance.

4.2.4. Co znamená náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti?

Tato náhrada vyrovnává zaměstnanci rozdíl mezi náhradou mzdy či platu od zaměstnavatele (respektive od 15. dne pracovní neschopnosti nemocenskou) a průměrným výdělkem před vznikem škody.

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti. Náhrada je ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody

způsobené pracovním úrazem a plnou výší náhrady mzdy nebo platu podle [ust. § 192 zákoníku práce](#) nebo odměny z dohody podle [ust. § 194 zákoníku práce](#) a plnou výší nemocenského.

Zaměstnavatel je povinen vyplácet náhradu za ztrátu na výdělků pravidelně měsíčně, pokud nebyl dohodnut jiný způsob výplaty.

[§ 271m, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.5. Co znamená náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti?

Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (tzv. renta) je náhrada, která vám dorovná propad příjmu, pokud po skončení pracovní neschopnosti v důsledku pracovního úrazu nemůžete dosahovat původního příjmu, např. nemůžete už vykonávat původní práci nebo ji může konat jen s omezení.

4.2.6. Co znamená náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění?

Tato náhrada se vyčísľuje podle „*bodového systému*“ upraveného [nařízením vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, v platném znění](#).

Váš ošetřující lékař vystaví *posudek o bolestném*, ve kterém je bolestné i ztížení společenského uplatnění hodnoceno body. Posudek o bolestném odevzdáte zaměstnavateli. Tato náhrada se poskytuje jednorázově. Náhrada škody za bolest může být uplatněna i u pracovních úrazů, u kterých není seřisován záznam o úrazu, tedy i u lehkých zranění.

4.2.7. Co znamená náhrada za účelně vynaložené náklady spojené s léčením?

Účelně vynaložené náklady spojené s léčením mohou být například náklady na léky, obvazy nebo rehabilitaci, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, náklady na speciální dietu, náklady spojené s cestami k lékaři, apod. Podmínkou je, že náklady musí být vynaloženy účelně. Náhrada nákladů přísluší tomu, kdo je vynaložil (tedy nemusí to být nutně jen postižený zaměstnanec).

[§ 271d zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.8. Co znamená náhrada věcné škody?

Věcnou škodou může být například zničené oblečení nebo hodinky, které měl zaměstnanec v momentu pracovního úrazu u sebe/ na sobě a úrazovým dějem došlo k jejich zničení nebo poškození. Nárok na náhradu škody ale nevzniká, pokud zaměstnanec k výkonu práce použil např. dopravní prostředek nebo nářadí bez souhlasu zaměstnavatele.

[§ 271e zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.9. Co znamená jednorázová náhrada nemajetkové újmy při zvlášť závažném ublížení na zdraví zaměstnance?

Pokud dojde ke zvlášť závažnému ublížení na zdraví zaměstnance přísluší jeho manželovi, partnerovi, dítěti a rodiči jednorázová náhrada vzniklé nemajetkové újmy. Náhrada přísluší i dalším osobám v rodinném nebo obdobném poměru, které újmu zaměstnance pocítují jako vlastní újmu.

[§ 271f zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.10. Jak je odškodňován smrtelný pracovní úraz?

Smrtelný pracovní úraz je takové poškození zdraví, na jehož následky úrazem postižený zaměstnanec nejpozději do 1 roku zemřel.

V případě úmrtí zaměstnance jsou poskytovány tyto náhrady:

- Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem – přísluší tomu, kdo náklady vynaložil.

[§ 271g zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých – přísluší pozůstalým, kterým zemřelý zaměstnanec poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.

[§ 271h zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- Jednorázová náhrada nemajetkové újmy pozůstalých – přísluší manželovi nebo partnerovi, dítěti a rodiči zemřelého zaměstnance.

[§ 271i zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- Náhrada věcné škody – přísluší dědicům zemřelého zaměstnance.

[§ 271j zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.11. V jakých případech bude odškodnění pracovního úrazu kráceno?

Zaměstnavatel se může v určitých případech zcela nebo zčásti zprostit povinnosti nahradit vám škodu nebo nemajetkovou újmu.

Kdy se zaměstnavatel zproští povinnosti nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu **zcela**:

- pokud zaměstnanec svým zaviněním porušil právní, nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění BOZP, ačkoliv ho s nimi zaměstnavatel řádně seznámil a soustavně vyžadoval a kontroloval jejich znalost a dodržování;
- pokud se zaměstnanci pracovní úraz stal v důsledku opilosti (případně pod vlivem jiných návykových látek) a zaměstnavatel nemohl škodě nebo nemajetkové újmě zabránit.

Zároveň tyto skutečnosti musí být jedinou příčinou škody nebo nemajetkové újmy. Postižený zaměstnanec pak nemá žádný nárok na náhradu vzniklých škod nebo nemajetkové újmy.

[§ 270 odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

Kdy se zaměstnavatel zproští povinnosti nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu zčásti:

- pokud by se zaměstnavatel mohl zprostit své povinnosti zcela, avšak tyto skutečnosti nebyly jedinou příčinou vzniku škody nebo nemajetkové újmy;
- pokud si zaměstnanec počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ačkoliv neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění BOZP, jednal lehkomyšlně, přestože si musel vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví; za lehkomyšlné jednání není možné považovat běžnou neopatrnost a jednání vyplývající z rizika práce

Pokud se zaměstnavatel povinnosti nahradit škodu zproští zčásti, je povinen určit část, kterou nese zaměstnanec a to podle míry jeho zavinění. V případě částečného zproštění z důvodu lehkomyšlného jednání je povinen uhradit alespoň jednu třetinu škody nebo nemajetkové újmy. Zaměstnavatel se nemůže zprostit povinnosti nahradit škodu v případě, že k pracovnímu úrazu došlo při odvrácení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozící životu nebo zdraví, pokud zaměstnanec tento stav úmyslně nevyvolal.

[§ 270, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.12. Na koho se mám obrátit s nárokem o odškodnění?

Na svého zaměstnavatele. Pokud zaměstnavatel, případně jeho pojišťovna odmítají plnit, budete se muset obrátit soud, pouze ten může rozhodovat o pracovněprávních sporech včetně oprávněnosti nároku zaměstnance na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání.

4.2.13. Budu muset pro účely odškodnění předkládat nějaké doklady, potvrzení?

Většinu dokumentace k pracovním úrazům pro účely odškodnění obstará váš zaměstnavatel, v některých momentech ale bude potřebovat i vaši součinnost. Co budete muset udělat?

- Podepsat *záznam o úrazu*, případně k němu dopsat vaše vyjádření;
- Včas odevzdat tzv. rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti – *nemocenský lístek* (v něm by měla být lékařem zaškrtnuta kolonka „pracovní úraz“).
- Pojišťovny si mohou vyžádat *lékařské zprávy, potvrzení o hospitalizaci* atd.
- Po skončení léčby si nechat u lékaře vyplnit tzv. *posudek o bolestném*. V něm lékař uvede informace o léčbě, délce pracovní neschopnosti, případných trvalých následcích, které úraz způsobil. Vydání posudku o bolestném může být zpoplatněno dle sazebníku

lékaře. Nechte si vydat potvrzení o jeho zaplacení a předejte je spolu s posudkem zaměstnavateli. Poplatek vám bude proplacen.

- Pokud budete žádat o proplacení účelně vynaložených nákladů v souvislosti s léčením (obvazy, léčiva, apod.), schovejte si stvrzenky o jejich zakoupení, aby vám mohly být náklady proplaceny.

4.2.14. Co se stane, když v důsledku pracovního úrazu dlouhodobě pozbydu zdravotní způsobilost k výkonu práce?

Pokud v rámci lékařské prohlídky (zpravidla mimořádné) bude vydán lékařský posudek s posudkovým závěrem, že jste dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu práce v důsledku pracovního úrazu, sjednaný druh práce dále nemůžete pro zaměstnavatele vykonávat. Zaměstnavatel je povinen převést vás na jinou práci.

[§ 41, odst. 1, písm. a\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

Jedná se také o jeden z výpovědních důvodů, pro které s vámi zaměstnavatel může rozvázat pracovní poměr. Při skončení pracovního poměru vám bude náležet odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného měsíčního výdělku (v případě, že by se zaměstnavatel zcela zprostil odpovědnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu v důsledku pracovního úrazu, nárok na odstupné nevzniká).

[§ 52, odst. 1, písm. d\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 67, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

4.2.15. Jak jsou odškodňovány nemoci z povolání?

Obdobně jako pracovní úrazy.

Zaměstnavatel má povinnost nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou nemocí z povolání, jestliže zaměstnanec pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž daná nemoc z povolání vzniká. Jako nemoc z povolání se odškodňuje i nemoc, která vznikla nejdéle tři roky před jejím zařazením do [Seznamu nemocí z povolání](#).

Pokud je zaměstnanci uznána nemoc z povolání, má nárok na tyto náhrady:

- náhrada za ztrátu na výdělkem po dobu pracovní neschopnosti: rozdíl mezi průměrným výdělkem před vznikem nemoci z povolání a plnou výši nemocenského

[§ 271a zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity: pokrývá rozdíl mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem dosahovaným po zjištění nemoci z povolání (s připočtením případného invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu).

[§ 271b zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění: bodové ohodnocení se provádí až ve chvíli, kdy je zdravotní stav zaměstnance ustálený; ztížení společenského uplatnění se boduje zpravidla až rok poté, co došlo k poškození zdraví nemocí z povolání a je zřejmé, že jde o trvalé poškození zdraví.

[§ 271c zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- náhrada účelně vynaložených nákladů na léčení: např. léky, které souvisí s nemocí z povolání a nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění.

[§ 271d zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

- náhrada věcné škody.

Stejně jako v případě pracovního úrazu má zaměstnanec, který podle lékařského posudku nesmí dále konat práci pro nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání, nárok na odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného měsíčního výdělku.

[§ 52, odst. 1, písm. d\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5 Tematický okruh 5 – OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY („OOPP“)

5.1.1. Video Napo – Chraňte si pokožku

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-protect-your-skin>

5.1.2. Video Napo – Použij ochrannou přilbu

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/best-signs-story/safety-helmet-must-be-worn>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– AUVA (Rakousko), CIOP (Polsko), DGUV (Německo), EU-OSHA (Bilbao, Španělsko), INAIL (Itálie), INRS (Francie), SUVA (Švýcarsko) a TNO (Nizozemsko).

5.1.3. Co je to osobní ochranný pracovní prostředek (dále také jen „OOPP“)?

Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP), pokud není možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany (např. instalace zábradlí, odsávání škodlivin apod.) nebo opatřeními v oblasti organizace práce (např. střídání zaměstnanců, úprava pracovního režimu apod.).

Osobní ochranné pracovní prostředky jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie ([Nařízení EP a Rady \(EU\) 2016/425](#)) OOPP by mělo vždy být označeno značkou CE.

5.1.4. Zaměstnavatel mi přidělil osobní ochranný pracovní prostředek (OOPP). Jsem povinen ho při práci používat?

Ano.

Jedná se o povinnost stanovenou zaměstnanci zákoníkem práce. Zaměstnanec je povinen při práci používat OOPP a ochranná zařízení (například kryty) a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu. Zaměstnanec musí být s používáním OOPP prokazatelně seznámen (například v rámci školení, které podepisuje). Zaměstnavatel je povinen udržovat OOPP v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.

[§ 106, odst. 4, písm. d\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 3, odst. 3 nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)

[§ 104, odst. 4 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5.1.5. Co mi hrozí, pokud nebudu používat OOPP, který mi byl zaměstnavatelem přidělen?

V první řadě ohrožujete vlastní bezpečnost a zdraví. Zaměstnanec má povinnost používat OOPP a zaměstnavatel má povinnost kontrolovat jejich používání. Vašemu zaměstnavateli tudíž hrozí také pokuta ze strany orgánů inspekce práce („OIP“). Nepoužíváním přiděleného OOPP porušujete povinnosti zaměstnance vyplývající ze zákoníku práce, což může v konečném důsledku vést až k výpovědi ze strany zaměstnavatele.

[§ 106, odst. 4, písm. d\) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5.1.6. Můžu si OOPP vybrat sám?

Ne.

OOPP zaměstnavatel přiděluje zaměstnancům podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Způsob, podmínky a dobu používání

OOPP stanoví zaměstnavatel na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se rizik, charakteru a druhu práce a pracoviště a s přihlédnutím k vlastnostem tohoto OOPP.

Používání OOPP je upraveno nařízením vlády č. 390/2021 Sb. Velký význam mají především jeho přílohy, které společně tvoří „návod“ na používání OOPP:

- [Příloha č. 1](#) nařízení vlády č. 390/2021 Sb. obsahuje vzorovou tabulku, podle které zaměstnavatel postupuje při vyhodnocení rizik pro výběr a použití OOPP.
- [Příloha č. 2](#) nařízení vlády č. 390/2021 Sb. obsahuje demonstrativní výčet jednotlivých typů OOPP.
- [Příloha č. 3](#) nařízení vlády č. 390/2021 Sb. vymezuje demonstrativním způsobem příklady činností, odvětví a oborů činnosti, které mohou vyžadovat ve vztahu k rizikům a na základě jejich vyhodnocení poskytnutí OOPP.

[§ 104, odst. 5 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5.1.7. Patří pracovní oděv a obuv mezi OOPP?

V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, přísluší zaměstnanci od zaměstnavatele jako OOPP též pracovní oděv nebo obuv.

[§ 104, odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5.1.8. Co nepatří mezi OOPP?

- běžný pracovní oděv a obuv, které nejsou určeny k ochraně zdraví zaměstnanců před riziky a které nepodléhají při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění,
- výstroj a vybavení záchranných sborů a služeb vykonávajících činnost podle jiného právního předpisu,
- speciální osobní ochranný prostředek používaný v ozbrojených silách České republiky, Vojenské policii, Vojenském zpravodajství nebo bezpečnostních sborech,
- výstroj a vybavení používané při provozu na pozemních komunikacích,
- sportovní výstroj a vybavení,
- prostředek určený pro sebeobranu,
- prostředek pro zjišťování a signalizování rizik a škodlivin na pracovišti.

[§ 2, odst. 1 nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)

5.1.9. Zaměstnavatel mi přidělil OOPP, které nesedí mým tělesným proporcím/ jeho používání mi způsobuje zdravotní obtíže/ nelze ho používat spolu s dalším přiděleným OOPP apod. Jak tuto situaci řešit?

OOPP musí:

- být po dobu používání účinný proti vyskytujícím se rizikům a jeho používání nesmí představovat další riziko,
- odpovídat podmínkám na pracovišti,
- být přizpůsoben fyzickým předpokladům zaměstnance a
- respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnance.

Pokud je nutné při práci používat více OOPP, musí být tyto OOPP vzájemně slučitelné.

OOPP musí být vyrobeny tak, aby současně s poskytováním ochrany zaměstnanců zároveň zaměstnanec neomezovaly ve výkonu činnosti, při které jsou vystaveni riziku. Materiály, ze kterých jsou OOPP vyrobeny, nesmí nepříznivě ovlivňovat zdraví nebo bezpečnost (například způsobováním alergických reakcí), nesmí způsobovat nadměrné dráždění ani zranění. Naopak musí být co nejlehčí, co nejméně omezovat obličej, oči, zorné pole a dýchací soustavu. Pokud je třeba, musí být vybaveny i prostředkem proti zamlžování.

Pokud je přidělený OOPP z různých důvodů pro vás nevhodný, obraťte se s problémem na zaměstnavatele, případně odborně způsobilou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik (tato osoba je v praxi označována často termínem „bezpečák“), poskytovatele pracovnělékařských služeb, odborovou organizaci nebo zástupce zaměstnanců pro oblast BOZP k nalezení vhodného řešení.

[§ 3, odst. 1 nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)

[Nařízení EP a Rady \(EU\) 2016/425 o osobních ochranných prostředcích](#)

5.1.10. Může po mě zaměstnavatel požadovat, abych si OOPP sám uhradil?

Ne.

OOPP, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje přísluší zaměstnanci od zaměstnavatele bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat ani finančním plněním (tzn. zaměstnavatel vám nemůže dát finanční částku s tím, že si máte zakoupit OOPP dle vlastního uvážení).

[§ 104, odst. 5 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5.1.11. Při ukončení pracovního poměru jsem zaměstnavateli vrátil použitý OOPP. Zaměstnavatel mi však strhl ze mzdy určitou částku za tento použitý OOPP. Je tento postup zaměstnavatele v pořádku?

Ne, pokud vrácené OOPP nebylo nadměrně poškozené (neodpovídající době používání).

Podle zákoníku práce OOPP, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytne zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce.

Povinností zaměstnance je pak použité OOPP vrátit. Je na zaměstnavateli, jak dále s použitým OOPP bude nakládat. Při dodržení podmínek stanovených v [nařízení vlády č. 390/2021 Sb.](#) (zaměstnavatel musí dbát na hygienu při přidělení OOPP jinému zaměstnanci) a pokud nevypršela jeho expirace, může být OOPP použit pro další zaměstnance.

5.1.12. Může po mě zaměstnavatel chtít náhradu za nevrácené OOPP při ukončení pracovního poměru?

Ano.

Při rozvázání pracovního poměru nebo skončení dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr má zaměstnanec povinnost použité OOPP vrátit. Zaměstnavatel po vás může požadovat finanční náhradu v případě, že OOPP nevrátíte, nebo i v případě, že budou nadměrně poškozené (neodpovídající době používání). Můžete se se zaměstnavatelem také dohodnout na odkupu za zbytkovou cenu.

5.1.13. Nastoupil jsem do nového zaměstnání, ale OOPP mi bude přidělen až po skončení zkušební doby. Je tento postup zaměstnavatele v pořádku?

Ne.

Pokud jste nastoupil na pracovní pozici, pro kterou jsou předepsané OOPP, musí vás zaměstnavatel vybavit těmito OOPP ihned po nástupu do zaměstnání, resp. před zahájením prací, kde jsou OOPP potřeba. Není možné poskytnout OOPP až po zkušební době.

5.1.14. Co jsou to ochranné nápoje a kdy je zaměstnavatel povinen je zaměstnancům poskytnout?

Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům ochranné nápoje na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených [prováděcím právním předpisem](#).

K ochraně zdraví před účinky zátěže teplem nebo chladem se poskytuje zaměstnanci ochranný nápoj. Ochranný nápoj musí být zdravotně nezávadný a nesmí obsahovat více než 6,5 hmotnostních procent cukru, může však obsahovat látky zvyšující odolnost organismu.

Množství alkoholu v něm nesmí překročit 1 hmotnostní procento. Ochranný nápoj pro mladistvého zaměstnance však nesmí obsahovat alkohol.

[§ 104, odst. 3 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 8, odst. 1 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

5.1.15. Jaké jsou podmínky poskytování ochranných nápojů při zátěži teplem?

Ochranný nápoj chránící před zátěží teplem se poskytuje v množství odpovídajícím nejméně 70 % ztráty tekutin a minerálních látek potem a dýcháním za osmihodinovou směnu.

Základem pro posouzení nároku na ochranný nápoj je zjištění teploty na pracovišti a třídy vykonávané práce. Nařízení vlády č. 361/2007 Sb. člení zaměstnance do tzv. [tříd](#) podle fyzické náročnosti vykonávané práce. Tříd je osm – třída I, IIa, IIb, IIIa, IIIb, IVa, IVb a V. Druhy vykonávané práce s přiřazením do tříd jsou pro zaměstnavatele pouze orientační (výčet je omezený). Zaměstnavatel musí zaměstnance sám zařadit do příslušné třídy práce. Zaměstnavatel Vás zároveň musí informovat, do jaké ze tříd jste zařazen.

Nárok na poskytnutí ochranného nápoje vzniká:

- u prací při nichž je energetický výdej vyšší než 106 W.m^2 a teplota přesahuje $26 \text{ }^\circ\text{C}$ (např. svářeči, práce v horkých provozech, hutníci, atd.),
- je-li měřením doloženo, že při dané práci dochází u pracovníka ke ztrátě tekutin potem a dýcháním vyšší než 1,25 litru,
- při trvalé práci v zátěži teplem zařazené podle zákona o ochraně veřejného zdraví do kategorie čtvrté.

U zaměstnanců vykonávajících lehčí práci (např. kancelářská, administrativní práce) vzniká nárok na poskytnutí ochranného nápoje v případě, že teplota na pracovišti překročí $34 \text{ }^\circ\text{C}$.

Jako ochranný nápoj se poskytuje přírodní minerální voda slabě mineralizovaná, pramenitá voda nebo voda splňující obdobné mikrobiologické, fyzikální a chemické požadavky (u třídy práce I až IIIa) nebo voda přírodní středně mineralizovaná (u třídy práce IIIb až V). U lehké práce splňuje tyto parametry i pitná voda, která je na pracovišti zaměstnavatelem poskytována.

[§ 8 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#)

5.1.16. Jaké jsou podmínky poskytování ochranných nápojů při zátěži chladem?

Ochranný nápoj chránící před zátěží chladem se poskytuje teplý, v množství alespoň půl litru za osmihodinovou směnu.

Ochranný nápoj chránící před zátěží chladem se poskytuje při práci na:

- nevenkovním pracovišti, na němž musí být udržována teplota jako technologický požadavek **nižší než $4 \text{ }^\circ\text{C}$** ,

- venkovním pracovišti, na němž je korigovaná teplota vzduchu **nižší než 4 °C**.

[§ 8, odst. 5 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#)

5.1.17. Kdy musí zaměstnavatel poskytnout zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky?

Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu.

Zaměstnanci, který přichází do styku s látkami, jež mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance, poskytne zaměstnavatel podle druhu látky mycí a čisticí prostředky, případně regenerační krémy a masti.

Druhy prací z hlediska znečištění a doporučená množství mycích a čisticích prostředků jsou uvedeny v [příloze č. 4 k nařízení vlády č. 390/2021 Sb.](#) V případě, že je mycí nebo čisticí prostředek trvale dostupný v sanitárních zařízeních pracoviště, [příloha č. 4](#) se pro tento mycí a čisticí prostředek nepoužije; to neplatí pro textilní ručníky poskytované zaměstnanci, který vykonává práci velmi nečistou nebo práci nečistou.

[§ 104, odst. 3 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce](#)

[§ 5, odst. 2 nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)

5.1.18. Ilustrativní příklady osobních ochranných pracovních prostředků:

OOPP k ochraně hlavy

- Přilba (vložit **obr. OOPP-1**)

OOPP k ochraně sluchu

- Zátkové chrániče sluchu (vložit **obr. OOPP-2**)
- Mušlové chrániče sluchu (vložit **obr. OOPP-3**)

OOPP k ochraně očí a obličeje

- Obličejový štít (vložit obr. **OOPP-4**)

OOPP k ochraně dýchacích orgánů

- Filtrační polomaska (vložit **obr. OOPP-5**)
- Respirátor s ventilem (vložit **obr. OOPP-6**)

OOPP k ochraně rukou

- Ochranné rukavice (vložit **obr. OOPP-7**)

OOPP na ochranu proti pádům z výšky

- (vložit **Obr. OOPP 8; OOPP-9; OOPP-10**)

6 Tematický okruh 6 – PRVNÍ POMOC NA PRACOVÍŠTI

6.1.1. Co je to první pomoc?

První pomoc je okamžitá pomoc poskytnutá zraněnému nebo nemocnému člověku před jeho kontaktem s profesionálním zdravotníkem. Jedná se o soubor úkonů, které slouží k záchraně života, omezení komplikací úrazu nebo náhlého zdravotního kolapsu a ke snížení bolesti postiženého. První pomoc může efektivně poskytnout i laik bez zdravotnického vzdělání a speciálního vybavení.

6.1.2. Jsem povinen poskytnout druhé osobě první pomoc?

Ano.

Každý je povinen poskytnout první pomoc osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, pokud tím nevystaví nebezpečí sám sebe nebo někoho jiného.

Neposkytnutím první pomoci se můžete v ČR dopustit trestného činu. Každý by měl být schopen poskytnout druhé osobě základní první pomoc. S život ohrožujícími stavy se můžeme setkat nejen v práci, ale i v soukromém životě.

6.1.3. Kdy volat zdravotnickou záchrannou službu?

1. při život ohrožujících stavech (postižený nedýchá, je v bezvědomí, silně krvácí);
2. při závažných úrazech hlavy, páteře, hrudníku, břicha, pánve;
3. při dopravních nehodách, kdy dojde ke zranění osob;
4. při náhlých kolapsech (akutní infarkt myokardu, cévní mozková příhoda, závažná alergická reakce apod.);
5. při závažných nebo rozsáhlých popáleninách;
6. postižený není schopen chůze, trpí nesnesitelnou bolestí.

6.1.4. Jaké telefonní číslo má v ČR zdravotnická záchranná služba?

Zdravotnická záchranná služba = 155 → Voláme, pokud potřebujeme pouze zdravotnickou pomoc.

Tísňová linka = 112 → Voláme v situacích, kdy je potřeba více složek integrovaného záchranného systému (zdravotnická záchranná služba hasiči, policie), např. u autonehod, průmyslových havárií, hromadných neštěstí.

Volání na tísňové linky je zdarma.

¹⁵ Uvést zdroj fotografií.

6.1.5. Neovládám češtinu, jak se mám domluvit s operátorem tísňové linky?

Pokud je na místě i další osoba, která češtinu ovládá, je vhodné, aby volání na tísňovou realizovala osoba ovládající češtinu. Pokud tato možnost není a jste na místě sám, je vhodnější kontaktovat tísňovou linku 112, operátoři hovoří i mezinárodními cizími jazyky (zpravidla angličtina nebo němčina).

6.1.6. Existuje v ČR mobilní aplikace pro přivolání zdravotnické záchranné služby?

Ano, aplikace [Záchranka](#).

Aplikace nabízí:

- zadání přesné polohy GPS;
- přivolání tísňové linky zmáčknutím tlačítka;
- funkci „Nemohu mluvit“ s posláním datové SMS;
- mapu automatizovaných externích defibrilátorů v ČR (AED);
- informace o první pomoci v mobilu;
- aplikace dostupná Pro Iphone, Android, Huawei (stažení viz QR kód).

Zdroj fotografií: <https://www.zachrankaapp.cz/>

6.1.7. Které informace a v jakém pořadí sdělit operátorovi tísňové linky?

Po představení operátorovi sdělte:

KDE?

Uveďte, kde došlo k události v tomto pořadí:

- město/obec;
- ulice, číslo, vchod, poschodí;
- záchytné body (např. štítky s čísly na lampách veřejného osvětlení, čísla na železničních přejezdech, kilometrovníky na dálnicích a rychlostních komunikacích).

CO?

Uveďte, co se stalo postiženému:

- při vědomí / v bezvědomí;
- dýchá / nedýchá;
- nekrvácí / krvácí;
- další příznaky.

KOMU?

Uveďte detaily o postiženém:

- věk;
- pohlaví;
- závažné skutečnosti.

! Nikdy neukončujte hovor s tísňovou linkou jako první. Operátor s vámi zůstává na lince až do příjezdu zdravotníků a poskytuje vám instrukce k provádění první pomoci!

6.1.8. Jak poskytnout první pomoc osobě, která je v bezvědomí a nedýchá?

Video:

<https://www.youtube.com/watch?v=pJgKAnVvAvU&t=6s>

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny¹⁶. Na YouTube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Příčiny stavu:

- a. srdeční (infarkt srdce, poškození srdce, fibrilace komor);
- b. nesrdeční (topení, dušení, masivní krvácení).

Základní postup první pomoci – kardiopulmonální resuscitace („KPR“):

[1] BEZPEČNOST. Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost. Pozor na možné zdroje úrazu – ostré předměty, střepy, nebezpečné osoby, dopravní prostředky, elektrický proud atd.

[2] OSLOVENÍ. Hlasitě postiženého oslov/zatřes za ramena.

[3] ZÁKLON HLAVY. Proveď postiženému záklon hlavy (ruku polož na čelo a prsty druhé ruky pod bradu, zakloň postiženému hlavu a předsuň dolní čelist směrem nahoru). Tím dojde ke zprůchodnění dýchacích cest, jazyk se odlepí od patra.

¹⁶ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - prelozeno.xls“.

- [4] KONTROLA DECHU. Zkontroluj dýchání: Přilož ucho k ústům postiženého a sleduj hrudník. Slyšíš nádech a výdech? Cítíš proud vydechaného vzduchu? Zvedá se postiženému hrudník? Pokud ne → nedýchá. Pozor na lapavé (kapří) nádechy, postižený nedýchá! Dýchání kontroluj max. 10 sekund.
- [5] TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ. Volej tísňovou linku 155. Použij hlasitý odposlech a souběžně začni provádět stlačování hrudníku. Nikdy nepokládej hovor jako první.
- [6] STLAČOVÁNÍ HRUDNÍKU. Stlačování hrudníku prováděj na pevném povrchu (např. rovná pevná zem). Stlačuj ve středu hrudníku oběma rukama do hloubky 5–6 cm (stlačuje pouze hrana spodní dlaně). Rychlost stlačení 100–120x za minutu.
- [7] ZÁCHRANNÉ VDECHY. Po 30 stlačení hrudníku podej 2 záchranné vdechy. Pokud je záchranný vdech podán správně, zvedne se postiženému hrudník. Můžeš použít resuscitační masku nebo roušku z lékárničky. Záchranné vdechy nepodávej, pokud je postižený pozvracený, má zakrvácenou ústní dutinu nebo hrozí riziko nákazy. V tom případě nepřetržitě stlačuj hrudník. Záchranné vdechy také nemusíš podávat, pokud nejsi dostatečně trénovaný a nejsi si jistý, zda bys to zvládl. Vykonávej nepřetržitě stlačování hrudníku.
- [8] Pokračuj v resuscitaci do příjezdu zdravotnické záchranné služby, vystřídání s jiným zachráncem nebo do vlastního úplného fyzického vyčerpání.

6.1.9. Jak poskytnout první pomoc osobě, která je v bezvědomí a nedýchá s použitím automatizovaného externího defibrilátoru (AED)?

Video:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZrjkBmo4xFs&t=1s>

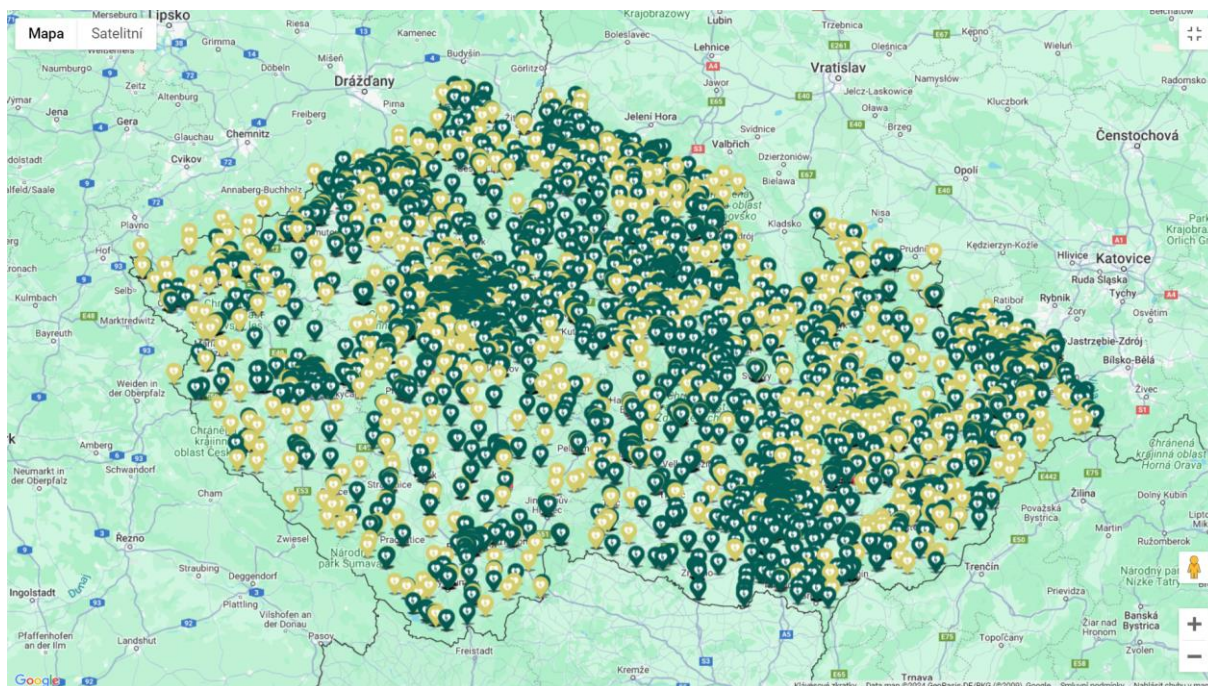
Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny¹⁷. Na YouTube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

¹⁷ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

Zdroj fotografií: Projekt Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

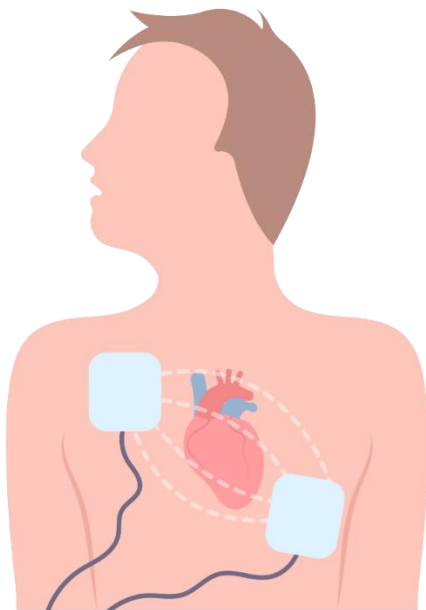
V ČR jsou na mnoha místech k dispozici automatizované externí defibrilátory (AED). Viz mapa. AED dodá postiženému kontrolovaný elektrický výboj (tzv. defibrilace), který může obnovit normální srdeční rytmus. Použití AED do 3–5 minut od náhlého kolapsu zvyšuje pravděpodobnost obnovení srdečního oběhu na 50–75 %.

Zdroj mapy: <https://www.zachrankaapp.cz/aed>

Základní postup první pomoci – kardiopulmonální resuscitace (KPR) s AED:

- [1] **BEZPEČNOST.** Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost. Pozor na možné zdroje úrazu – ostré předměty, střepy, nebezpečné osoby, dopravní prostředky, elektrický proud atd.
- [2] **OSLOVENÍ.** Hlasitě postiženého oslov/zatřes za ramena.
- [3] **ZÁKLON HLAVY.** Proveď postiženému záklon hlavy (dva prsty pod bradu, hrana ruky na čelo). Tím dojde ke zprůchodnění dýchacích cest, jazyk se odlepí od patra.
- [4] **KONTROLA DECHU.** Zkontroluj dýchání: Přilož pravé ucho k ústům a nosu postiženého, sleduj hrudník. Slyšíš nádech a výdech? Cítíš proud vydechovaného vzduchu? Zvedá se postiženému hrudník? Pokud ne → nedýchá. Pozor na lapavé (kapří) nádechy, postižený nedýchá! Dýchání kontroluj max. 10 sekund.
- [5] **TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ + PŘINESENÍ AED.** Volej tísňovou linku 155. Použij hlasitý odposlech. Operátor může oznámit, že v blízkosti se nachází AED a sdělí kód k otevření schránky. Přines nebo požádej kolemjdoucí/ další osoby o přinesení AED. Zapni AED a následuj pokyny přístroje.
- [6] **NALEPENÍ ELEKTRODY.** Odstraň oděv kolem hrudníku postiženého. Nalep elektrody na holou kůži. Ujisti se, že hrudník osoby je suchý, případně ho osuš. Chlupy je nutné oholit holítkem – je součástí balení AED. Elektrody nalep podle piktogramů uvedených přímo na elektrodách – vpravo nahoře (pod klíční kost) a vlevo dole (pod levý prsní sval) – viz obrázek. Elektroda nesmí být nalepená přes bradavky!

Zdroj obrázku: Projekt Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

[7] ANALÝZA SRDEČNÍHO RYTMU. AED vydá pokyn „Analýza srdečního rytmu“. Nedotýkej se postiženého, analýza by mohla být narušena. Upozorni přihlížející, aby se nedotýkali postiženého.

[8] DOPORUČENÝ VÝBOJ. Pokud AED doporučí výboj, zkontroluj, jestli se nikdo nedotýká postiženého. Zabraň slovně/ gestem ostatním, aby se ho dotýkali. Stiskni symbol výboje.

[9] KPR. AED vydá pokyn: Začněte KPR (resuscitaci). Stlačuj hrudník a podávej záchranné vdechy v poměru 30:2. Pokud nepodáváš záchranné vdechy, nepřetržitě stlačuj hrudník.

[10] Pokračuj v resuscitaci podle pokynů AED až do příjezdu zdravotnické záchranné služby.

6.1.10. Jak poskytnout první pomoc osobě v bezvědomí?

<https://www.youtube.com/watch?v=TpuHxL5kJgI&t=2s>

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do

angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny¹⁸. Na YouTube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Příčiny stavu:

- a. neúrazové (otrava alkoholem, hypoglykémie u diabetiků, epileptický záchvat, cévní mozková příhoda);
- b. úrazové (otřes mozku, pohmoždění či poškození lebky a mozku).

Základní postup první pomoci – bezvědomí:

- [1] BEZPEČNOST. Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost. Pozor na možné zdroje úrazu – ostré předměty, střepy, nebezpečné osoby, dopravní prostředky, elektrický proud atd.
- [2] OSLOVENÍ. Hlasitě postiženého oslov/zatřes za ramena.
- [3] ZÁKLON HLAVY. Proveď postiženému záklon hlavy (dva prsty pod bradu, hrana ruky na čelo). Tím dojde ke zprůchodnění dýchacích cest, jazyk se odlepí od patra.
- [4] KONTROLA DECHU. Zkontroluj dýchání: Přilož pravé ucho k ústům a nosu postiženého, sleduj hrudník. Slyšíš nádech a výdech? Cítíš proud vydechovaného vzduchu? Zvedá se postiženému hrudník? Ano → osoba dýchá, pokračuj dalšími kroky.
- [5] SROVNÁNÍ + KAPSY. Srovnáme postiženému končetiny. Zkontrolujeme kapsy. Vyndáme klíče, aby se člověk neporanil, neležel na boku nepohodlně. Hledáme diabetická pera, hroznový cukr apod. – možné indicie, že postižený je diabetik. Zkontrolujeme břicho – nejčastěji se zde umísťuje inzulinová pumpa.
- [6] ULOŽENÍ DO ZOTAVOVACÍ POLOHY. Bližší ruku ulož do pravého úhlu. → Vzdálenější ruku chyt' za prsty a přilož ke tváři osoby. → Vzdálenější nohu ohni v kolenním kloubu a uchop ji. → Tahem za koleno otoč osobu směrem k sobě na bok.
- [7] PRAVIDELNÁ KONTROLA DECHU. Zajisti, aby hlava byla v záklonu a osoba stále dýchala. Dýchání kontroluj alespoň 1x za minutu (Přiložením jedné ruky na břicho → zvedá se? Druhá ruka před ústy → cítím vydechovaný vzduch?). Pokud osoba přestane dýchat, okamžitě ji přetoč na záda a začni vykonávat KPR.
- [8] TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ. Volej tísňovou linku 155.

! Pozor na úrazové bezvědomí. Při dopravních nehodách, pádech z výšky a vysokoenergetických úrazech (**3 V – volant, výška, vážný úraz hlavy páteře nebo pánve**) neukládej osobu do zotavovací polohy. Fixuj oběma rukama hlavu na zemi/o podložku!

¹⁸ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

6.1.11. Jak poskytnout první pomoc osobě, která masivně krvácí?

<https://www.youtube.com/watch?v=5IDEHQrK3SQ>

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny¹⁹. Na Youtube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Příčiny stavu:

- a. dopravní nehody;
- b. vážné úrazy na pracovišti (úrazy u práce s pilou, cirkulárkou, strojní zařízení);
- c. práce s ostrými předměty;
- d. amputace;
- e. otevřené zlomeniny.

Základní postup první pomoci – masivní krvácení:

- [1] BEZPEČNOST. Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost (vypni běžící stroj, odstraň ostré předměty)! Použij jednorázové rukavice, případně alternativu (igelitová taška/sáček). Krev je potenciálně infekční materiál, chraň se před rizikem nákazy zejména u neznámé osoby!
- [2] TLAK NA RÁNU VLASTNÍMI PRSTY/ RUKOU. Než si nasadíš rukavice/přineseš lékárníčku, požádej zraněného, ať si na ránu tlačí vlastními prsty/ rukou (podle velikosti rány).
- [3] TLAK DO RÁNY. Zatlač do rány přímo rukou nebo prsty, vyviň tlak!
- [4] TLAKOVÝ OBVAZ. Vezmi si z lékárníčky obinadlo – ideálně jedno klasické hydrofilové a druhé elastické. Jedno nerozvinuté obinadlo vlož přímo do rány a druhým vytvoř tlak obvázáním. Pokud obvazem prosakuje krev, pevně zatlač vlastníma rukama na ránu přes obvaz.
- [5] PROTIŠOKOVÁ OPATŘENÍ. Postiženého ošetřuj vždy v poloze vsedě nebo vleže. Pokud je postiženému zima, přikryj ho izotermickou fólií z lékárníčky nebo dekou/bundou/mikinou.
- [6] VOLÁNÍ NA TÍSŇOVOU LINKU. Pokud je osoba bledá, malátná, unavená či je jí na zvracení, volej tísňovou linku 155.

¹⁹ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

6.1.12. Jak poskytnout první pomoc osobě se zlomeninou?

https://www.youtube.com/watch?v=v_Fei3UfRrg&t=1s

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny²⁰. Na Youtube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Příčiny stavu:

- a. pády;
- b. nárazy;
- c. dopravní nehody;
- d. tlak na kosti, klouby.

Důsledkem jsou otevřené/ zavřené zlomeniny, vykloubení.

Základní postup první pomoci – zlomeniny:

[1] BEZPEČNOST. Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost!

[2] FIXOVÁNÍ KONČETINY. Fixuj zraněnou končetinu pomocí druhé končetiny. Pokud je k dispozici, vytvoř závěs ze třírohého šátku.

[3] FIXOVÁNÍ ÚRAZŮ HLAVY, PÁTEŘE, PÁNVE. Aplikuj při dopravních nehodách, pádech z výšky a vysokoenergetických úrazech (**3 V – volant, výška, vážný úraz**). Nedovol zraněnému se pohnout, postavit či otočit hlavou. Neukládej osobu do zotavovací polohy (na boku)! Fixuj oběma rukama hlavu na zemi/o podložku, komunikuj s postiženým a volej tísňovou linku 155.

6.1.13. Jak poskytnout první pomoc při popáleninách?

https://www.youtube.com/watch?v=Yi6CM2DxK_U&t=2s

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny²¹. Na Youtube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Příčiny stavu:

- a. oheň;
- b. horké tekutiny, horké předměty;

²⁰ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

²¹ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

- c. pára;
- d. chemikálie a čisticí prostředky;
- e. sluneční záření, záření a elektrický proud.

Základní postup první pomoci – popáleniny:

- [1] BEZPEČNOST. Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost (odstav zdroj tepla)! Použij jednorázové rukavice, pokud jsou k dispozici, nebo jejich alternativu.
- [2] CHLAZENÍ. Chlad' postižené místo čistou studenou vodou z kohoutku **20 minut**, nebo dokud chlazení přináší úlevu.
- [3] OBLEČENÍ, PRSTÝNKY, NÁRAMKY. Přilepené/ přiškvařené oblečení nikdy nestrhávej! Prstýnky/hodinky/řetízky sundávej až pod studenou vodou. Puchýře nepropichuj!
- [4] PŘEKRYTÍ. Po dostatečném ochlazení překryj popáleninu nepřilnavou fólií (např. potravinářskou) a vyhledej lékařskou pomoc.
- [5] TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ. Tísňovou linku 155 volej při rozsáhlých, hlubokých popáleninách, nebo když postižený upadá do šoku (chlad, pocení, bledost).

6.1.14. Jak poskytnout první pomoc při dopravní nehodě?

<https://www.youtube.com/watch?v=0n93x86rSv4&t=2s>

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny²². Na Youtube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Základní postup první pomoci – dopravní nehoda:

- [1] BEZPEČNOST. Zastav vozidlo na bezpečném místě. Zatáhni ruční brzdu. Zapni výstražná světla. Vytáhni klíče ze zapalování/vypni motor. Obleč si výstražnou vestu. Vezmi si sebou autolékárničku a mobilní telefon. Před vystoupením z auta se rozhlédni. Rozlož a umísti výstražný trojúhelník (min. 50 m za havarovaným vozidlem, na dálnici min. 100 m).
- [2] HODNOCENÍ SITUACE. Zjisti situaci na místě. Nejiskří auto? Nehrozí požár? Kolik je na místě zraněných?
- [3] TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ. Volej tísňovou linku 112.
- [4] PRIORITIZACE. V případě, že je na místě více zraněných, poskytni první pomoc nejdříve osobám, které masivně krvácí.

²² Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

[5] Zraněné osoby vytahuj z auta pouze v případě, že hrozí nebezpečí (např. vzplanutí auta) nebo že zraněný nedýchá a je nutné zahájit KPR.

[6] Poskytuj pomoc a podporu až do příjezdu zdravotnické záchranné služby.

6.1.15. Jak poskytnout první pomoc osobě, která se dusí cizím předmětem?

<https://www.youtube.com/watch?v=MYtr7Xa1o-4>

Video bylo natočeno v rámci projektu financovaného EU Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. K videím byly pro cizince vloženy titulky do angličtiny, ukrajinštiny, polštiny, rumunštiny a bulharštiny²³. Na Youtube lze zapnout v nastavení videa přes symbol

Základní postup první pomoci – dušení:

[1] BEZPEČNOST. Zkontroluj okolí – dbej na vlastní bezpečnost!

[2] ÚDER MEZI LOPATKY. Udeř postiženého 5x mezi lopatky.

[3] STLAČENÍ BŘICHA. Postav se za postiženého. Stlač postiženému 5x pěští břicho v oblasti pupku (směrem k sobě a nahoru). Břišní tahy by neměly být podávány dětem mladším jednoho roku nebo těhotným ženám.

[4] Pokud cizí předmět vyšel z dýchacích cest ven, osobu posad' a kontroluj.

[5] Pokud cizí předmět nevyšel ven a postižený upadne do bezvědomí a nedýchá, začni vykonávat KPR a volej tísňovou linku 155.

7 Tematický okruh 7 – BOZP na staveništi

7.1.1. Video Napo – Bezpečnost na staveništi

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-safe-site>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– **AUVA** (Rakousko), **CIOP** (Polsko), **DGUV** (Německo), **EU-OSHA** (Bilbao, Španělsko), **INAIL** (Itálie), **INRS** (Francie), **SUVA** (Švýcarsko) a **TNO** (Nizozemsko).²⁴

²³ Titulky k videím jsou v textové podobě součástí excel souboru „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

²⁴ VÚBP, v. v. i. má uzavřenou dohodu s konsorciem produkující filmy Napo o používání filmů i postavičky Napo. Je však nutné u všech videí uvádět informace o konsorciu včetně log institucí zapojených do konsorcia.

7.2 PRÁCE VE VÝŠKÁCH A NAD VOLNOU HLOUBKOU

7.2.1. Jaká rizika mohou vznikat při práci ve výškách a nad volnou hloubkou?

Práce ve výškách a nad volnou hloubkou patří mezi vysoce rizikové činnosti, případné pracovní úrazy jsou často závažné i smrtelné. Mezi rizika patří:

- **pády osob z výšky** z volných okrajů střech, (vložit obr. vysky-6)
- **propadnutí osob** nezakrytými otvory nebo propadnutí osob nedostatečně únosnou konstrukcí,
- **pády osob** z nezajištěných okrajů stavebních konstrukcí a lešení, (vložit obr. vysky-7+ obr. vysky-8)
- **pády materiálu** nebo předmětů na osoby z výšky. (vložit obr. vysky-9)

7.2.2. Stalo se: pracovní úraz cizince při práci ve výšce a nad volnou hloubkou

Pracovník s ukrajinskou státní příslušností (†18) prováděl úklidové práce na ploché plechové střeše. Z neznámých důvodů se odepnul z bezpečnostního lana a odsunul krycí desku, která chránila prostor budoucího světlíku. Došlo k pádu pracovníka z výšky 14 metrů do prostoru haly. Způsobená poranění hlavy a těla byla neslučitelná se životem.

Pracovník se slovenskou státní příslušností (†37) vylezl po návratu z oběda na konstrukci střechy, kde s kolegy připevňovali krycí plechy. Nepřipoutal se ke kotevnímu bodu a následně se odebral k okraji konstrukce pro odloženou AKU vrtačku, načež z neznámých příčin spadl z okraje střechy.

7.2.3. Co je to práce ve výšce a jak musí být zaměstnanec chráněn?

Práce ve výšce a nad volnou hloubkou: práce a pohyb pracovníka, při kterém je ohrožen pádem z výšky, do hloubky, propadnutím nebo sesutím. Při této činnosti musí být pracovník

zajištěn proti pádu, a to buď kolektivním, nebo osobním zajištěním. Za práci ve výškách se považuje práce v jakékoliv výšce, ale při práci ve výšce od 1,5 m musí zaměstnavatel zajistit ochranu zaměstnanců proti pádu z výšky. (vložit obr. vysky-17)

Kolektivní zajištění: například ochranná zábradlí a ohrazení, poklopy, záchytná lešení, ohrazení nebo sítě a dočasné stavební konstrukce, například lešení nebo pracovní plošiny. Požadavky na ně jsou uvedeny v příslušných technických normách (ČSN EN). Vedle normových požadavků je nezbytné dodržovat i návody pro montáž a používání dodávané s těmito konstrukcemi, případně i konkrétně navržené technologické postupy.

Osobní zajištění: osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) proti pádu se použijí v těch případech, kdy charakter prací neumožňuje nebo značně komplikuje použití technické konstrukce.

7.2.4. „Desatero“ bezpečnosti při práci ve výškách

OCHRANA PROTI PÁDU

- ✓ Zaměstnanci nesmí být vystaveni nebezpečí pádu z výšky na pracovišti nebo na komunikaci s **podlahou umístěnou výše než 0,5 m nad okolní podlahou** nebo terénem. Pro tento účel je nutno zajistit **bezpečný přístup**.
- ✓ Zaměstnance je nutné chránit před pádem:
 - na všech pracovištích a přístupových komunikacích, které jsou umístěny **nad vodou**, případně jinými **látkami ohrožujícími v případě pádu život nebo zdraví**;
 - v ostatních případech je ochrana nutná při nebezpečí pádu z výšky nebo do hloubky **větší než 1,5 m**;
 - při práci na **žebřících** je požadována ochrana proti pádu **až od 5 m**.
- ✓ Pokud se zaměstnanec nemusí přibližovat **k hraně pádu** (tzv. volnému okraji) na **vzdálenost menší než 1,5 m** a **sklon plochy nepřesahuje 10°**, postačuje vymežit pracoviště **jednoduchou zábranou**, která nemusí splňovat požadavky na zatížení jako zábradlí.
- ✓ Pokud je **na volném okraji nízká zeď**, například atika, je možné tuto zídku považovat za ochranu proti pádu již **od výšky 0,6 m** za předpokladu, že se prováděné práce týkají právě této zdi. (vložit obr. vysky-5)
- ✓ **Ochranu proti pádu není nutno montovat** podél volných okrajů **otvorů**, u nichž alespoň jeden rozměr **nepřesahuje 0,25 m**.
- ✓ **Otvory v podlaze**, jejichž rozměry ve všech směrech **přesahují 0,25 m**, musí být zakryty **poklopy** o odpovídající únosnosti zajištěnými proti posunutí, nebo zajištěny technickým

prostředkem ochrany proti pádu, např. **zábradlím nebo ohrazením**. (vložit obr. vysky-1 + obr. vysky-2)

- ✓ **Otvory ve stěnách** o rozměrech **větších než 0,3 m x 0,75 m** a **dolním okrajem nižším než 1,1 m** musí být zajištěny, hrozí-li pod nimi **pád do hloubky větší než 1,5 m**.
- ✗ **Ke zvyšování místa práce** nebo výstupu se nesmí používat **nestabilní předměty**, ani předměty určené k jinému použití (např. židle, stoly, vědra apod.)! (vložit obr. vysky-4)
- ✗ Při **nepříznivých povětrnostních podmínkách** musí být práce ve výškách **přerušeny!**
Nepříznivá povětrnostní situace:
 - dohlednost menší než 30 m;
 - vítr o rychlosti nad 11 m/s;
 - při práci na pojízdných lešeních, žebřících nad 5 m, zavěšených plošinách a při práci na laně je nutno ukončit činnost již při rychlosti větru 8 m/s;
 - bouře, déšť, sněžení a tvoření námrazy;
 - teplota prostředí nižší než -10 °C.

ZÁBRADLÍ

- ✓ **Výška zábradlí** je **min. 1,1 m**, nestanoví-li zvláštní předpisy jinak. Normy evropské (ČSN EN) dovolují u dočasných stavebních konstrukcí (např. lešení) minimální výšku zábradlí **1,0 m**.
- ✓ Nedílnou součástí zábradlí je i **zarážka u podlahy** vysoká **min. 0,15 m**.
- ✓ Je-li výška podlahy nad okolní úrovní **větší než 2,0 m**, musí být zábradlí osazeno jednou nebo více **středních tyčí** bránících propadnutí osob, případně jinou vhodnou výplní.
- ✓ Ochranné zábradlí lešení podle požadavků nařízení vlády č. 362/2005 Sb. a ČSN 73 8106: (vložit obr. vysky-10)

PRÁCE NA STŘEŠE

- ✓ Při **práci na střeše** je nutné chránit zaměstnance před:
 - pádem ze střešních pláštů na volných okrajích;
 - sklouznutí ze střechy při jejím sklonu nad 25°;
 - propadnutí střešní konstrukcí.
- ✓ Pokud **sklon střechy překročí 45°**, musí být pracovníci vždy **zajištěni osobními ochrannými prostředky** proti pádu.

LEŠENÍ

- ✓ U každého lešení musí být k dispozici **technická dokumentace** zahrnující i **návod na montáž a demontáž**.

- ✓ Při montáži, provozu a demontáži lešení musí být v jeho nejbližším okolí zajištěna **bezpečná doprava**, včetně pohybu chodců na přilehlých komunikacích.
- ✓ Lešení je možné zakládat pouze na **dostatečně únosném terénu**, který přenesení zatížení vyvozené lešením i jeho budoucím provozem.
- ✓ Lešení musí být **dostatečně tuhé** v podélné, příčné i vodorovné rovině, přičemž tuhost se zajistí v souladu s dokumentací úhlopříčnými ztužidly, rámy apod.
- ✓ Lešení musí být **správně zakotveno**; rozmístění kotev a jejich únosnost musí být v souladu s dokumentací; špatné kotvení je nejčastější příčinou havárií.
- ✓ Všechny pracovní **podlahy lešení nad úrovní 2 m** musí být opatřeny **dvoutyčovým zábradlím se zarážkou**. (vložit obr. vysky-18).
- ✓ Při výšce pracovní podlahy nad přilehlým okolím **od 1,5 m do 2 m** může být zábradlí jednotyčové.
- ✓ Podlahové dílce lešení musí být **neklouzavé, zajištěné** proti nadzvednutí a posunutí.
- ✓ Při vzdálenosti mezi podlahou lešení a stěnou objektu větší než 0,25 m musí být **zábradlí i na vnitřním okraji**; při šířce volné mezery do 0,4 m může být toto zábradlí pouze jednotyčové bez zarážky u podlahy.
- ✓ **Výstupní žebříky na lešení** musí přesahovat výstupní úroveň **nejméně o 1 m**. Přesah žebříku může nahradit pevná část konstrukce, za kterou se lze spolehlivě uchopit; na přečnívající část žebříku se vystupovat nesmí.
- ✓ Nejmenší **podchozí výška patra lešení** v místě příčné vazby je 1,75 m, jinak 1,9 m; v přízemním podchodu pro chodce je světlá výška nejméně 2,1 m.
- ✓ Lešení smí být používáno až po jeho **úplném dokončení a písemném předání**.
- ✓ Lešení se **kontroluje před zahájením prací** a dále v intervalech daných jeho dokumentací; **odborné prohlídky** se provedou obvykle **každý měsíc**.
- ✓ **Materiál, náradí a pracovní pomůcky** při práci ve výšce se ukládají tak, aby bylo **zabráněno** jejich neúmyslnému **shození nebo sklouznutí**.
- ✗ Materiál **nesmí přetěžovat** příslušnou konstrukci! (vložit obr. vysky-3)

OHROŽENÝ PROSTOR

- ✓ Dbej na **zajištění prostoru pod místem práce!** Zajištění je možné např. vyloučením provozu; konstrukcí v místě práce nebo těsně pod ním; ohrazením ohroženého prostoru zábradlím o výšce 1,1 m; střežením ohroženého prostoru určenou osobou.
- ✓ **Šířka ohroženého prostoru** od volného okraje pracoviště závisí na výšce místa práce:

Výška pracoviště	Nejmenší šířka chráněného prostoru
Od 3 m do 10 m	1,5 m
Nad 10 m do 20 m	2 m
Nad 20 m do 30 m	2,5 m
Nad 30 m	1/10 výšky objektu
Při práci na plochách se sklonem větším než 25° se šířka ohroženého prostoru zvětšuje o 0,5 m!	

(vložit obr. vysky-11)

OOPP

- ✓ Zvolené OOPP proti pádu z výšky musí odpovídat povaze práce, rizikům a povětrnostní situaci, umožňovat bezpečný pohyb. Smí být použity pouze OOPP splňující požadavky NV č. 21/2003 Sb.

Typ OOPP	Popis	Příklad užití	Obrázek
Pro pracovní polohování a prevenci proti pádům	Zaměstnanci je zamezen přístup do prostoru, kde hrozí nebezpečí pádu (1,5 m od volného okraje).	Polohovací pás doplněný lanem o dané délce umožní pracovníkovi přístup pouze do vymezeného prostoru.	Vložit obr. vysky-12
(pracovní polohovací systémy)	Zaměstnanec udržován v pracovní poloze tak, že pádu z výšky je zabráněno.	Pracovník pracuje v napnutí nebo zavěšený takovým způsobem, že je zabráněno volnému pádu.	(vložit obr. vysky-13)
Proti pádům z výšky (systémy zachycení pádu)	Pád je bezpečně zachycen a zachyceného zaměstnance lze neprodleně a bezpečně vyprostit, popřípadě dopravit do bezpečného místa; k zachycení pádu musí dojít v dostatečné výšce nad překážkou.	Vyrábí se celá řada postrojů, které jsou vhodné pro různé činnosti ve výšce. Postroje se používají společně s lany různých délek, obvykle se kombinují s dalšími doplňujícími prostředky, jako například tlumiči energie pádu, lanovými brzdami, apod.	(vložit obr. vysky-14+ vysky-15 + vysky-16)

- ✓ **OOPP** musí být označeny CE a musí k nim být přiložen **návod**, obsahující veškeré požadavky na používání, seřizování, prohlídky, údržbu, skladování ap.; v souladu s tímto návodem musí být také s prostředkem nakládáno.
- ✓ Zpracovatel technologického postupu, popř. pracovník, který práce ve výškách řídí, je povinen určit **kotevní místo** pro prostředek osobního zajištění. Kotevní místo musí být dostatečně únosné.
- ✓ Před každým použitím a po použití musí pracovník provést **vizuální prohlídku** jím používaných **OOPP**.
- ✓ **Odborné prohlídky a zkoušky** funkce u provozovaných **OOPP** se provádějí podle požadavků v návodu výrobce.
- ✓ Zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům v dostatečném rozsahu **školení o BOZP ve výškách a nad volnou hloubkou**, zejména pokud jde o **práce ve výškách nad 1,5 m**, kdy zaměstnanci nemohou pracovat z pevných a bezpečných pracovních podlah, kdy pracují na pohyblivých pracovních plošinách, **na žebřících ve výšce nad 5 m**, a školení o **používání OOPP**. Součástí školení by měly být i informace o tom, jak postupovat v případě pádu z výšky a potřeby postiženou osobu vyprostit.
- ✓ Zaměstnanec musí být pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou s použitím OOPP **zdravotně způsobilý**. [Vyhláška č. 79/2013 Sb.](#) uvádí seznam nemocí vylučující zdravotní způsobilost k této práci. Jedná se o práci s profesním rizikem, která také podléhá přísnějším podmínkám vč. periodických prohlídek.

Podrobnější požadavky na bezpečnost při práci ve výškách a nad volnou hloubkou lze nalézt zde:

[Nařízení vlády č. 362/2005 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#)

[Bod 3.3.4 přílohy k nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí](#)

[Vyhláška č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče\)](#)

Technické normy ČSN EN

7.3 PRÁCE NA ŽEBŘÍCÍCH (PŘENOSNÝCH)

7.3.1. Jaká rizika mohou vzniknout při práci na žebříku?

Jedná se zejména o **pády z výšky**. Úrazy s vážnými nebo dokonce smrtelnými následky mohou vzniknout nejen při pádu z vysokých konstrukcí, ale také z mnohem menších výšek, např. ze

žebříků při jejich nesprávném použití. Pád ze žebříku může mít mnoho příčin – od špatného výběru žebříku po nedodržení základních bezpečnostních pravidel pro práci na žebříku.

7.3.2. Stalo se: pracovní úraz cizince při sestupování po žebříku se smrtelnými následky

Pracovník z Rumunska (†48) prováděl pod dohledem a podle pokynů kvalifikovaných pracovníků pomocnou činnost na stavbě. Měl za úkol provést úklid materiálu ze stavby v 1. nadzemním podlaží a při chůzi používat schodiště v objektu. Z nezjištěných důvodů použil pro výstup na terasu ve 2. nadzemním podlaží přistavený hliníkový žebřík. Při sestupování z terasy pomocí tohoto žebříku došlo k podklouznutí žebříku a pádu postiženého z výšky cca 2,9 metrů se smrtelnými následky.

7.3.3. Kde jsou uvedeny požadavky na žebříky?

Technické požadavky na žebříky jsou uvedeny v normě ČSN EN 131 Žebříky. Bezpečnostní požadavky na používání žebříků stanoví [nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#).

7.3.4. „Desatero“ bezpečnosti při práci na žebříku

- ✓ Používej žebřík jen pro **krátkodobé, fyzicky nenáročné práce** při použití jednoduchého nářadí.
- ✗ Nevykonávej na žebříku práce, při nichž se používá **nebezpečných nástrojů nebo nářadí** (přenosné řetězové pily, pneumatické nářadí apod.)!
- ✗ **Nepoužívej žebřík na kluzkém povrchu** (led, hladké povrchy) nebo nadměrně znečištěném povrchu (rozlitý olej), nejsou-li přijatá účinná opatření proti sklouznutí žebříku.
- ✓ Pro práce, kde je nutné mít **obě ruce nad hlavou**, použij jiné bezpečnější zařízení pro práci ve výšce (např. pracovní plošinu, žebřík s plošinou, pojízdné lešení apod.). (vložit obr. [zebriky-11](#) + obr. [zebriky-12](#))
- ✓ Žebřík postav na podlaze (terénu) tak, aby měl dostatečnou **stabilitu** po celou dobu užití. **Zajisti žebřík** proti posunutí, sklouznutí, bočnímu vychýlení, zvrácení nebo rozevření. (vložit obr. [zebriky-1](#))
- ✓ Při sestupu a výstupu po žebříku se pevně přidržuj žebříku. Dodržuj **zásadu tří kontaktních bodů**. (vložit obr. [zebriky-2](#))
- ✓ Oba **horní konce bočnic** jednoduchých žebříků se musí bezpečně opírat o svislou plochu.
- ✗ Vyrovnávání nerovností terénu pomocí **improvizovaných podložek** (cihly, sokly apod.) je zakázáno!

- ✓ Žebříky používané pro výstup musí **přesahovat výstupní úroveň minimálně o 1,1 m**; přesah žebříku může nahradit pevná část konstrukce, za kterou se lze spolehlivě uchopit; na přečnávající část žebříku se vystupovat nesmí. (vložit obr. zebriky-3 + obr. zebriky-4)
- ✓ **Volný prostor za příčlemi** musí být alespoň **0,18 m**.
- ✓ U **paty žebříku ze strany přístupu** je nutné zachovat prostor minimálně **0,6 m**.
- ✓ U výsuvných, víceúčelových a dvojitých žebříků se přesvědč, že **háky, pojistky a další zajišťovací zařízení** jsou funkční a ve správné poloze. Žebříky používej pouze v sestavě určené výrobcem.
- ✓ **Sklon žebříku** nesmí být menší než **2,5:1**, tj. cca 68° od vodorovné roviny. Sklon příčlových žebříků jednoduchých i dvojitých (při rozevření) podle ČSN EN 131 musí být 65°–75°, u žebříků stupadlových 60°–70° od vodorovné roviny. (vložit obr. zebriky-10)
- ✓ U **výsuvných žebříků** musí být zajištěný dostatečný vzájemný přesah jednotlivých dílů podle návodu výrobce.
- ✗ Nepřekračuj **maximální zatížení** žebříků uvedené výrobcem!
- ✗ Žebřík nepoužívej jako **přechodový můstek** – s výjimkou případů, kdy je k tomu výrobcem výslovně určen.
- ✓ Při výstupu, sestupu a práci na žebříku buď **otočen čelem k žebříku!** Musíš mít možnost přidržet se oběma rukama. (vložit obr. zebriky-5)
- ✗ Současná práce **více osob nad sebou** na žebříku je **zakázána!** Na žebřík smí vystupovat, sestupovat a pracovat na něm pouze jedna osoba. (vložit obr. zebriky-6)
- ✗ Při práci na žebříku se **nevykláněj stranou nebo vzad** – hrozí ztráta stability a pád! (vložit obr. zebriky-7)
- ✗ **Opěrný ani dvojitý žebřík** nepoužívej pro přístup na vyšší úroveň! (vložit obr. zebriky-8)
- ✗ Po žebříku **nevnášej** (nesnášej) břemeno o **hmotnosti nad 15 kg!**
- ✓ **Pomocný materiál, nářadí** (jiné pomůcky potřebné k práci) měj v brašně, v opasku k tomu určeném nebo upevněné na žebříku tak, aby nedošlo ke ztrátě stability žebříku nebo pracovníka.
- ✓ Při práci na žebříku stůj v bezpečné vzdálenosti **od jeho horního konce** (u jednoduchých žebříků minimálně 0,8 m a u žebříků dvojitých 0,5 m od konce žebříku).
- ✓ Vždy se řiď **návodem** výrobce žebříku.
- ✗ Pozor na manipulaci a přenášení **kovových žebříků v blízkosti částí pod napětím!** Dodržuj bezpečnou vzdálenost! Zajisti nechráněná elektrická vedení v pracovním prostoru před zahájením práce. (vložit obr. zebriky-9)

- ✓ Při práci na žebříku, kdy je pracovník chodidly ve **výšce větší než 5 m**, používej osobní ochranné zajištění proti pádu (**OOPP**).
- ✗ Nepoužívej **přenosné dřevěné žebříky** o délce **větší než 12 m**.
- ✓ Při výdeji ze skladu, jeho příjmu zpět a před každým použitím proved' **vizuální prohlídku žebříků**.
- ✓ Zaměstnavatel zajistí provádění **prohlídek žebříků** v souladu s návodem na používání.

Podrobnější požadavky na bezpečnost při používání žebříku lze nalézt zde:

[Příloha k nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#)

ČSN EN 131 Žebříky

7.4 BOURACÍ PRÁCE

7.4.1. Jaká rizika mohou vznikat při bouracích pracích na staveništi?

Bourací práce patří na staveništi mezi velmi rizikové činnosti, kdy hrozí **zavalení osob** bouranými částmi. Každé odstranění části objektu se může projevit na statice stavby, která se pak chová nepředvídatelně. Nedodržení technologického postupu, nebo jeho špatný návrh sebou nese velké riziko. Opatrnost je třeba zachovávat také při kombinaci ručního a strojního bourání. Klíčové je stanovení vhodného **technologického postupu** na základě podrobné prohlídky objektu. Místo bourání musí být **zajištěno proti vstupu nepovolaných osob**. Technologický postup musí být stanoven tak, aby nedošlo k narušení stability ostatních částí objektu. Všechny **rozvody** (voda, elektřina, plyn), které jsou součástí bouraného objektu, je nutné odpojit. Uzavřené nádoby a prostory, kde byly skladovány nebezpečné látky, je třeba odvětrat. Při **narušení statiky objektu** do něj už nelze vstupovat a je nebezpečné pohybovat se i v jeho blízkosti. Bourání je tedy nutné provádět po částech a neustále kontrolovat, zda jsou splněny požadavky stanovené v technologickém postupu.

7.4.2. Stalo se: pracovní úraz cizince při bouracích pracích se smrtelnými následky

Dva pracovníci bourali v prvním patře jednoho z objektů v areálu firmy elektrickými bouracími kladivý rohovou cihlovou zeď, a to každý z jedné strany. Zeď se měla následně řízeně zřítit směrem do vnitřních prostor budovy, místo toho se však bouraná konstrukce zřítila směrem ven, v důsledku čehož došlo k zavalení a smrti padesátiletého pracovníka z Ukrajiny.

7.4.3. Jaká opatření musí zhotovitel přijmout ještě před zahájením bouracích prací?

1. Bourací práce, při nichž jsou dotčeny nosné prvky stavební konstrukce, provádět pouze podle **technologického postupu** stanoveného v dokumentaci bouracích prací.

2. Při bouracích pracích, pro něž se dokumentace bouracích prací nezpracovává, zajistit zpracování technologického postupu na základě provedeného **průzkumu stavu objektu** z hlediska jeho statiky, použitých materiálů, technického vybavení, zajištění rozvodů a vedení, zjištění stavu dotčených sousedních staveb apod.
3. **Zasypat nebo jiným způsobem zajistit** průzkumem zjištěné podzemní prostory (např. dutiny, studny, jiné podzemní objekty). Pokud u rekonstruované stavby nelze z provozních důvodů vnitřní rozvody a instalace odpojit, stanoví zhotovitel opatření k zajištění jejího bezpečného provozu během provádění bouracích prací.
4. **Odpojit a zajistit** proti použití **vnitřní rozvody a instalace** zabudované v bourané stavbě.
5. Zřídit **dočasné elektrické zařízení** splňující normové požadavky k zajištění dodávky elektrické energie pro provádění bouracích prací. Zabezpečit toto zařízení proti poškození, stejně jako dočasný přívod vody pro kropení.
6. Stanovit **signál** k bezprostřednímu opuštění pracoviště. Signálem dává osoba určená zhotovitelem k řízení bouracích prací v naléhavém případě bezprostředního ohrožení. S tímto signálem musí být seznámeny všechny dotčené fyzické osoby.
7. Vymezit **ohrožený prostor** a zajistit jej **proti vstupu nepovolaných fyzických osob**. Bezpečně zajistit vstupy do bourané stavby i na jednotlivá pracoviště a přijmout nezbytná opatření k ochraně veřejného zájmu, jenž by mohl být těmito pracemi ohrožen. (vložit **obr. bourani-5**)
8. **Stálý dozor vykonává** fyzická osoba pověřená k tomu zhotovitelem při:
 - bourání staveb vyšších než přízemních,
 - strhávání svislých konstrukcí od výšky 3 m,
 - bourání schodišť a vysunutých částí,
 - bourání, kdy dochází ke změně konstrukční bezpečnosti stavby,
 - strojním bourání,
 - bourání specifickým způsobem (řezání kyslíkem),
 - pokud bourací práce probíhají na dvou nebo více místech v rámci jedné bourané stavby současně.
9. Fyzická osoba pověřená **stálým dozorem** po celou dobu výkonu stálého dozoru sleduje určené pracoviště, provádění prací a pohyb fyzických osob na něm, z tohoto pracoviště se nevzdaluje a nevykonává jinou činnost než dozor.
10. Bourací práce mohou být zahájeny až na základě **písemného příkazu nadřízeného vedoucího zaměstnance** a pokud bylo **pracoviště vybaveno** pomocnými konstrukcemi, materiálem a pomůckami stanovenými v technologickém postupu.

7.4.4. „Desatero“ bezpečnosti při bouracích pracích

- ✓ Bourat se musí tak, aby se nenarušila **stabilita okolních objektů**, případně musí být zajištěny sousední stavby způsobem stanoveným v dokumentaci.
- ✓ **Strhávání střešní konstrukce** nebo krovů pomocí lan a tažných strojů je dovoleno pouze v případě, že jsou učiněna opatření ke stabilizování zbývajících částí konstrukce.
- ✓ **Bourání klenby** uvolněním části konstrukce, která ji zajišťuje, lze provádět pouze strojním způsobem a je-li zajištěno, že zřícením klenby nedojde k ohrožení fyzických osob. (vložit **obr. bourani-1**)
- ✓ Pokud není zajištěna **únosnost bourané konstrukce**, musí být bourání prováděno ze samostatné pomocné konstrukce.
- ✓ Při bourání zdí, které stabilizují vystupující konstrukce, například **balkony nebo arkýře**, je nutné zajistit tyto konstrukce tak, aby nedošlo k nežádoucí ztrátě jejich stability.
- ✓ **Konstrukční prvky** mohou být odstraněny při ručním bourání jen tehdy, nejsou-li zatíženy.
- ✓ Ruční bourání nosných svislých konstrukcí prováděj zásadně **směrem shora dolů**, a to tak, aby nedocházelo ke vzniku převisů. (vložit **obr. bourani-2**)
- ✓ Ruční **bourání stropů s nosnou konstrukcí** je povoleno pouze, když jsou zdi nad ní zbourané, jsou odkryté nosné prvky a ze stropů je odstraněn bouraný materiál.
- ✓ Vybouraný materiál odstraňuj tak, aby nedošlo k **přetížení podlah**. (vložit **obr. bourani-3**)
- ✗ **Bourací práce nad sebou jsou zakázány**, pokud nejsou v technologickém postupu stanoveny podmínky zabezpečení pracovníků!
- ✗ Pozor na nebezpečí kontaktu bouracích a vrtacích kladiv se skrytým **elektrickým vedením nebo plynovým potrubím**, které nebylo odpojeno! Před začátkem bourání zkontroluj místo detektorem kovů. (vložit **obr. bourani-4**)
- ✗ Bourání **nesmí být přerušeno**, pokud není zajištěna stabilita bourané konstrukce nebo její části.
- ✓ Postupné bourání staveb postavených **panelovou technologií** se smí provádět až po rozpojení jednotlivých panelů a po předchozím zajištění jejich stability.
- ✗ Pozor na **azbest** v demolovaných budovách! Při odstraňování azbestu musí být ohrožený prostor vymezen kontrolovaným pásmem. V kontrolovaném pásmu je zakázáno jíst, pít a kouřit. S vybouraným materiálem obsahujícím azbest je nutné nakládat jako s nebezpečným odpadem. Pro práci s azbestem jsou stanoveny podrobné podmínky, viz **Rizikové faktory/5.7 Azbest**.²⁵

²⁵ Vložit hypertextový odkaz na příslušnou záložku na stránce: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Azbest.

Podrobnější požadavky na bezpečnost při bouracích pracích lze nalézt zde:

[Příloha č. 3 XII k nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)

7.5 SKLADOVÁNÍ

7.5.1. Jaká rizika mohou vznikat při skladování na staveništi?

- Přiražení/ zavalení břemenem/ vysmeknutí břemene při manipulaci s břemenem;
- Pořezání/ odření/ propíchnutí části těla o ostré části břemen, při rozlomení, případně vysmeknutí břemene;
- Vznik muskuloskeletálních onemocnění, tzv. MSD – onemocnění zad, krku, ramen a horních i dolních končetin. Viz **Rizikové faktory/ 5.6 Ruční manipulace s břemeny**.²⁶
- Poleptání při vystříknutí, vylití nebo vysypání nebezpečné chemické látky nebo směsi;
- Uklouznutí/ podvrtnutí nohy/ naražení na překážku při manipulaci s břemeny;
- Zavalení/ zaspání osoby při skladování sypkých hmot.

Stalo se: pracovní úraz cizince při skladování na staveništi se smrtelnými následky

Při zavážení ocelového rámu zaměstnancem jiné firmy došlo k převrácení řady asi 6 stejných za sebou stojících ráků. Tato sestava přimáčkla poškozeného zaměstnance z Ukrajiny na rám dopravníku, který zde byl použit jako záchytný prvek v případě převrácení uvedených ráků. Poškozený si z rámu dopravníku vytvořil dočasné pracoviště, kde v době úrazu stál uvnitř rámu a svařoval. Způsobená zranění byla smrtelná.

7.5.2. „Desatero“ bezpečnosti při skladování na staveništi:

- ✓ **Zajisti bezpečný přísun a odběr materiálu.** Skladuj materiál podle podmínek stanovených výrobcem, přednostně v takové poloze, ve které bude zabudován do stavby.
(vložit obr. skladovani-1)
- ✓ **Skladovací plochy** musí být rovné, odvodněné a zpevněné. Pozor na rozměry a únosnost skladovacích ploch (únosnost podlahy/stropu – tyto musí být zatěžovány rovnoměrně) včetně dopravních komunikací – musí odpovídat rozměrům a hmotnosti skladovaného materiálu a použitých strojů.
- ✓ Ukládej materiál tak, aby po celou dobu skladování byla zajištěna jeho **stabilita** a nedocházelo k jeho poškození. Podložkami, zarážkami, opěrami, stojany, klíny nebo provázáním zajisti všechny prvky, dílce nebo sestavy, které by jinak byly nestabilní a mohly se převrátit, sklopit, posunout nebo kutálet.

²⁶ Vložit hypertextový odkaz na příslušnou záložku na stránce: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Ruční manipulace s břemeny

- ✓ Prvky, které na sebe při skladování těsně doléhají a nejsou vybaveny pro bezpečné uchopení (např. oky, háky nebo držadly), vždy vzájemně prolož **podklady**. Nepoužívej kulatinu ani vrstvené podklady tvořené dvěma nebo více prvky volně položenými na sebe.
- ✓ **Opěrné nebo stabilizační konstrukce** musí umožňovat skladování, odebírání nebo doplňování prvků a dílců v souladu s průvodní dokumentací a bez nebezpečí jejich poškození.
- ✓ Místa určená k **vázání, odvěšování a manipulaci s materiálem** musí být bezpečně přístupná. Upínání a odepínání prvků/ dílců/ sestav musí být prováděno ze země nebo z bezpečných podlah. Ze žebříku pouze podle stanoveného technologického postupu.
- ✓ **Plechovky a jiné oblé předměty** smějí být při ručním ukládání stavěny nejvýše do výšky 2 m při zajištění jejich stability. Trubky, kulatinu a předměty podobného tvaru zajisti proti rozvalení. (vložit obr. skladovani-2)
- ✗ Pozor na vytváření převisů při **odebírání sypkých hmot!** Při ručním ukládání a odebírání smějí být sypké hmoty navršeny do výšky nejvýše 2 m. Pokud je nezbytné odebírat je ručně, popřípadě mechanickou lopatou z hromad vyšších než 2 metry, upraví se místo odběru tak, aby **nevznikaly převisy** a výška stěny nepřesáhla 1,5 m. (vložit obr. skladovani-3)
- ✗ Na **skládku sypkých hmot se spodním odběrem** je zakázán vstup nepovolaným fyzickým osobám. Pokud zabezpečuješ provádění odběru, nezdržuj se v ohroženém prostoru místa odběru.
- ✓ **Sypké hmoty v pytlích** ručně ukládej do výšky nejvýše 1,5 m. Při mechanizovaném skladování, jsou-li na paletách, do výšky nejvýše 3 m. Pokud nejsou okraje hromad zajištěny například opěrami nebo stěnami, musí být pytly uloženy v bezpečném sklonu a vazbě tak, aby nemohlo dojít k jejich sesuvu. (vložit obr. skladovani-4)
- ✓ **Prvky a dílce pravidelných tvarů** při mechanizovaném ukládání a odběru ukládej nejvýše do výšky 4 m, pokud výrobce nestanoví jinak. Pozor na únosnost podloží a zajištění bezpečné manipulace! (vložit obr. skladovani-5)
- ✓ **Tekutý materiál** skladuj v uzavřených nádobách tak, aby otvor pro plnění/ vyprazdňování byl nahoře. **Sudy, barely** apod. skladované naležato zajisti proti rozvalení. Otevřené nádrže zajisti proti pádu osob do nich.
- ✓ **Nebezpečné chemické látky a chemické směsi** skladuj v obalech s označením druhu a způsobu skladování, který určuje výrobce, a označ v souladu s požadavky [zvláštních právních předpisů](#). Chemické látky a směsi skladuj s ohledem na jejich vlastnosti a vzájemnou reaktivitu. Zabráň možnosti záměny a škodlivému působení uskladněných látek! V žádném případě **nepřelévej chemikálie do lahví od nápojů!** (vložit obr. skladovani-6)

Podrobnější požadavky na bezpečnost při skladování lze nalézt zde:

[Příloha č. 3 I k nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)

[Příloha \(bod 10\) k nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí](#)

7.6 PRÁCE VE VÝKOPECH²⁷

7.6.1. Jaká rizika mohou vznikat při práci ve výkopech?

Pracovní činnosti prováděné ve výkopech (zemní a výkopové práce) patří v rámci stavebnictví mezi zvláště nebezpečné činnosti. Nebezpečí spočívá zejména v možnosti částečného nebo úplného **zhroucení stěn výkopů**. Mezi rizika spojená s prací ve výkopu patří:

- **pád osoby** do výkopu z nezabezpečeného kraje;
- **zasypaní/zavalení osoby** při zhroucení stěn výkopu často se smrtelnými následky (tlak zeminy při zasypaní je obrovský, dochází ke stlačení měkkých tkání, tepen a žil v těle a i když je vyproštěný člověk relativně nezraněn, může následně dojít k uvolnění krevní nebo tukové sraženiny a embolii a následnému úmrtí – po zavalení je **vždy nutné přivolat lékařskou pomoc!**);
- **pád předmětů/ strojů** na osobu ve výkopu;
- **zásah elektrickým proudem** při poškození elektrického vedení;
- **otrava plynem** z poškozeného plynového potrubí nebo z hornin;
- **poškození objektů** výbuchem plynu při narušení plynovodu.

7.6.2. Stalo se: pracovní úraz cizince při práci ve výkopu se smrtelnými následky

Zaměstnanec z Ukrajiny (†38) prováděl ruční začištění výkopu. Strojně byl vyhlouben výkop o rozměrech 2 x 3 m do hloubky cca 2,5 m. Měla být provedena oprava požárního potrubí. Zaměstnanec vstoupil do výkopu, který nebyl zapažený, následně došlo k sesuvu stěny výkopu a zavalení zaměstnance. Zavalení způsobilo zranění neslučitelná se životem.

²⁷ V Elektronické knihovně legislativního procesu (tzv. eKLEP) je nyní [návrh novely zákona č. 591/2006 Sb.](#) (stav k 20. září 2024 – v připomínkovém řízení), který upravuje také příloha č. 3, část V. Zajištění stability stěn výkopů. V aktuálním návrhu novely je nové znění bodu 4: „*Svislé boční stěny strojně hloubených výkopů musí být zajištěny proti sesutí pažením nebo ochranným rámem, bezpečnostní klecí, rozpěrnou konstrukcí nebo jinou technickou konstrukcí při hloubce výkopu větší než 0,6 m. Na základě posouzení rizik geologem⁴²⁾ v zeminách nesoudržných, podmáčených nebo jinak náchylných k sesutí a v místech, kde je nutno počítat s opakovanými otřesy, musí být stěny těchto výkopů zabezpečeny podle stanoveného technologického postupu i při hloubkách menších, než je stanoveno ve větě první.*“ Nový bod 8.: „*Je zakázáno sestupovat nebo vystupovat z výkopů po konstrukci pažení, a to zejména po vodorovných rozpěrných prvcích.*“

V případě přijetí zákona v této podobě je vhodné text doplnit.

Řidič řádně nezajistil pásové rypadlo na podmáčeném svahu. To se samovolně sesunulo a odstrčilo plynovou trubku o váze 2,5 tuny do výkopu, kde se nacházel postižený pracovník slovenské státní příslušnosti (†52). Ten byl trubkou zavalen, zranění byla neslučitelná se životem.

7.6.3. „Desatero“ bezpečnosti při zemních a výkopových pracích

- ✓ Před zahájením výkopových prací musí být řádně připravena **stavební dokumentace**, podle okolností s využitím hydro/geologa a statika.
- ✓ Vstup osob do výkopu musí být minimalizován. Pokud je to možné, dej přednost **bezvýkopovým pracem** nebo použití dálkově ovládaných strojů.
- ✓ Místo realizace výkopových prací musí být **zabezpečeno proti vstupu nepovolaných osob** a před pádem osob do výkopu.
- ✓ Přes výkopy musí být instalovány **přechody a přejezdy**. Přes výkop **hlubší než 0,5 m** na oploceném staveništi musí být zřízen **přechod o šířce nejméně 0,75 m**, který je opatřený **zábradlím** (do hloubky 1,5 m stačí po jedné straně). (vložit obr. vykopy-14) + zdroj obrázku.²⁸
- ✓ Do výkopu a výstupu z výkopu musí být zajištěn **bezpečný vstup** (žebřík).
- ✓ Nejmenší světlá **šířka výkopů se svislými stěnami**, do kterých vstupují osoby, činí **0,8 m**.
- ✓ Výkop musí být **zajištěn** před možným pádem osob do něj. Pokud **zábrana** nesplňuje požadavky na pevnost, musí být umístěna ve vzdálenosti větší než **1,5 m** od hrany výkopu. Zábranou může být např. **zábradlí** (přenosné dílcové), **bezpečnostní značení** (o výšce min. 1,1 m), **překážka** (min. 0,6 m vysoká), **zemina z výkopu** (uložená v sypkém stavu do výše nejméně 0,9 m). (vložit obr. vykopy-9; vykopy-10) + zdroj obrázku.
- ✗ Pozor na **nedostatečné nebo chybějící pažení!** Hrozí sesuv stěny výkopu. (vložit obr. vykopy-1) + zdroj obrázku.
- ✓ **Stěny výkopu** musí být **zajištěny** – např. svahováním nebo pomocí pažení. (vložit obr. vykopy-13) + zdroj obrázku.
- ✓ **Svahování** se provádí podle druhu zeminy, ideálně se sklonem **1:1** či **1:2** a menší, případně je nutné výkop stabilizovat pomocí pažení. (vložit obr. vykopy-15)
- ✗ Pozor na **nedostatečný úhel svahování!** Hrozí sesuv stěny výkopu. (vložit obr. vykopy-2) + zdroj obrázku.

²⁸ Zdroj obrázku: [Projekt č. TIRSMPSV701 „Inovativní řešení skupiny potřeb v oblasti optimalizace předpisů, postupů a opatření BOZP včetně diseminačních opatření“ financovaný se stání podporou Technologické agentury ČR v rámci projektu BETA. Zdroj v tomto znění je nutné uvést pod všemi obrázky v rámci podkapitoly Práce ve výkopech!](#)

- ✓ U svahů se sklonem **větším než 1:1** a při jejich výšce **větší než 3 m** je třeba provést opatření **proti sklouznutí osob nebo sesunutí materiálu**.
- ✗ **Podkopávání** svahů je nepřipustné!
- ✓ U **ručně kopaných výkopů** musí být svislé boční stěny zajištěny pažením: v **zastavěném území** při hloubce výkopu větší než **1,3 m**; v **nezastavěném území 1,5 m**. Pokud hrozí sesutí, je nutné pažit i v menších hloubkách! (vložit *obr. vykopy-8*) + zdroj obrázku.
- ✗ Do **strojem vyhloubených nezapažených výkopů** nevstupuj, pokud jejich stěny nejsou zajištěny proti sesutí ochranným rámem, bezpečnostní klecí, rozpěrnou konstrukcí apod.
- ✓ Musí být zajištěna **stabilita okolí výkopu**, včetně okolních staveb (např. budov či komunikací).
- ✗ Pozor na **přetížení okraje** výkopu **stroji nebo vozidly**! Hrozí sesuv stěny výkopu. (vložit *obr. vykopy-3*) + zdroj obrázku.
- ✗ Pozor na materiál a **předměty uložené v blízkosti výkopu** a ve stěně výkopu (např. balvany apod.)! Hrozí jejich pád do výkopu. (vložit *obr. vykopy-4*) + zdroj obrázku.
- ✓ U hrany výkopu **minimalizuj dopravu**. U hrany výkopu **neskladuj materiál**, aby nedošlo k přetížení. Okraje výkopu **nezatěžuj** do vzdálenosti **0,5 m od hrany výkopu**! (vložit *obr. vykopy-6* + zdroj obrázku).
- ✓ Všechny známé **inženýrské sítě** musí být vytyčeny před zahájením zemních prací.
- ✓ Odtěžení zeminy v **blízkosti inženýrských sítí** se provádí **ručně**! (vložit *obr. vykopy-5*) + zdroj obrázku.
- ✓ Pro práce prováděné ve výkopech **hlubších než 1,5 m** je nutný **odborný dohled** (např. geolog či geotechnik)
- ✗ Pozor na **vibrace** způsobené stroji nebo okolní dopravu! Vibrace mohou způsobit zhroucení stěn výkopu.
- ✗ Pozor na **podmáčení** svahu! Hrozí sesuv stěny výkopu. Pokud je to možné, neprováděj zemní práce v době, kdy je **zem promrzlá** nebo **po déle trvajících deštích**.
- ✗ Nezdržuj se v **ohroženém prostoru stroje** (např. bagr, rypadlo, nakladač apod.)! (vložit *obr. vykopy-11; vykopy-12*) + zdroj obrázku.
- ✓ Ohrožený prostor stroje je vymezen maximálním dosahem jeho pracovního zařízení zvětšeným o 2 m, do ohroženého prostoru je vstup zakázán. (vložit *obr. vykopy-7*) + zdroj obrázku.
- ✗ Na **odlehých pracovištích**, kde není zajištěn dohled, **nesmí** být výkopové práce od **hloubky 1,3 m** prováděny **osamoceně**.

- ✓ Pro **přepravu zeminy kolečkem** musí být zřízena dostatečně široká a únosná komunikace **ve sklonu nejvýše 1:5**, bez prudkých přechodů. Povrch komunikace nesmí být kluzký a podle okolností musí být zpevněn. (vložit obr. vykopy-16) + zdroj obrázku.
- ✓ Pro **přepravu zeminy kolečkem** pro zásyp výkopu **hlubšího než 1,5 m**, musí být při okraji výkopu zřízena **pevná zarážka**, která brání sjetí kolečka do výkopu. (vložit obr. vykopy-17) + zdroj obrázku.
- ✓ Před **prvním vstupem do výkopu** nebo po **přerušení práce delším než 24 hodin** je nutná **kontrola** stavu stěn výkopu, pažení a přístupů. V případě potřeby i zajistit měření koncentrace nebezpečných par nebo plynů.

[Příloha č. 3 III. k nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)

8 VYBRANÉ RIZIKOVÉ FAKTORY PRACOVNÍCH PODMÍNEK

V následujícím přehledu je zařazeno několik rizikových faktorů, které byly vybrány s ohledem na možnost jejich častého výskytu v odvětví stavebnictví. Nejedná se tedy o absolutní výčet rizikových faktorů, podrobné informace lze nalézt o jednotlivých rizikových faktorech pracovních podmínek lze nalézt v [nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#) .

Řazení do kategorií v rámci webu: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory Pdf. jsou součástí přílohy č. 3 tohoto dokumentu.

8.1 Hluk

8.1.1. Video Napo – Hluku stop!

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-stop-noise>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– **AUVA** (Rakousko), **CIOP** (Polsko), **DGUV** (Německo), **EU-OSHA** (Bilbao, Španělsko), **INAIL** (Itálie), **INRS** (Francie), **SUVA** (Švýcarsko) a **TNO** (Nizozemsko).

8.1.2. Obrazová příloha

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\001-hluk

8.2 Vibrace

8.2.1. Video Napo – Vibrace

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-lighten-load/bad-vibrations>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– **AUVA** (Rakousko), **CIOP** (Polsko), **DGUV** (Německo), **EU-OSHA** (Bilbao, Španělsko), **INAIL** (Itálie), **INRS** (Francie), **SUVA** (Švýcarsko) a **TNO** (Nizozemsko).

8.2.2. Obrazová příloha

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\002-vibrace

8.3 Zátěž teplem

8.3.1. Video Napo – Příliš horko na práci!

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-too-hot-to-work>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– **AUVA** (Rakousko), **CIOP** (Polsko), **DGUV** (Německo), **EU-OSHA** (Bilbao, Španělsko), **INAIL** (Itálie), **INRS** (Francie), **SUVA** (Švýcarsko) a **TNO** (Nizozemsko).

8.3.2. Obrazová příloha

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\003-teplo

8.4 Prach

8.4.1. Video Napo – Prach na pracovišti

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-dust-work>

Další filmy s postavíčkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– AUVA (Rakousko), CIOP (Polsko), DGUV (Německo), EU-OSHA (Bilbao,

Španělsko), INAIL (Itálie), INRS (Francie), SUVA (Švýcarsko) a TNO (Nizozemsko).

8.4.2. Obrazová příloha

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\004-prach

8.5 Azbest

8.5.1. Obrazová příloha

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\005-azbest

8.6 Ruční manipulace s břemeny

8.6.1. Video Napo – Posviťme si na břemena

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-lighten-load>

Další filmy s postavičkou Napo jsou k dispozici na stránce <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Konsorcium Napo má v současnosti osm členů

– [AUVA](#) (Rakousko), [CIOP](#) (Polsko), [DGUV](#) (Německo), [EU-OSHA](#) (Bilbao, Španělsko), [INAIL](#) (Itálie), [INRS](#) (Francie), [SUVA](#) (Švýcarsko) a [TNO](#) (Nizozemsko).

8.6.2. Obrazová příloha

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\006-břemena

9 PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY²⁹

9.1 Registrace domény

Po dohodě se zadavatelem (SP ČR) a dodavatelem webové stránky jsou možné např. tyto varianty³⁰:

- www.bozp-cizinci.cz
- www.bozpcizincu.cz
- www.bozpprocizince.cz

Výběr finálního doménového jména by měl být konzultován s dodavatelem webové stránky z hlediska použití klíčových slov v návaznosti SEO a vyhledávací mechanismy.

9.2 Hlavní menu

- Logo VÚBP
- Logo SP ČR
- O nás: Informace o cílech projektu, informace zpracovateli obsahu (VÚBP, v. v. i.) a provozovateli webu (SP ČR)
- BOZP pro cizince: Hlavní obsah webu, tematické okruhy 2 – 7.
- Pracovní úrazy cizinců v ČR: Vizualizace grafů zpracovaných v rámci tematického okruhu 1
- Zdroje informací
- Záložka pro výběr jazykové mutace (symbol státní vlajky) v CZ/ENG/UA/RO/PL/BG

9.3 Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu

- O nás
- BOZP pro cizince
 - Základy BOZP
 - Práva a povinnosti zaměstnance, povinnosti zaměstnavatele
 - *Co bych měl udělat ještě předtím, než začnu pracovat v České republice?*

²⁹ Tato kapitola slouží jako podklad pro dodavatele webu, **není nutné ji překládat.**

³⁰ Dle údajů z webu NIC.cz k datu 11. 07. 2024 by tyto domény v současnosti neměly být registrovány.

- *Proč bych se měl vůbec zajímat o bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP)?*
- *Pokud jsem cizinec, vztahují se na mě v České republice stejná pravidla BOZP jako na občany ČR?*
-
- Školení BOZP
 - *K čemu je dobré školení BOZP?*
 - *Jaké informace bych měl od zaměstnavatele obdržet při nástupu do práce?*
 -
- Pracovnílékařské prohlídky
 - *Jaký je účel pracovnílékařské prohlídky?*
 - *Jsem povinen pracovnílékařskou prohlídku absolvovat?*
 -
- Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti
 - *Můžu pít alkohol na pracovišti?*
 - *Co když jsem pil alkohol ještě před začátkem pracovní doby?*
 -
- Bezpečnostní značky, barvy a signály
 - *K čemu slouží bezpečnostní značky, barvy a signály?*
 - *Jaký význam mají značky zákazu?*
 -
- Zaměstnankyně a mladiství zaměstnanci
- Osoby samostatně výdělečně činné (bez zaměstnanců) a BOZP
 - *Co když jsem OSVČ a pracuji tzv. „sám na sebe“?*
 - *Jaké povinnosti z oblasti BOZP se na OSVČ bez zaměstnanců vztahují?*
 -
- Rizika
- Jak na pracovní úrazy, nemoci z povolání a odškodnění
 - Pracovní úrazy a nemoci z povolání
 - *Co je to pracovní úraz?*

- *Co mám dělat, když se mi stane pracovní úraz nebo jsem svědkem pracovního úrazu kolegy (případně úrazu jiné osoby)?*
-
- Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání
 - *Mám nárok na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání*
 - *Jsou ze zákona pojištěni všichni zaměstnavatelé?*
 -
- Ochranné osobní pracovní prostředky
- První pomoc na pracovišti
- BOZP ve stavebnictví
- Pracovní úrazy cizinců v ČR
- Zdroje informací

Rozcestník na hlavní stránce pod výběrem kategorií – Kde najdu informace o podmínkách vstupu a výkonu legální práce na území České republiky?

Pokud jsem občan třetí země mimo Evropskou unii a chci pracovat v ČR

www.pracecizincu.cz

Pokud jsem občan Evropské unie a chci pracovat v ČR

www.eu-citizens.cz

V zápatí webu, případně na dolní části stránky navrhujeme umístit Legal disclaimer:

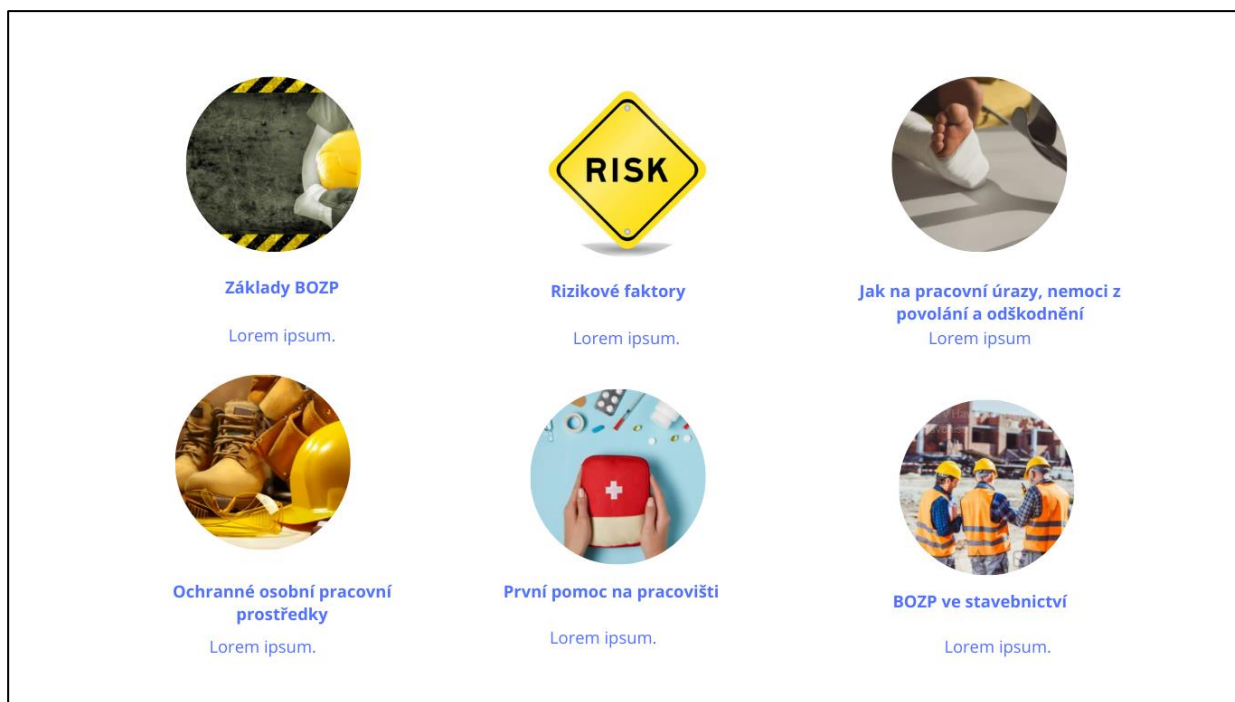
Obsah tohoto webu má pouze osvětový a informativní charakter, cílem je zvýšení povědomí o otázkách BOZP u pracovníků ze zahraničí. Obsahuje vybrané základní informace o zajištění BOZP v České republice určené zaměstnancům cizí státní příslušnosti ve zjednodušené formě v češtině a v překladu do vybraných cizích jazyků. Výklad právních předpisů smí v České republice provádět pouze soudy. Předkládané informace reflektují stav právních předpisů ke dni 31. 10. 2024.³¹

9.4 Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince

Obrázek 22: Návrh možné vizualizace hlavního menu (horní lišta pod adresním řádkem webového prohlížeče)

³¹ Přesné znění konzultovat dle doporučení právního oddělení zadavatele (SP ČR).

Obrázek 23 - Návrh možné vizualizace první úrovně hlavního obsahu, zobrazení na hlavní stránce, tematický blok 3 včleněn pod Základy BOZP (fotografie pouze ilustrativní, po dohodě se zadavatelem budou fotografie vybrány pro konečný návrh z fotobanky)

Obrázek 24: Návrh možné vizualizace druhé úrovně hlavního obsahu (řazení témat v návrhu pouze ilustrativní)

Můžu pít alkohol na pracovišti?

Co když jsem pil alkohol před začátkem pracovní doby?

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Pellentesque pretium lectus id turpis. Nulla pulvinar eleifend sem. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Fusce dui leo, imperdiet in, aliquam sit amet, feugiat eu, orci. Nulla pulvinar eleifend sem. Vivamus ac leo pretium faucibus. Vestibulum erat nulla, ullamcorper nec, rutrum non, nonummy ac, erat. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Sed elit dui, pellentesque a, faucibus vel, interdum nec, diam. Duis viverra diam non justo. Aenean vel massa quis mauris vehicula lacinia.

A co oslava v práci po skončení pracovní doby? Je tam alkohol povolen?

Obrázek 25: Návrh možné vizualizace třetí úrovně hlavního obsahu

Zdroje informací:

- [Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)
- [Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, \(vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče\), ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Nářízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích](#)
- [Nářízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání](#)
- [Nářízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů.](#)
- [Nářízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS](#)

- [Nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)
- [Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#)
- [Nařízení vlády č. 362/2005 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#)
- [Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí](#)
- [Nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)
- České technické normy (ČSN, ČSN EN)

Seznam zkratek:

AED	Automatizovaný externí defibrilátor
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CE	Conformité européenne - evropská shoda
CZ-ISCO/KZAM	Klasifikace zaměstnání
CZ-NACE	Klasifikace odvětví
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
ČSN EN	Česká verze evropské normy
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
EU	Evropská unie
FAQ	Nejčastěji kladené otázky
GPS	Globální polohový systém
KHS	Krajské hygienické stanice
KPR	Kardiopulmonální resuscitace
MSD	Muskuloskeletální onemocnění
OIP	Oblastní inspektorát práce
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP ČR	Svaz průmyslu a dopravy České republiky
VÚBP	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
VZV	Vysokozdvizný vozík

Seznam příloh:

- Pracovní úrazovost cizinců - fin.verze.xlsx
- Signály-rukou (složka se soubory ve formátu png.)
- OOPP (složka se soubory ve formátu jpg. a png.)
- Titulky první pomoc - prelozeno.xlsx
- Obrázky staveniště (složka obsahující podsložky):
 - o Žebříky (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Skladování (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Práce ve výškách (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Bourání (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Výkopy (složka obsahující soubory ve formátu png. a af design)
- Rizikove-factory (složka se soubory ve formátu pdf.)
- Cvičný test z BOZP.docx